

İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

6098 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE KEFİLİN
ALACAKLIYA KARŞI SAHİP OLDUĞU SAVUNMA
İMKANLARI

ESRANUR ERDOĞDU

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. ÖMER ÇINAR

İSTANBUL, 2023

İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

6098 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE KEFİLİN
ALACAKLIYA KARŞI SAHİP OLDUĞU SAVUNMA
İMKANLARI

ESRANUR ERDOĞDU

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. ÖMER ÇINAR

İSTANBUL, 2023

TEZ ONAY SAYFASI

Bu tez tarafımızca okunmuş olup kapsam ve nitelik açısından, Özel Hukuk alanında yüksek lisans derecesini alabilmek için yeterli olduğuna karar verilmiştir.

Tez Jürisi Üyeleri

Unvan – Ad Soyad

Kanaati

İmza

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Bu tezin İbn Haldun Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tarafından konulan tüm standartlara uygun şekilde yazıldığı teyit edilmiştir.

Teslim Tarihi

Mühür/İmza

AKADEMİK DÜRÜSTLÜK BEYANI

Bu çalışmada yer alan tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak toplanıp sunulduğunu, söz konusu kurallar ve ilkelerin zorunlu kıldığı çerçevede, çalışmada özgün olmayan tüm bilgi ve belgelere, alıntılama standartlarına uygun olarak referans verilmiş olduğunu beyan ederim.

Adı Soyadı:

İmza:

ÖZ

6098 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE KEFİLİN ALACAKLIYA KARŞI SAHİP OLDUĞU SAVUNMA İMKANLARI

Erdoğan, Esranur

Özel Hukuk Yüksek Lisans

Öğrenci Numarası: 204055006

Open Researcher and Contributor ID (ORC-ID): 0000-0001-5104-1791

Ulusal Tez Merkezi Referans Numarası: 10562404

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ömer Çınar

Kasım 2023, 85 Sayfa

Kişisel teminat sözleşmelerinden biri olan kefalet sözleşmesi taraflar arasındaki hukuki ilişkiden beklenen menfaatin yerine getirileceği teminatını veren ve uygulamada sıklıkla akdedilen bir sözleşmedir. Asıl borç ilişkisinin borçlusu alacaklısı ve kefil arasında geçen bir nevi üçlü ilişkiden yalnızca kefil ile alacaklı arasındaki bağ incelenerek kefilin alacaklının ifa talebini hangi gerekçelerle reddedebileceği açıklanacaktır.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 2012 yılında yürürlüğe girmesiyle 818 sayılı eski Borçlar Kanunundaki kefilin alacaklıya karşı sahip olduğu defilere dair hükümlere birtakım yenilikler eklenmiştir. Çalışmada öncelikle kefalet sözleşmesinin özelliklerinden bahsedilecek akabinde kefilin asıl borçlunun sahip olduğu defiler ve kefalet sözleşmesinden doğan ve yalnızca kefilin kullanabileceği defiler sırayla ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Alacaklı, Asıl Borçlu, Def'i, İtiraz, Kefalet, Kefil.

ABSTRACT

UNDER THE LAW NO. 6098, THE DEFENSE POSSIBILITIES OF THE GUARANTOR AGAINST THE CREDITOR

Erdoğdu, Esranur

MA in Private Law

Student ID: 204055006

Open Researcher and Contributor ID (ORC-ID): 0000-0001-5104-1791

National Thesis Center Referance Number: 10562404

Thesis Supervisor: Prof. Ömer Çınar

November 2023, 85 Pages

The suretyship agreement, which is one of the personal guarantee agreements, is a contract that guarantees the fulfillment of the expected benefit of the legal relationship between the parties and is frequently concluded in practice. Only the bond between the surety and the creditor, which is a kind of tripartite relationship between the debtor of the principal debt relationship, the creditor and the surety, will be examined and the grounds on which the surety may reject the creditor's request for performance will be explained.

With the entry into force of the Turkish Code of Obligations No. 6098, certain innovations have been added to the provisions of the former Code of Obligations No. 818 regarding the defenses that the surety has against the creditor. In this study, firstly, the characteristics of the suretyship contract will be mentioned and then the defenses of the surety against the principal debtor and the defenses arising from the suretyship contract that only the surety can use will be discussed in order.

Keywords: Creditor, Defence, Objection, Principal Debtor, Surety

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR LİSTESİ	viii
BÖLÜM I GİRİŞ	1
1.1. Genel Olarak Kefalet Sözleşmesi.....	2
1.1.1. Tanımı	3
1.1.2. Özellikleri.....	4
1.2. Kefalet Sözleşmesinin Geçerliliği	6
1.2.1. Genel Geçerlilik Koşulları.....	6
1.2.2. Kefalet Sözleşmesine Özgü Geçerlilik Koşulları	9
BÖLÜM II KEFİLİN ASIL BORÇ İLİŞKİSİNDEN DOĞAN ALACAKLIYA KARŞI İLERİ SÜREBİLECEĞİ SAVUNMA İMKANLARI	15
2.1. Asıl Borçluya Ait İtirazlar	18
2.1.1. Kefalet Sözleşmesi ile Teminat Altına Alınmış Asıl Borcun Geçerli Olarak Doğmadığı İtirazı.....	18
2.1.2. Asıl Borçlu ile Alacaklı Arasındaki Davada Verilmiş Kesin Hüküm....	21
2.1.3. Asıl Borcun Sona Erdiği İtirazı	23
2.2. Asıl Borçluya Ait Def'iler	25
2.2.1. Ödemezlik Def'i	26
2.2.2. Asıl Borcun Muaccel Olmadığı Def'i	27
2.2.3. Zamanaşımı Def'i.....	28
2.2.4. Takas	36
2.3. Kumar veya Bahisten Doğan Asıl Borca Dair Kefilin Savunma İmkanı ..	39
2.4. Asıl Borçluya Ait Olup Kefil Tarafından İleri Sürülemeyen Def'iler .	40

2.5. Kefilin Asıl Borçluya Ait Def'ileri İleri Sürmemesinin Sonucu.....	43
BÖLÜM III KEFİLİN ALACAKLI İLE KİŞİSEL İLİŞKİSİNDEN DOĞAN SAVUNMA İMKANLARI	44
3.1. Tüm Kefalet Türlerinde Kefilin Sahip Olduğu Savunma İmkanları	45
3.1.1. Asıl Borcun Devrine İzin Vermemesi Sebebiyle Kefalet Sözleşmesinin Sona Erdiği İtirazı	45
3.1.2. Muacceliyet	50
3.1.3. Zamanaşımı	55
3.1.4. Takas	56
3.1.5. Alacaklının m.592'de Sayılan Yükümlülüklerini Yerine Getirmemesi .	57
3.1.6. Alacaklının m.594'te Sayılan Yükümlülüklerini Yerine Getirmemesi .	63
3.2. Kefalet Çeşitlerine Göre Def'iler	65
3.2.1. Adi Kefalette Kefilin Def'ileri	65
3.2.1.1. Peşin Dava Def'i	65
3.2.1.2. Rehnin Paraya Çevrilmesi Def'i.....	68
3.2.2. Müteselsil Kefalette Kefilin Def'ileri.....	70
3.2.3. Birlikte Kefalette Kefilin Def'ileri	71
3.2.4. Kefile Kefalette Kefilin Def'ileri	75
3.2.5. Rücua Kefalette Kefilin Def'ileri	76
BÖLÜM IV SONUÇ	78
KAYNAKÇA	80
ÖZGEÇMİŞ.....	85

KISALTMALAR LİSTESİ

AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
bkz.	Bakınız
C.	Cilt
E.	Esas
eBK	818 Sayılı Borçlar Kanunu
H.D.	Hukuk Dairesi
HMK	6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İBK	İsviçre Borçlar Kanunu
İİK	2004 Sayılı İcra İflas Kanunu
K.	Karar
m.	Madde
S.	Sayı
s.	Sayfa
ss.	Sayfa Sayısı
TBK	6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
TMK	4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
v.d.	Ve devamı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bir borç ilişkisinde, borçlunun ödeme güçsüzlüğüne düşmesi ihtimaline karşı alacaklıyı teminat altına alan yollardan biri, mevcut sözleşmenin tarafı olmayan üçüncü bir kişi ile akdedilen kefalet sözleşmesidir. Günümüzde kullanılan en yaygın teminat türlerinden biri olan kefalet sözleşmesinde kefil, asıl borcun ifa edilmemesi halinde alacaklıya karşı kişisel olarak sorumlu olmayı ivazsız bir şekilde üstlenir böylelikle kural olarak tek tarafa borç yükleyen bir sözleşme olması sebebiyle mevzuattaki kefalet sözleşmesine dair hükümler kefil koruyucu özelliktedir. Asıl borcun ifa edilmemesi halinde alacaklının ifayı kefilden talep etmesinin bazı engelleri vardır: kefilin savunma imkanları olarak adlandırılan bu engeller asıl borç ilişkisinden kaynaklanabileceği gibi yalnızca kefilin sahip olduğu olanaklardan da doğabilir.

01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda 818 sayılı Borçlar Kanununun uygulanmasında yaşanan zorluklar dikkate alınarak kefalet sözleşmesine ilişkin hükümlerde bazı değişiklikler yapılmıştır böylece kefil ile alacaklı arasındaki ilişkinin mahiyeti kanun koyucu tarafından belirlenmiştir.

Herhangi bir menfaat elde etmeksizin ivazsız olarak akdedilen kefalet sözleşmesine dair hükümler belirlenirken kanun koyucu kefil koruyucu nitelikte emredici kurallara yer vermiştir, kanundan aksi anlaşılmadıkça kefil kendisine tanınan haklardan önceden feragat edemez, kanun tarafından tanınan savunma imkanları da bu kapsamdadır.

Kefilin sahip olduğu savunma imkanları alacaklıyla akdedilen kefalet sözleşmesinden kaynaklandığı gibi kefalet sözleşmesinin fer'iliği ilkesi gereği asıl borçlu ile alacaklı arasındaki hukuki ilişkiden doğan ve asıl borçluya tanınan def'i ve itirazlar da kefil tarafından öne sürülebilir.

Bu çalışmada öncelikle kefalet sözleşmesi ile ilgili genel bilgiler verilecek sonrasında asıl borç ilişkisinden doğan akabinde ise kefalet sözleşmesinden kaynaklanan kefilin alacaklıya karşı ileri sürebileceği savunma imkanları def'iler ve itirazlar başlığı altında tek tek incelenecektir. En son kısımda ise kefilin kanun koyucu tarafından kendisine tanınan savunma imkanlarını kullanmamasının sonuçları açıklanacaktır.

1.1. Genel Olarak Kefalet Sözleşmesi

Bir kimsenin, başkasının karşılaştığı bir tehlikeyi kendi üzerine almasını öngören antlaşma olarak tanımlanan teminat sözleşmesi ayni ve şahsi teminat sözleşmesi olmak üzere ikiye ayrılır, ayni teminat sözleşmesi taşınır, taşınmaz, alacak yahut işletme üzerinde rehin tesis ederek alacaklıya ayni bir teminat sağlarken şahsi teminat sözleşmesinde şahsi teminat veren, borçlunun borcunun karşılığına tekabül eden haczi kabil bütün malvarlığı ile yükümlülük altına girmektedir¹.

Kefalet, garanti, birlikte borç üstlenme (borca katılma), sigorta sözleşmeleri şahsi teminat sözleşmelerindedir. Türk Borçlar Kanununun özel hükümlerinde düzenlenmiş tek örnek kefalet sözleşmesidir².

Kefalet sözleşmesi ticari hayatta genellikle banka kefaleti olarak isimlendirilen, bankalardan kredi talebinde bulunan, ödünç para alan borçluya kefil olma şeklinde meydana gelir, mesleki kefalet kooperatiflerinin üyelerine mesleki amaçla verdiği kredilerde de kefalet sözleşmesinin varlığından söz edilir³.

818 sayılı Türk Borçlar Kanununda yer alan kefalet sözleşmesine ilişkin hükümler İsviçre Borçlar Kanunundaki kefalet sözleşmesiyle ilgili maddeler esas alınarak oluşturulmuştu, 10 Aralık 1941 tarihli kanunla İsviçre Borçlar Kanunundaki bu maddeler revize edilmiş ve 1 Temmuz 1942 tarihinde yeni hükümler yürürlüğe

---

¹ Cevdet Yavuz, Faruk Acar ve Burak Özen, *Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler)*, İstanbul: Beta Yayınları, 2022, s. 784; Haluk Tandoğan, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri Cilt II: İstisna (Eser) ve Vekalet Sözleşmeleri Vekaletsiz İş Görme Kefalet ve Garanti Sözleşmeleri*, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1987, s. 684.

² Mustafa Alper Gümüş, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Kısa Ders Kitabı*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2017, s. 2.

³ Fikret Eren ve Ünsal Dönmez, *Eren Borçlar Kanunu Şerhi Cilt V m.393-646*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2023, s. 1831.

girmiştir. Yetmiş senenin ardından 2012 yılında Türk hukukuna intikal eden bu değişiklikler 1 Temmuz 2012 yılında yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda 'Kefalet Sözleşmesi' başlığı altında m.581-m.683 arasında düzenlenmiştir.

1.1.1. Tanımı

818 sayılı Borçlar Kanununun tanımına⁴ göre kefalet sözleşmesi ile kefil *borçlunun akdettiği borcun edasını temin etmeği alacaklıya karşı taahhüt eder*. Kanundaki tanımdan kefalet sözleşmesinin konusunun yalnızca sözleşmeden doğan borçlar olabileceği anlamı çıkarıldığı için öğretilerde eleştirilmiştir oysaki asıl borç ilişkisinin sözleşmeden kaynaklanmasının şart olmadığı, sözleşme dışı borç kaynaklarından olan haksız fiil, sebepsiz zenginleşme, gerçek vekaletsiz iş görme yahut nafaka borcu gibi kanundan doğan borcun teminat altına alınarak kefalet sözleşmesinin konusu olabileceği öne sürülmüştür⁵.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu doktrindeki eleştiriler göz önünde bulundurularak kaleme alınmış ve kefalet sözleşmesini, "*borçlunun borcunu ifa etmemesinin sonuçlarından kefilin alacaklıya karşı kişisel olarak sorumlu olmasını üstlendiği*" sözleşme olarak tanımlamıştır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere, kefalet sözleşmesinin kurulabilmesi için önceden var olan ikinci bir borç ilişkisinin mevcudiyeti gereklidir, asıl borç ilişkisi olarak nitelendirilen bu durum kefilin ifasından sorumlu olmayı üstlendiği bir diğer deyimle borçlu ile alacaklı arasındaki borç sözleşmesinin konusu olan borçlunun yerine getirmekle yükümlü olduğu edimdir, tarafları ise asıl borçlu ve alacaklı olarak isimlendirilir, kefilin alacaklıya olan borcu ise bu hukuki ilişkiden içeriği, yükümlülükleri ve illeti ile bağımsız kefalet sözleşmesinden kaynaklanan bir borçtur⁶.

⁴ 818 sayılı Borçlar Kanunu m. 483:

"Kefalet, bir akittir ki onunla bir kimse, borçlunun akdettiği borcun edasını temin etmeği alacaklıya karşı taahhüt eder."

⁵ Murat Aydoğdu ve Nalan Kahveci, *Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri Sözleşmeler Hukuku*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2017, s. 817; Seza Reisoğlu, *Türk Kefalet Hukuku*, Ankara, 2013, s. 2; Gülçin Elçin Grassinger, *Borçlar Kanunu'na Göre Kefilin Alacaklıya Karşı Sahip Olduğu Savunma İmkanları*, İstanbul: Alfa Basım, 1996, s. 13.

⁶ Seza Reisoğlu, *Türk Hukukunda ve Bankacılık Hukukunda Kefalet*, Ankara, 1992, s. 4-5; Ömer Ergün, *Borçlar Hukuku (Özel Hükümler) Ders Notları*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018, s. 251; Eren ve Dönmez, s. 1834.

Asıl borç ilişkisinin illeti sözleşme, haksız fiil veya sebepsiz zenginleşme gibi hukuki ilişkilere dayanabilirken kefalet sözleşmesinin illeti sadece alacaklıya teminat sağlamaktır⁷. Asıl borç bir para borcu veya parasal değere sahip olması şartıyla verme veya yapma borcu olabilirken kefilin borcu daima bir para borcudur⁸. Kefalet ile asıl borç ilişkisinin birbirinden bağımsız olması, asıl borcu doğuran sözleşmenin geçerlilik şartları ile kefaletin geçerlilik şartları farklı olabilir nitekim kefilin kefalet borcundan sorumlu tutulabilmesi geçerli bir asıl borcun varlığına ve şekil şartı gözetilen geçerli bir kefalet sözleşmesinin varlığına bağlı olmasına rağmen asıl borcun kaynağı olan sözleşme için herhangi bir şekil şartı getirilmemiş olabilir. Keza esas borç için teminat verilmemiş olsa da kefilin borcu için teminat verilebilir, asıl borca dair koşul veya ifası için vade kararlaştırılmamış olsa bile kefilin borcu için kararlaştırılabilir.⁹

1.1.2. Özellikleri

Kefalet hukukunu düzenleyen kanun hükümleri alacaklı ile asıl borçlu, kefil ile asıl borçlu ve kefil ile alacaklı arasında olmak üzere üç çeşit hukuki ilişkiye dayanır. Sırasıyla özetlemek gerekirse, asıl borç ilişkisinin tarafları olan alacaklı ile asıl borçlu arasındaki ilişki çoğunlukla ödünç sözleşmesi başlığı altındaki herhangi bir hukuki temel üzerine kurulan ve bu yönüyle kefalet sözleşmesinden bağımsız bir hukuki ilişkidir; kefil ile asıl borçlu arasındaki ilişki ise kefilin alacaklıya olan borcu ödemesinin akabinde ortaya çıkan kefilin rücu hakkı ve alacaklıya kanunen halef olmasıdır, keza bu ilişki kefil ile asıl borçlu arasında önceden yapılmış bir sözleşmeye de dayandırılabilir; son olarak kefil ile alacaklı arasındaki hukuki ilişki kefalet sözleşmesinin konusu olup bu sözleşme hükümlerinin uygulanacağı ilişkidir.

Şahsi teminat sağlama amacıyla akdedilen kefalet sözleşmesi asıl borç ile özel bir şekilde bağlantılı olması sebebiyle kefilin borcu fer'i bir borçtur. Kefilin borcu

---

⁷ Cevdet Yavuz, Faruk Acar ve Burak Özen, *Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler)*. İstanbul: Beta Yayınları, 2022. s. 789; Tandoğan, 701; Reisoğlu, *Türk Hukukunda ve Bankacılık Hukukunda Kefalet*, s. 4; Cevdet Yavuz, *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler Cilt II*, İstanbul: Beta Yayınları, 2014, s. 1533;

⁸ Yavuz, Acar ve Özen, s. 789; Reisoğlu, *Türk Hukukunda ve Bankacılık Hukukunda Kefalet*, s. 11; Mustafa Alper Gümüş, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Cilt II, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014, s. 335; Mustafa Alper Gümüş, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Kısa Ders Notu*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2019, s. 495; Burak Özen, *6098 Sayılı Kanun Çerçevesinde Kefalet Sözleşmesi*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2017, s. 65.

⁹ Yavuz, Acar ve Özen, s. 790; Özen, s. 176.

hukuken tanınan bir asıl borcun doğmasına, kefilin borcunun devam etmesi asıl borçlunun ifasıyla yükümlü olduğu borcunun devam etmesine bağlı kılınmıştır, asıl borcun herhangi bir sebeple sona ermesiyle kefalet sözleşmesi de kendiliğinden sona erer¹⁰. Kefilin sorumluluğunun asıl borcun sorumluluğundan daha ağır olamayacağı, kefaletten doğan alacak hakkının ancak asıl borçtan doğan alacak hakkı ile birlikte devredilebileceği, asıl borçlunun alacaklıya karşı ileri sürebileceği defileri kefilin de ileri sürebileceği, kefalet sözleşmesinin fer'iliği ilkesinin sonuçlarıdır¹¹. Kanundan doğan istisnalar dışında fer'ilik özelliğini ortadan kaldıran anlaşmalar kural olarak batıldır¹² zira kefalet borcunun fer'ilik özelliğinden kısmen de olsa feragati mümkün değildir. Taraflar aralarında anlaşarak kefalet sözleşmesindeki fer'ilik özelliğini kısmen yahut tamamen giderecek hükümler getirirse garanti sözleşmesi veya müteselsil borcun varlığından söz edilir.¹³

Kefalet sözleşmesinin konusu ancak bir para borcu olabilir, asıl borcun para dışında bir edim olarak kararlaştırılması mümkün iken kefilin sorumlu olduğu borcun para borcu olması emredici bir hükümdür.¹⁴ Böylelikle kefilin borcu alacaklının asıl borcun ifa edilmemesinden doğan müspet zararını karşılayacak bir ödeme yapma olarak açıklanabilir, alacaklının müspet zararı kefilin ifa etmekle yükümlü olduğu para borcunun içeriğini belirleyebilmek için kullanılan bir ölçüt olarak kabul edilmeli, kefilin borcu alacaklının müspet zararını tazmin etmek olarak anlaşılmalıdır zira kefilin böyle bir borcu yoktur.¹⁵ Alacaklının menfi zararının kefil tarafından ödenmesi kararlaştırılmışsa bu ilişki kefalet sözleşmesinin fer'iliği ilkesi ile bağdaşmayacağı için garanti sözleşmesi kapsamına girmektedir.¹⁶

Kefalet sözleşmesinin tarafları asıl borçlu ve kefildir. Asıl borçlunun durumunda herhangi bir kötülüğe sebebiyet vermediği, aksine bu sözleşme asıl borçlunun yararı

---

¹⁰ Gümüş, *Kısa Ders Notu*, s. 474; Eren ve Dönmez, 1835; Reisoğlu, *Türk Hukukunda ve Bankacılık Hukukunda Kefalet*, s. 2.

¹¹ Yavuz, Acar ve Özen, s.788; Gümüş, *Kısa Ders Notu*, s. 474; Reisoğlu, *Türk Hukukunda ve Bankacılık Hukukunda Kefalet*, s. 4.; Eren ve Dönmez, s. 1836.

¹² Gümüş, *Kısa Ders Notu*, s. 474.

¹³ Eren ve Dönmez, s. 1836.

¹⁴ Ergün, s. 251.

¹⁵ Yavuz, Acar ve Özen, s. 786.

¹⁶ Yavuz, Acar ve Özen, s. 787.

gözetilme amacıyla akdedildiği için asıl borçlunun rızası olmaksızın taraflar arasında kefalet sözleşmesi kurulabilir ve kefil yükümlülük altına girer.¹⁷

Kefalet ilişkisi hangi nevide olursa olsun her zaman için tali bir diğer ifadeyle ikincil bir borç ilişkisidir, edimlerin ifası hususunda, alacaklı için esas önemli olan asıl borçlu ile arasındaki borç ilişkisidir ifa menfaati sebebiyle kefilim borcunun ifası ise ancak asıl borçlunun borcunu ifa edemediği halde söz konusu olacağı için ikincil bir özelliğe sahiptir; sorumluluk konusunda ise müteselsil kefalet sözleşmesinde kefalet borcunun talilik özelliği bertaraf edilebilirken adi kefalet sözleşmesinde öncelikli borçlu asıl borç ilişkisinin borçlus olduğu için kefilin sorumluluğu tali niteliktedir¹⁸.

1.2. Kefalet Sözleşmesinin Geçerliliği

Herhangi bir hukuki işlemin hüküm ifade edebilmesi için geçerlilik şartlarının tamamına sahip olması gerekir. Borçlar Hukuku genel hükümler kapsamındaki geçerlilik şartları tüm sözleşmeler için aranırken, kefalet sözleşmesi gibi bazı sözleşmelerde bu geçerlilik koşullarının yanında başka koşullar da aranmaktadır.

1.2.1. Genel Geçerlilik Koşulları

Bütün sözleşmeler için aranan geçerlilik şartları¹⁹: tarafların ehliyetli olması, sözleşmenin konusunun kamu düzenine, emredici hukuk kurallarına, genel ahlaka ve kişilik haklarına aykırı olmaması, sözleşmenin konusunun imkânsız olmaması, irade beyanlarının sağlıklı olması ve muvazaa ile gabinin bulunmamasıdır.

Kefil ile alacaklı arasında akdedilen kefalet sözleşmesinin varlığı için karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarının mevcudiyeti gerekir. Sözleşmenin tüm esaslı unsurlarını içeren sözleşme yapma teklifi kefil tarafından yapılmışsa bu beyanın yazılı

---

¹⁷ Mehmet Remzi ve Sezer Aydın, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, İstanbul: İkinci Sayfa Yayınları, 2016, s. 335.

¹⁸ Gümüüş, *Kısa Ders Notu*, s. 474-475.

¹⁹ M. Kemal Oğuzman ve M. Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt I*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015, s. 80-133; Haluk Nomer, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, İstanbul: Beta Basım, 2020, s. 173-113

olması şartıyla alacaklıya ulaşması ve alacaklının açık veya örtülü²⁰ olarak herhangi bir şekilde bağlı olmaksızın kabul etmesi ile kefalet sözleşmesi kurulmuş olur burada TBK m.6'daki sözleşme yapma teklifinin uygun bir sürede reddedilmemesi halinde sözleşmenin kurulmuş sayılacağı hükmü uygulama bulmaz kefilin icap ve imzasını içeren kefalet senedi ancak alacaklıya teslim edildikten sonra kefalet sözleşmesi kurulur²¹. İcap alacaklı tarafından yapılmışsa kefilin sözleşmeyi imzalaması veya imzaladığını alacaklıya bildirmesi yeterli değildir imzalanan belgenin alacaklıya teslimi gerekir; icap kefil tarafından yapılmışsa kabul için açık bir beyana ihtiyaç olmadığı için teklif metninin alacaklıya tesliminden sonra alacaklının örtülü kabulü ile sözleşme kurulur²².

Kefalet sözleşmesinin geçerli olabilmesi için gereken en önemli şart geçerli bir asıl borcun varlığıdır. Asıl borç ilişkisi geçerlilik şekline aykırılık, iradelerin uyuşmaması, ehliyetsizlik, borcun konusunun emredici hukuk kurallarına, kişilik haklarına, genel ahlak ve adaba aykırılık sebebiyle geçersiz ise kefalet borcu da asıl borcun geçersiz olması nedeniyle geçersiz olduğu için kefil borçtan sorumlu tutulamaz²³.

Sözleşme serbestisine getirilen sınırlamalardan biri, sözleşmenin taraflarının karşılıklı edimleri arasında açık bir orantısızlık bulunması hali olarak tanımlanan gabinidir, meydana gelen zarar bu açık orantısızlığın zarara uğrayan tarafın zorda kalması, tecrübesizliği veya işi hafife alarak ihmal etmesinden karşı tarafın kasten yaralanması durumu istismar etmesi sonucu oluşmalıdır ve yaptırım sözleşmenin hüküm ifade etmemesidir²⁴. Gabin ile sözleşmeyi hükümsüz hale getirme yenilik doğuran hakkın kullanılması ile gerçekleştiği için asıl borç ilişkisinde gabin mevcutsa kanun koyucunun zarara uğrayan tarafa sözleşmeyi iptal için tanıdığı bir yıllık süre içinde asıl borcu iptal hakkını kullanmadığı sürece kefil alacaklıya ifadan kaçınabilir; asıl borçlu gabin ile asıl borcu doğuran sözleşmeyi iptal ederse kefil de borcundan kurtulmuş olur ancak bir yıllık sürede yahut bir yıl sonunda asıl borçlu bu yenilik doğuran hakkı kullanmazsa asıl borç ilişkisi geçersiz olmadığı için kefilin sorumluluğu

---

²⁰ Örtülü kabule örnek olarak, alacaklının kefalet senedini alıp iade etmemesi verilebilir. Serkan Ayan, *Kefalet Sözleşmesinde Kefilin Sorumluluğu*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2013, s. 59.

²¹ Mustafa Alper Gümüş, *Cilt II*, s. 334.

²² Ayan, s. 59-60.

²³ Reisoğlu, *Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Kefalet*, Ankara, 1992, s. 171.

²⁴ Safa Reisoğlu, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, İstanbul: Beta Yayıncılık, 1988, s. 113-114.

da devam eder²⁵. TBK'nın gabine ilişkin hükümleri tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler için geçerlidir, İsviçre öğretisi eksik iki tarafa borç yükleyen veya kefalet sözleşmesi gibi tek tarafa borç yükleyen sözleşmelerde de gabinin var olabileceği görüşündedir, aile baskısı veya asıl borçlunun mali durumunun bozuk olmasından etkilenecek ekonomik gücünün oldukça üzerinde bir borca kefil olunması halinde gabin hükümleri uygulanır ve zarara uğrayan tarafa tanınan bir yıl içinde sözleşmeyi iptal etme hakkı kefile de tanınır²⁶.

Kefalet sözleşmesinin konusu emredici hükümlere, kamu düzenine, genel ahlaka ve adaba, kişilik haklarına aykırı ise TBK m.27 gereği kesin hükümsüzdür. Kişinin malvarlığının aşan ölçüde yüksek miktar bir borç için kefalet taahhüdüne girmesi bir görüşe göre kişilik haklarına ve ahlaka aykırılık sayılabilirken İsviçre Federal Mahkemesi ekonomik varlığını riske atacak bir borca kefil olunmasının ahlaka ve kişilik hakkına uygun olduğu üstelik kefalet limitinin asıl borçtan yüksek olmasını da ahlaka aykırı addetmeyerek sözleşmenin geçersizliğine sebebiyet vermeyeceği yönünde karar vermiştir nitekim ahlaka ve kişilik haklarına aykırılık kefilin borcun ifasını sağlayabileceği ekonomik varlığı ile bağlantılı değildir sözleşmenin içeriğine göre belirlenebilir²⁷. Alacaklı kefil ile borçlu arasındaki yakınlığı kullanarak kefilin ağır yükümlülük yüklemesi sözleşmenin ahlaka aykırı olması sebebiyle sözleşmenin geçersizliğine bir örnektir, gelir ve malvarlığından yoksun aile bireylerinin kredi alan eş veya anne babası lehine kredi alacaklısı banka ile akdettikleri kefalet sözleşmesinin geçersizliği bu kapsamda sayılabilir²⁸.

Kefilin asıl borçlunun kimliğinde²⁹, sözleşmenin türünde beyanın içeriğinde teminat altına alınan borcun niteliğinde hataya düşmesi sözleşmenin iptaline sebebiyet verir³⁰. Asıl borçlunun ekonomik durumu kefalet sözleşmesi akdedilirken bozuk ise ve kefilin bunu bilmeden sözleşmeyi imzalaması halinde veya asıl borç için kefalet sözleşmesi

---

²⁵ Reisoğlu, *Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Kefalet*, s. 18.

²⁶ Ayan, s. 78.

²⁷ Ayan, s. 62-63.

²⁸ Gümüüş, Cilt II, s. 351.

²⁹ Asıl borçlunun kimliği kefilin asıl borçlunun ödeme gücünü öğrenebilmesi için kefil tarafından bilinmesi gerekirken İsviçre Federal Mahkemesinin de belirttiği gibi alacaklının kimliği kefil için herhangi bir önem taşımaz öyle ki alacaklının seçimini bile asıl borçlu gerçekleştirmektedir bu sebeple alacaklının kimliğindeki hata kefaletin belli bir alacaklının menfaatine verilmek istenmesi durumu hariç esaslı bir hata sayılmadığından kefalet sözleşmesini geçersiz hale getirmez. Tandoğan, s. 736.

³⁰ Ayan, s. 69.

dışında başka bir teminatın varlığı konusunda hataya düşülmesi temel hatasına dayanarak sözleşmenin iptali söz konusu olamaz ancak asıl borçlunun malvarlığı kefilin kabul edebileceği ölçüden ‘esaslı ölçüde’ daha kötü olduğu sonradan anlaşılır yahut sözleşme kurulduktan sonra asıl borçlunun malvarlığı ‘esaslı ölçüde’ kötüleşirse kefile yazılı olarak kefalet sözleşmesinden dönme hakkı tanınır³¹.

1.2.2. Kefalet Sözleşmesine Özgü Geçerlilik Koşulları

6098 sayılı TBK ile kefalet ehliyeti için özel bir şart aranmaktadır, geçerli bir kefalet sözleşmesi için kefil evli ise en geç sözleşme kurulurken eşinin yazılı rızası gereklidir, bu emredici hüküm ile evli kişilerin fiil ehliyetinin bir türü olan hukuki işlem yapabilme ehliyetine kısıtlama getirilmiştir tarafların iradesiyle veya eşin vazgeçmesi ile geçerlilik için aranan izin zorunluluğu bertaraf edilemez³². Evlilik birliğini ve kefilin koruma amacıyla getirilen bu yeni koşul ile evli kişilerin kefil olabilmeleri eşin iznine tabi kılınmıştır³³.

Kefalet sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması, kefilin sorumlu olduğu azami miktarın ve kefalet tarihinin kefilin kendi el yazısı ile belirtmesi kanun koyucu tarafından kefalet sözleşmesinin hüküm ifade edebilmesi için aranan geçerlilik koşullarındandır. Müteselsil kefalette ise kefil müteselsil kefil olduğunu el yazısı ile bildirmelidir.

Yargıtay 19.H.D. 16.09.2013 tarihli E.2013/10385 K.2013/13975 kararı³⁴:

Mahkemece toplanan delillere göre; 034426 nolu tarihsiz 4.000,00 TL bedelli sözleşmenin 1.ve 30.sayfasında, 09.08.2000 tarihli sözleşmenin 26.sayfasında davacıya atfen atılan imzaların davacı eli ürünü olmadığı, aynı sözleşmenin 34.sayfasında, 22.06.2005 tarihli sözleşmenin 30 ve 32.sayfasında davacıya atfen atılan imzaların davacı eli ürünü olmadığı, 034426 nolu tarihsiz 4.000,00 TL bedelli sözleşmenin 32.sayfasında bulunan imzanın davacı eli ürünü olduğunun tespit edildiği, her ne kadar bankacı bilirkişi tarafından tanzim edilen raporda 034426 nolu sözleşmenin 32.sayfasında "kredi limitinin artırılması" na ilişkin kısımdaki imzanın davacıya ait olduğu kabul edilerek borç hesaplaması yapılmış ise de, anılan

³¹ Gümüş, Cilt II, s. 350-351.

³² Ayan, s. 89.

³³ Reisoğlu, *Türk Kefalet Hukuku*, s. 89.

³⁴ Erişim için bkz: <https://www-hukukturk-com.offcampus.ihu.edu.tr/yargitay-kararlari?Mevzuat=31696&Madde=589>

sözleşmenin yukarıda belirtilen 034426 nolu sözleşmeye istinaden yapıldığı, ana sözleşmenin yok hükmünde olduğu halde limit artırımının geçerli kabul edilmesinin mümkün olmadığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiş, hüküm davalı vekili tarafından teyiz edilmiştir.

Dosyada bir örneği bulunan 27.08.2003 tarihli genel kredi sözleşmesinin limitinin artırılmasına ilişkin 18.08.2004 tarihli limit artırım sözleşmesinde hem asıl borçlunun hem de kefillerin imzalarının bulunduğu, bu sözleşmedeki imzalardan birinin davacı A...'a ait olduğu ve limit artırım sözleşmesinin kefalet limitini de ihtiva ettiği dosya içeriğinden anlaşıldığından davacının bu sözleşmede belirtilen kefalet limiti ve kendi temerrüdünün hukuki sonuçları ile sorumlu olduğu gözetilmeden mahkemece yanlıgılı gerekçelerle hüküm kurulması doğru görülmemiştir.

6098 sayılı TBK ile kefalet sözleşmelerinin her çeşidi için ağırlaştırılmış adi yazılı şekil kabul edilmesi nedeniyle el yazısı ile yazı yazamayan, sakat veya okuma yazma bilmeyenlerin kefil olamayacağı sonucu çıkmaktadır³⁵. Kefalet sözleşmesi akdedildikten sonra kefilin sorumluluğunu arttırıcı değişiklikler yapılırsa kanun koyucu kefilin koruma amacıyla bu değişikliğin kefalet sözleşmesinin tabi olduğu ağırlaştırılmış adi yazılı şekilde yapılması gerektiği; müteselsil kefaleti adi kefalete çevirme gibi kefilin sorumluluğunu azaltan değişikliklerin ise yazılı şekilde yapılmasının yeterli olacağını hüküm altına almıştır³⁶.

Kefalet sözleşmesi şekle aykırılık sebebiyle geçersizse kefil alacaklının ödeme talebine karşılık geçersizliğe dayalı bir itirazda bulunabilir zira talep edilebilecek bir alacak hiç doğmamıştır³⁷.

Kefalet sözleşmesi akdedildikten sonra asıl borçlu ödeme güçsüzlüğüne düşmesiyle alacaklının kefilin ifa talebinde bulunduğu esnada kefil kefalet sözleşmesinin geçerliliği için aranan şekil şartının eksikliği sebebiyle sözleşmenin geçersizliğini öne sürerek ödemedi kaçınması tek başına hakkın kötüye kullanması olarak yorumlanamaz ancak kanunda aranan diğer şartlar da gerçekleşmişse TBK 49/2'ye dayalı olarak ahlaka aykırı davranış ile başkasına zarar vermekten sorumlu tutulabilir,

---

³⁵ Turgut Öz, *Yeni Borçlar Kanununun Getirdiği Başlıca Değişiklikler ve Yenilikler*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011, s. 102; Ayan, s. 82

³⁶ Mahmut Bilgen, *Öğreti ve Uygulamada Kefalet ve Yargılama Hukukuna İlişkin Uyuşmazlıklar*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2013, s. 28-29.

³⁷ Hasan Ayrancı, "Şekil Şartına Uyulmadan Yapılan Kefalet Sözleşmesinde İfanın Sonuçları", *AÜHF*, 53/2 (2004), s. 104.

uğranılan zarara, alacaklı olan bankanın kefalet sözleşmesinin varlığına güvenerek asıl borçluya kredi açması örnek verilebilir³⁸. Hakkın kötüye kullanılmasının söz konusu olabilmesi için kefilin alacaklının kendisine yönelttiği ifa talebinden sonra şekil eksikliğini öne sürerek ifadan kaçınmayı düşünmesi halinde şekil eksikliğine dayanması hakkın kötüye kullanılmasıdır ve “culpa in contrahendo”dan doğan bir haksız fiil söz konusudur³⁹.

Kefil, kefalet sözleşmesinin geçersiz olduğunu bilerek asıl borca kefil olup alacaklıya ödemede bulursa yapılan bu ödeme elden bağışlama olup alacaklıdan geri istenemeyeceği kabul edilmiştir⁴⁰.

Kefalet sözleşmesinin geçerli olabilmesi için aranan bir diğer şart kefilin hangi borç için ne kadarlık bir miktar ile sorumlu olduğunun kefalet sözleşmesinde kendi el yazısı ile belirli olmasıdır.

12.4.1944 tarihli 1943/14, 1944/13 sayılı Yargıtay İBK’a göre kefalet sözleşmesinden kefilin sorumlu olduğu belirli bir miktarın varlığı anlaşılıyorsa sözleşme geçerlidir⁴¹:

Kanunun emrettiği şeklin şümul ve tesiri derecesi hakkında başkaca bir hüküm tâyin olunmamış ise akdin bu şekle riayet olunmadıkça sahih olamayacağına dair Borçlar Kanununun 11 inci maddesinde konulmuş bulunan umumi hükmün mahsus şekli tabi bulunan kefalet akdine de şamil olduğu şüphesizdir.

Sureti umumiyede rızaların serbestçe telâhuku ile vücut bulan akidlerde bir tarafı ilzam edici vecibenin doğması için hiç bir şekil aranmadığı halde kefalet akdinde yazılı şekle riayetin mecburi tutulması, borçlunun himayesi maksat ve gayesine dayandığına göre kefinden sadır olan irade beyanını izhar zımında kullanılan bir vasıta olarak telâkkisi icabeyleyen şekil vücut bulmadıkça kefalet akdinin sahih ve ilzam edici bir mahiyet taşıması mümkün olmayacağı gibi mekfulünbihin miktarı muayyen olmadığı takdirde de kefalet akdi muteber olamaz.

Mahkemelerden ancak mevcut ve bir kanun hükmü ile himaye edilen haklar için karar istenebileceği cihetle dâvanın esaslı şartlarından olan hak vücut bulmamış ve kanun tarafından himaye edilmemiş ise diğer tarafın talebini beklemeksizin hâkimin bu dâvayı dinlememesi ve

---

³⁸ Tandoğan s. 741.

³⁹ Ayrancı, s. 104-105.

⁴⁰ Tandoğan, s. 741.

⁴¹ Erişim için bkz: https://legalbank-net.offcampus.ihu.edu.tr/belge/y-ibgk-e-1943-14-k-1944-13-t-12-04-1944-kefil/1406124/1943_14

reddetmesi icabeder. Aksi takdirde hâkimin dâva edileni borçlu olmadığı ve dâvacının talebe hakkı bulunmadığı bir şeyle mahkûm etmesi gibi batıl bir netice husule gelir.

Bu itibarla kefalet senedinde kefilin ödeyeceği muayyen bir miktarın gösterilmiş olup olmadığı ve senetten böyle muayyen bir miktarın anlaşılması kabil olup olamayacağı hususunun hâkim tarafından resen nazara alınması lâzımgeldiğine 12/4/1944 tarihinde çoğunlukla karar verildi.

Eşin rızası eBK'da düzenlenmeyen TBK'ya yeni eklenen kefalet sözleşmesinin geçerliliği için aranan şartlardan biridir. Kanun hükmüne göre mahkeme tarafından verilen bir ayrılık kararı bulunmadıkça yahut yasal olarak eşlerin ayrı yaşama hakkı doğmadığı sürece eşlerden birinin kefil olabilmesi diğer eşin en geç kefalet sözleşmesi kurulması sırasında verdiği yazılı rızasına bağlı kılınmıştır.

Yargıtay 11.H.D. 11.02.2020 tarihli E.2019,73214 K.2020/1219 kararı⁴²:

Somut olayda, davalı ...'ın kefil olduğu sözleşmeler 24/05/2011 ve 30/06/2014 tarihlidir. İlk iki sözleşme 818 Sayılı BK döneminde düzenlenmiş olup, sözleşme tarihi itibarıyla kefalet sözleşmesinde eşin rızasının bulunması gerektiğine ilişkin bir düzenleme bulunmadığından, bu yöndeki mahkeme kararının gerekçesi yerindedir. Davalı banka tarafından dosyaya ibraz edilen sözleşmelerden bir tanesi ise 6098 Sayılı TBK döneminde 30/06/2014 tarihinde imzalanmış olup, yasanın 584/1 maddesi gereğince anılan sözleşmedeki kefaletin geçerli olması için eş rızasının alınması gereklidir. Bu durumda, davalı ... aleyhine öncelikle davalı banka tarafından hesap kat ihtarnamesi gönderilerek icra takibi başlatıldığı, dâvacının da gönderilen ihtarname ve icra takibine ilişkin ödeme emriyle durumdan haberdar olarak iş bu davayı açtığı gözetilerek, mahkemece icra takip dosyası celp edilmek ve gerekirse banka kayıtları getirilmek suretiyle hangi kredi sözleşmesi sebebiyle hesabın kat edilerek kefil davalı ... aleyhine takip başlatıldığı belirlenip, icra takibine konu edilen sözleşme tarihine göre bir karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeye dayalı olarak yazılı olduğu şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bu nedenlerle temyiz eden davacı yararına bozulması gerekmektedir.

Kanun koyucu geçerli bir kefalet sözleşmesinin akdedilebilmesi için aranan eşin rızası şartını, iş hayatını yavaşlatması sebebiyle ticari hayatın doğal akışını kolaylaştırma amacıyla dört halde aramamaktadır:

- Ticaret siciline kayıtlı ticari işletmenin sahibi veya ticaret şirketinin ortak ya da yöneticisi tarafından işletme veya şirketle ilgili olarak verilecek kefaletler,

---

⁴² Erişim için bkz:

<https://www-hukukturk-com.offcampus.ihu.edu.tr/yargitay-kararlari?Mevzuat=31696&Madde=584>

- Mesleki faaliyetleri ile ilgili olarak esnaf ve sanatkârlar siciline kayıtlı esnaf veya sanatkârlar tarafından verilecek kefaletler,
- 27.12.2006 gün ve 5570 sayılı Kamu Sermayeli Bankalar Tarafından Yürütülen Faiz Destekli Kredi Kullanılmasına Dair Kanun kapsamında kullanılacak kredilerde verilecek kefaletler,
- Tarım kredi, tarım satış ve esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatifleri ile kamu kurum ve kuruluşlarınca kooperatif ortaklarına kullanılacak kredilerde verilecek kefaletler,

Yargıtay 11.H.D. 7.06.2021 tarihli E.2020/6178 K.2021/4785 kararı⁴³:

Dava dışı H. K. ile davacı banka arasında 27.04.2016 tarihinde Genel Tarımsal Kredi Sözleşmesi, 03.05.2016 tarihinde ise Genel Kredi Sözleşmesi imzalanmış olup, davalılar 03.05.2016 tarihli sözleşmeyi müteselsil kefil sıfatıyla imzalamıştır. Davalıların kredi sözleşmesinin imzalandığı tarihte evli oldukları ve kefaletleri bakımından eşlerinin muvafakatini almadığı hususunda uyuşmazlık bulunmamaktadır. Ancak davacı banka, TBK'nın 584 /3. maddesine göre, 27.12.2006 tarihli ve 5570 Sayılı Kamu Sermayeli Bankalar Tarafından Yürütülen Faiz Destekli Kredi Kullanılmasına Dair Kanun kapsamında kullanılacak kredilerde verilecek kefaletlerin geçerli olması için eş rızasına gerek bulunmadığını, asıl borçluya kullandırılan kredinin bu kapsamda "Sübvansiyonlu Sabit Faizli Traktör Kredisi" olduğunu ileri sürmüş ve belirtilen iddiasını ispat için 07.11.2017 tarihli dekontu dosyaya ibraz etmiştir. Anılan dekont incelendiğinde, asıl borçluya 03.05.2016 tarihinde 84.500.- TL kredi kullandırıldığı, dekontun açıklama kısmında ise " Sabit Faizli Traktör- Yatırım" ibaresinin yazdığı görülmektedir. Ancak dosya kapsamındaki belgelerden anılan kefaletlerinin hangi kredi sözleşmesine istinaden kullandırıldığı anlaşılamadığı gibi türü de tespit edilememektedir.

Bölge adliye mahkemesince, takibe konu alacağın tarımsal kredi sözleşmesinden değil genel kredi sözleşmesinden kaynaklandığı, bu nedenle davalıların kefaletlerinin eş rızaları alınmadığı için geçersiz olduğu sonucuna varılmışsa da bu hususta yeterli ve denetime açık bir şekilde inceleme ve araştırma yapılmamış, yukarıda muğlak olduğu ifade edilen hususlar aydınlığa kavuşturulmamıştır. Bu itibarla bölge adliye mahkemesince, banka kayıtları üzerinden bilirkişi incelemesi yaptırılarak işbu itirazın iptali davasının dayanağı olan banka alacağının hangi kredi sözleşmesine istinaden kullandırıldığı ve türünün tespit edilmesi ve hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken eksik incelemeye dayalı olarak karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.

TBK'da kefalet sözleşmesi için aranan son şart kefilin imzasıdır. Yargıtay kararlarında da kefilin imzası olmaksızın akdedilen kefalet sözleşmesi geçersiz kabul edilmektedir.

⁴³ Erişim için bkz: <https://www-hukukturk-com.offcampus.iyu.edu.tr/yargitay-kararlari?Mevzuat=31696&Madde=584>

Yargıtay 19. H.D. 7.2.2000 tarihli 1999/5264 E. ve 2000/716 K. sayılı karar⁴⁴:

Ancak, sözleşmeye atıf yapılarak düzenlenen geri ödeme planında davalıların da imzalarının bulunmasının adı geçenlerin, kredi sözleşmesinin müteselsil kefil olarak sorumlu tutulmalarını mümkün kılp kılmayacağı hususunda önem taşımaktadır. BK.nun 484. maddesinde, kefalet akdinin yazılı şekilde yapılması gerektiğinin yanı sıra, kefilin sorumlu olacağı belli bir miktarın gösterilmesi gerektiğinin de öngörülmesi kefil olma iradesini ortaya koyan kimsenin, gerek kefil olacağı kimseyi ve gerekse kefalet ettiği miktarı açıkça bilmesi amacına yönelik bulunmaktadır. Somut olayda, mahkemece kefalet sözleşmesi olarak kabul edilen geri ödeme planında, borcun sebebi olarak “GKT’nin ..... md. değinilen geri ödeme planı” yazılıdır. Borcun sebebi olarak gösterilen Genel Kredi Taahhütnamelerinde davalıların imzalarının bulunmadığı, alınan bilirkişi raporunda belirtilmiştir. Mahkemece açıklanan bu yönler üzerinde gereği gibi durulmadan geçerli bir kefalet sözleşmesinin kabulü ile yazılı şekilde hüküm kurulmasında isabet görülmemiştir.

---

⁴⁴ Erişim için bkz: https://legalbank-net.offcampus.ihu.edu.tr/belge/y-19-hd-e-1999-5264-k-2000-716-t-07-02-2000-yargitay-19-hukuk-dairesi-karari/508856/2000_716

BÖLÜM II

KEFİLİN ASIL BORÇ İLİŞKİSİNDEN DOĞAN ALACAKLIYA KARŞI İLERİ SÜREBİLECEĞİ SAVUNMA İMKANLARI

Maddi hukuka ilişkin savunma vasıtaları başlığı altında incelenen def'i ve itiraz kavramı alacaklı tarafından önde sürülen ifa taleplerine engel olup borçluya borcunun ifasından geçici veya sürekli olarak kaçınma yetkisi sağlayan⁴⁵ sebeplerdir.

Bu kapsamda itiraz, bir hakkın doğumuna engel olan veya sona ermesini gerektiren olaylar olarak tanımlanır; bir sözleşmenin kurulabilmesi için her iki tarafın sahip olması gereken fiil ehliyetinin yokluğu hali itiraza örnek verilebilir. Eğer sözleşme akdedilirken taraflardan birinin fiil ehliyeti bulunmuyorsa hakkın doğumuna engel olan bir vakıa söz konusu olduğu için sözleşmenin iptaline ilişkin savunma itiraz başlığı altında değerlendirilir. Sahip olduğu önem gereği itirazlar herhangi bir tarafın ileri sürmesine gerek olmaksızın hakim tarafından re'sen göz önünde bulundurulur.

Def'i ise itirazdan farklı olarak bir olay değil haktır, hukuki işlem sonucu borçlu olan tarafın bu borcunun ifasından kanunun tanıdığı özel bir sebep gereği kaçınma hakkı olarak açıklanır⁴⁶. Zamanaşımı def'i, ödemezlik def'i ve tartışma def'i borçluya tanınan ve ileri sürmesiyle borcu yerine getirmekten kaçınabildiği haklara birer örnektir. Def'i hakkına sahip olan taraf bu hakkını öne sürmedikçe hakim dikkate alamaz⁴⁷.

---

⁴⁵ Ferhat Canbolat, "Banka Garantisinde Savunma İmkânları ve İhtiyati Tedbirler", *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, s. 119.

⁴⁶ Oğuz Atalay, Hakan Pekcanitez ve Muhammet Özekes, *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2022. s. 259; Rona Serozan, *Medeni Hukuk Genel Bölüm Kişiler Hukuku* İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015, s. 295; Ferhat Canbolat, "Def'i ve İtiraz Arasındaki Farklar ve İleri Sürülmesinin Hukuki Sonuçları", *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt III, Sayı 1, (2008), s. 256-257; Andreas von Tuhr., *Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı Cilt 1-2*, Çev. Cevat Edege, Ankara: Yargıtay Yayınları, 1983, s. 28.

⁴⁷ Atalay, Özekes ve Pekcanitez, s. 259.

Def'iler alacak hakkı üzerindeki etkilerine göre geçici ve sürekli (kesin) def'i olmak üzere ikiye ayrılır. Sürekli (kesin) def'i⁴⁸, borçluya borcunun ifasından nihai olarak kaçınma yetkisi veren def'idir ki en temel örneği zamanaşımı def'idir. Zamanaşımı def'inin öne sürülmesiyle alacak hakkı sona ermez ancak alacaklı borçludan alacağını ifasını talep edemez. Geçici def'i ise borçluya yalnızca bir süreliğine ifadan kaçınma hakkı tanır, borçlunun ifasını erteleyici/geciktirici özelliğe sahip bu def'inin en tipik örneği ödemezlik def'idir. İki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde taraflardan biri kendi borcunu ifa etmeksizin karşı taraftan ifa talep ederse, karşı taraf ödemezlik def'ileri sürerek borcun ifasından bir süreliğine kaçınabilecektir⁴⁹.

Çalışmanın konusu olan kefilin alacaklıya karşı sahip olduğu savunma imkanları hem def'ileri hem de itirazları kapsayan bir terimdir her ne kadar kanun koyucu kanun metninde sıklıkla defi kavramına yer vermiş olsa da def'i kelimesinin dar anlamda kullanılmadığı itiraz ve def'iyi içeren geniş anlamıyla kullanıldığı göz önüne alınarak maddeler anlaşılmalıdır.

Kefilin asıl borçluya yahut asıl borçlunun mirasçılara tanınan bütün savunma imkanlarını alacaklıya karşı ileri sürebilme hakkı 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 591.maddesi ile hüküm altına alınmıştır. Aksi kararlaştırılmayan bu emredici nitelikteki kuralın⁵⁰ tek istisnası ise asıl borçlunun ödeme güçsüzlüğünden doğan savunma imkanlarıdır zira kefilin bu tür defi ve itirazlara dayanabilmesi, asıl borcun ödeme güçsüzlüğüne düşmesi ihtimaline karşı teminat veren kefalet sözleşmesinin akdedilme amacı ile ters düşmektedir.⁵¹

Asıl borçlunun sahip olduğu kefil tarafından da ileri sürülebilen savunma vasıtaları asıl borcun geçerli olarak doğmadığına veya geçerli olarak doğmakla birlikte sonradan kısmen yahut tamamen ortadan kalktığına dair olabileceği gibi 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu madde 140a dayanan asıl borçlunun takas ileri sürme hakkı buldukça kefil de bu def'ie dayanarak borcunun ifasından kaçınabilmesi veya asıl

---

⁴⁸ Mehmet Akif Tulumlu, *Zamanaşımı Def'i*, Ankara: Seçkin Yayınları, 2019, s. 36.

⁴⁹ Rona Serozan, (Kocayusufpaşaoğlu/hatemi/Serozan/Arpacı), *Borçlar Hukuku Genel Bölüm İfa İfa Engelleri Haksız Zenginleşme Üçüncü Cilt*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2016, s. 63.

⁵⁰ Mahmut Bilgen, *Öğreti ve Uygulamada Kefalet ve Yargılama Hukukuna İlişkin Uyuşmazlıklar*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2017, s. 445.

⁵¹ Senai Olgaç, *Kazai ve İlmi İçtihatlarla Türk Borçlar Kanunu Cilt 4*, 1969, s. 602-603.

borcun henüz muaccel olmadığı ve asıl borçluya mehil verildiği, ödemezlik defileri⁵² bu kapsamda verilebilecek örneklerdendir⁵³.

Kefili koruyucu ilkelerden biri olan asıl borçlunun davranışı ile kefilin durumunu ağırlaştıramayacağı kuralının kanun metninde zikredilen bir tezahürü, asıl borçlunun kendisine ait defiden vazgeçmesi halinde kefilin bu defiyi ileri sürme hakkının etkilenmeyeceğidir örneğin asıl borçlunun zamanaşımı defiden feragat etmesi halinde alacaklı bu feragati kefile karşı ileri süremeyecektir çünkü kefilin zamanaşımı defisi asıl borçlununkinden bağımsızdır. Ancak asıl borca ilişkin zamanaşımı süresinin kesilmesi halinde hem asıl borçluya hem kefile karşı zamanaşımı kesilmiş olurken, kefile karşı kesilen zamanaşımı asıl borçluya karşı kesilmez⁵⁴. Bu kuralın istisnası, asıl borçlu kendisine ait takas, iptal hakkı gibi yenilik doğurucu hakları kullanmaktan feragat ettiği durumda kefil de feragat etmiş sayılır⁵⁵.

Kanun metninden kefilin, kefil olmadan önce asıl borcun kumar veya bahisten doğan bir borç olduğunu bilerek kefil olsa bile asıl borçlunun sahip olduğu defileri ileri sürerek alacaklıya karşı ifada bulunmaktan kaçınma hakkına haiz olduğu belirtilmiştir.

Kefalet sözleşmesi çerçevesinde kefilin asıl borçluya ait defileri kullanma hakkına sahip olması ile beraber bu defilerden feragat etmesi mümkün değildir zira böyle bir feragatin gerçekleşmesi halinde garanti sözleşmesinin varlığından söz edilir nitekim 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükmüne göre kefilin asıl borçluya ait defileri kullanması bir hak olduğu kadar bir yükümlülük olarak düzenlemiştir⁵⁶.

Kefilin asıl borçlunun sahip olduğu defilerden haberi olmaksızın alacaklıya ödeme yapması ve asıl borcu sona erdirmesi halinde asıl borçluya karşı rücu hakkını kaybetmez⁵⁷ ancak asıl borçlu kefilin bu defileri bildiğini yahut bilmesi gerektiğini

---

⁵² Necip Bilge, *Borçlar Hukuku: Özel Borç Münasebetleri*, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1971, s. 384; Haluk Tandoğan, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri* (Cilt 2), Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1977, s. 781 v.d.; Grassinger, s. 17.

⁵³ Yavuz, s. 1450.

⁵⁴ 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 155/3:

“Zamanaşımı kefile karşı kesilince, asıl borçluya karşı kesilmiş olmaz.”

⁵⁵ Yavuz, s. 1451.

⁵⁶ Yavuz, s. 1451.

⁵⁷ Kefilin kusuru olmaksızın bu defileri bilmediğini kanıtlamazsa bunları ileri sürmemesinden dolayı borçluya karşı rücu hakkını kaybeder.

ispatlarsa kefil bu defileri öne sürdüğü halde ödemenin ne kadarından kurtulacaktı ise o ölçüde rücu hakkını kaybeder kalan kısım için rücu hakkı mahfuzdur⁵⁸.

2.1. Asıl Borçluya Ait İtirazlar

Kefalet sözleşmesinden doğan borç asıl borç ilişkisindeki borcun varlığı ile meydana geldiği için asıl borcun doğumu ve sona ermesi hallerinde söz konusu olan itirazlar alacaklıya karşı kefil tarafından da öne sürülebilir.

2.1.1. Kefalet Sözleşmesi ile Teminat Altına Alınmış Asıl Borcun Geçerli Olarak Doğmadığı İtirazı

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun genel hükümler başlıklı bölümünde sözleşmenin hangi hallerde kesin hükümsüz olarak kabul edileceği sayılmaktadır, madde metnine göre sözleşmenin konusunun imkansız olması yahut kanun tarafından belirlenen emredici kurallara, ahlaka, kamu düzenine ve kişilik haklarına aykırı olması halinde sözleşme kesin hükümsüz yaptırımına tabidir.

Kefalet sözleşmesiyle teminat altına alınmış olan borcun konusu bu durumlardan birini kapsıyorsa sözleşmenin tarafı olan borçlu tarafından ileri sürülen itiraz kefil tarafından da alacaklıya karşı öne sürülebilir.

Asıl borcun kaynağı olan sözleşmenin geçerli olabilmesinin bir diğer koşulu birbirine uygun irade beyanlarının karşılıklı olarak meydana gelmesidir, irade beyanı eksikliği yüzünden kurulamamış olan bir sözleşme kefil için alacaklıya karşı ileri sürülebilecek bir savunma sebebidir⁵⁹.

Şekil şartına uyulmaması hali de diğer geçerlilik şartları gibi kefilin öne sürebileceği itirazlardan biridir. Asıl borç ilişkisinin geçerliliği şekil şartına bağlı olan akitlerden biriye ve bu şart önemsenmeksizin sözleşme kurulmuşsa kefil bu şartın eksikliğine dayanarak alacaklıya ifadan kaçınabilir. 818 sayılı Borçlar Kanunu zamanında

---

Aydın Zevkliler ve K.Emre Gökyayla, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2016, s. 733.

⁵⁸ Yavuz,, s. 1451.

⁵⁹ Grassinger, s. 19.

Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin görüşü de bu yöndedir: inşaatın bitirilmemesi ve sözleşmeye aykırılığın kefalet akdinin konusu olan uyumsuzlukta, asıl borçlu ile alacaklı arasındaki taşınmaz satış sözleşmesinin geçerliliği 818 sayılı Borçlar Kanununa göre⁶⁰ resmi şekilde akdedilme şartına bağlıydı ancak olayda bu şekil şartı gerçekleşmediği için taşınmaz satış sözleşmesi geçersizdir, daire uyumsuzluk hakkında şu hükme varmıştır:

..kefaletin hüküm ifade edebilmesi için geçerli bir borca ihtiyacı vardır. Asıl borcun herhangi bir şekilde hükümsüz olması halinde kefalet akdi de hüküm ifade etmez. Dava noksanı olayda asıl borç şekil noksanı sebebi ile muteber olmadığından arsa sahibi olan davalının kefaleti de geçerli değildir.

Asıl borcu doğuran sözleşme taraflardan birinin irade sakatlığı sebebiyle bağlayıcılığını yitirmişse yahut sınırlı ehliyetsiz olan esas borçlu tarafından akdedilen sözleşmenin geçerliliği yasal temsilcinin onayına bağlı ise kefil yine alacaklının ifa talebini geri çevirebilir. Ancak esas borçlu irade sakatlığına sebebiyle kendisine tanınan iptal hakkını süresi içinde kullanmazsa yahut bu hakkı kullanmayıp sözleşmeyi onamış ise, asıl borç geçerli hale geldiği için kefil için ifadan kaçınma sebebi ortadan kalkmıştır. İptal hakkının süresi içinde kullanılmış olması durumunda kefil asıl borcun geçerli olarak doğmadığına dair itirazda bulunabilir⁶¹.

Sınırlı ehliyetsiz olan asıl borçlunun yaptığı sözleşmeye yasal temsilcisi onay verirse asıl borç ilişkisi geçerli hale gelir ve kefil alacaklının ifa talebini yerine getirmekle mükelleftir, kefilin sözleşmenin geçerli olarak doğmadığına dair savunma yapabilmesi için yasal temsilcinin sınırlı ehliyetsiz olan asıl borçlunun yaptığı işleme onay vermemesi gerekmektedir. Kefil asıl borç olan sözleşmenin geçerliliğine ilişkin asıl borçluya yahut asıl borçlunun sınırlı ehliyetsiz olduğu durumlarda yasal temsilcisine tanınan iptal veya onay vermeme hakkını kullanma yetkisine sahip değildir asıl borcun kaynağı olan hukuki ilişkinin geçerliliğine dair karar asıl borçlu tarafından verilebilecek olup bu belirsizlik durumu ortadan kalkana dek kefil yalnızca geciktirici bir defa hakkından yararlanabilecektir zira asıl borçlunun durumundan dolayı oluşan

⁶⁰ 818 sayılı Borçlar Kanunu madde 213:

“Gayrimenkul bey'i muteber olmak için resmî senede raptedilmek şarttır. Gayrimenkule dair beyi vadi ve bey'i bilvefa ve istimplâk mukavelesi resmî senede raptedilmedikçe muteber değildir. Mukaveleden mütevellit şıf'a hakkı için tahriri şekil kâfidir.”

⁶¹ Özen, s. 401-402.

tek taraflı bağlamazlık nedenlerinden biri mevcut hukuki ilişkide yer alıyorsa, bu durum kefilin değiştirebileceği bir hal olmadığı için alacaklının ifa talebini reddederken herhangi bir yenilik doğuran hak kullanamamaktadır⁶².

İrade beyanındaki sakatlık, alacaklı ile borçlu arasındaki hukuki ilişkideki gabin yahut muvazaa gibi kanunda yer alan geçerlilik şartlarının yokluğu halinde kefil asıl borç ilişkisinin geçersiz olduğu itirazında bulunabilir⁶³.

Kefalet sözleşmesinin fer'iliği ilkesi gereği asıl borç ilişkisinin geçersiz olması kefilin alacaklıya karşı olan sorumluluğunu sona erdirir, bu kural kanun hükmü olmasına rağmen uygulamada aksi yönde kararlar verilebilmektedir: kefalet sözleşmesinin konusunu borçlu ile alacaklı arasındaki satış sözleşmesinde cayma, trampa inhiraf sebeplerinden biri meydana gelirse sözleşmede kararlaştırılmış olan tazminat tutarı ve alıcının satış için ödediği tutara mahsup edilerek ödediği bedelin iadesi oluşturmaktadır. Asıl sözleşme olan satış sözleşmesi şekil şartlarına uyulmadan akdedildiği için geçersizdir bunun üzerine alacaklı kefilden satış sözleşmesi için ödediği tutarın kendisine ödenmesini talep eder Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ise alacaklı ile borçlu arasındaki satış sözleşmesinin geçersiz olması sebebiyle alacaklının bu sözleşmeye dayanarak borçluya ödediği meblağın kendisine iade edilmesini talep etme hakkına sahip olduğu ve kefalet sözleşmesinin konusunu oluşturan bu iade borcu geçerli olduğunu ve kefilin sorumluluğunun varlığını kabul etmiştir.

Ancak bu karar doktrinde eleştirilmiştir zira kefilin borcu satış sözleşmesinin geçerli olarak kurulmuş olması halinde alacaklının borçluya ödediği meblağın tarafların sözleşmede belirttiği şartlardan birinin gerçekleşmesi sebebiyle satış sözleşmesinin sona ermesi durumunda iade edilmesi borcudur, satış sözleşmesinin geçersizliği ile kefalet sözleşmesinin konusu olan teminat altına alınmış borç da geçersiz hale gelir ve alacaklı geçersiz bir sözleşmeye dayanarak kefilin takipte bulunamaz, görüşündedir⁶⁴.

---

⁶² Özen, s. 402.

⁶³ Grassinger, s. 20.

⁶⁴ Grassinger, s. 21; Reisoğlu, *Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Kefalet*, s. 16.

2.1.2. Asıl Borçlu ile Alacaklı Arasındaki Davada Verilmiş Kesin Hüküm

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda ("HMK") düzenlenen kesin hüküm, mahkemenin uyuşmazlık hakkında verdiği nihai ve kesin karardır; hüküm, kararı veren mahkeme tarafından değiştirilemez; olağan kanun yollarına başvurulamaz, tekrar dava edilemez ve ileride açılacak bir davada bağlayıcılık özelliğini taşır; müteselsil borçlulardan biri ile alacaklı arasında yahut müteselsil alacaklılardan biri ile borçlu arasında oluşan kesin hükmün diğerlerine etkisi yoktur⁶⁵. HMK'ya göre kesin hükmün bir davaya etki edebilmesi için dava ile aynı taraflara, konuya ve sebebe sahip olması gerekir, halbuki asıl borçlu ile alacaklı arasındaki uyuşmazlık sonucu oluşan kesin hüküm kefil ile alacaklı arasındaki kefalet borcundan ayrıdır. Her ne kadar kefilin borcu asıl borca bağlı fer'i bir borç olsa da alacaklı ile kefil arasında akdedilen konusu bir para borcu olan kefalet sözleşmesi, asıl borçlu ile alacaklı arasındaki hukuki ilişkiden doğan verme, yapma veya yapmama şeklinde bir edim olan asıl borçtan bağımsızdır bu sebeple asıl borç ilişkisine dair kesin hüküm kefile karşı açılan bir davada yalnızca güçlü bir takdiri delil olabilir bir başka deyişle kefil kesin hükmün etkisinden doğrudan değil dolaylı olarak yararlanır⁶⁶.

Alacaklı ile borçlu arasındaki hukuki ilişkiye dair kesin hükmü öne sürerek kefalet borcunun ifasından kaçınan kefile karşı dava açılması halinde, tarafları aynı olmayan bir dava olduğu için kesin hüküm hakim tarafından re'sen göz önüne alınmaz, kefil var olan kesinleşmiş mahkeme kararını delil olarak mahkemeye sunarak davanın reddini talep edebilir⁶⁷.

Alacaklı ile borçlu arasındaki davada verilen kararın kesin hüküm niteliği HMK gereği üçüncü kişileri etkilemez yalnızca davanın tarafları açısından bağlayıcıdır. Alacaklının yargılama esnasında usule ilişkin eksiklikleri sebebiyle alacağının varlığını ispatlayamaması sonucu alacaklı aleyhine hüküm verilmişse kefile karşı açılan davada bu kesin hüküm takdiri delil olarak kabul edilir ve kesin hükmün varlığı

⁶⁵ Mehmet Akif Tulumlu, *Anayasa Mahkemesi Kararlarını İçeren, Gereçeli ve Notlu Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve İlgili Mevzuat*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017, s. 301; Atalay Pekcanitez ve Özekes, s. 433.

⁶⁶ Baki Kuru, Ramazan Arslan ve Ejder Yılmaz, *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, Ankara, 2011, s. 698; Ömer Çınar, *Türk Borçlar Kanununa Göre Kefilin Sorumluluğunun Sona Ermesi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2013, s. 41.

⁶⁷ Kuru, Arslan ve Yılmaz, s. 696,698.

önemsenmeksizin kefil kefalet borcundan sorumlu tutulabilir; aynı şekilde borçlunun alacaklı ile olan davası derdest iken kendisini yeterli derecede savunamaması sebebiyle aleyhine hüküm verilmişse kefil bu kesin hükümden bağımsız olarak kendi aleyhine açılan davada savunmasını gerçekleştirerek davanın reddini talep edebilir, böylelikle her iki halde de alacaklı ile borçlu arasındaki uyuşmazlık hakkında verilen kesin hükmün kefilin taraf olduğu davaya nitelikli bir etkisi oluşturmayacağı sonucu meydana gelir⁶⁸.

Asıl borçlu ile alacaklı arasındaki davada verilen hükmün etkisinin yalnızca taraflar için bağlayıcı olduğunu kefilin bu hükümden etkilenebilmesinin kefalet borcunun fer'i bir borç olduğu esas alınarak belirlenmesi gerektiğini savunan görüşe göre⁶⁹; kefilin sorumluluğu asıl borçlunun sorumluluğundan daha fazla olamayacağı için davada kesinleşen hüküm ile asıl borçlu herhangi bir yükümlülük altına girmiyorsa yani asıl borç tamamen veya kısmen mevcut değilse kefil bu hükümden davanın tarafı olmamasına rağmen yararlanır ancak dava sonucu asıl borcun varlığına ilişkin bir hüküm verilmişse kefil için bu sonuç bağlayıcı değildir.

Borç ilişkisinin tarafları olan asıl borçlu ile alacaklı arasındaki uyuşmazlıkta asıl borcun tamamının mevcut olmadığına dair bir karar verilmişse kefil bu karar kesinleşince alacaklıya karşı def'i olarak ileri sürebilir ancak kefil borcun mevcut olmadığını biliyor veya bilmesi gerekiyorsa ve kesin hükme dair alacaklıya karşı sahip olduğu def'i hakkını öne sürmeden ödemede bulunmuşsa asıl borçluya karşı rücu hakkını kaybeder⁷⁰; yargılama sonucu asıl borcun tamamen veya kısmen mevcut olduğuna dair bir karar verilmişse, hüküm kefil için bağlayıcı değildir.

Kesin hükmün varlığını bilerek borca kefil olunmuşsa hangi hükümlerin uygulanacağı yönünde ikili bir ayırım ortaya çıkar: kefilin artık kefalet sözleşmesinin değil garanti sözleşmesinin hükümlerine tabi olduğu görüşünün⁷¹ yanında TBK m.582 hükmünün kıyasen uygulanarak kefilin kefalet hükümlerine göre sorumlu tutulacağını da savunulmaktadır.

---

⁶⁸ Reisoğlu, *Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Kefalet*, s. 292; Tandoğan, 1987, s. 792; Gökhan Şahan, *Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2009, s. 137.

⁶⁹ Grassinger, s. 48-50; Özen, s. 408; Tandoğan, 1987, s. 795.

⁷⁰ Gümüş, *C.II*, s.468.

⁷¹ Reisoğlu, s. 290.

TBK m.582/2:

...Yanılma veya ehliyetsizlik sebebiyle borçlunun sorumlu olmadığı bir borç için kişisel güvence veren kişi, yükümlülük altına girdiği sırada, sözleşmeyi sakatlayan eksikliği biliyorsa, kefaletle ilgili kanun hükümlerine göre sorumlu olur. Aynı kural, borçlu yönünden zamanaşımına uğramış bir borca kefil olan kişi hakkında da uygulanır.

Bu hükmün kıyasen uygulanması durumunda, kesin hükme bilerek kefil olan aleyhine açılan davada kefilin kesin hükmü alacaklıya karşı bir def'i ve delil olarak ileri sürmesine rağmen kefil aleyhine karar verilir ve kefil de kefalet borcunu ifa ederse asıl borçluya karşı rücu hakkı saklıdır⁷².

Alacaklının asıl borçlu aleyhine kesinleşmiş bir hükme dayanarak kefilden ifa talebinde bulunması kefilin ödeme yapması gerekliliği sonucunu doğurmaz üstelik kefilin alacaklıya karşı asıl borçlunun sahip olduklarının dışında kişisel savunma imkanları da mevcuttur, onlardan birini öne sürerek ödemedi kaçınabilir. Keza asıl borçlunun savunma imkanlarından vazgeçmesi yahut mahkemece kabul edilmemiş olması kefil için herhangi bir sonuç doğurmayacağı için asıl borçlu aleyhindeki kesinleşmiş hükmün kefil açısından muhakkak bağlayıcı olduğu söylenemez bu görüşün iki temel kaynağı vardır: usul hukuku açısından kesin hükmün sadece uyumsuzluk taraflarını bağlaması ve kefilin alacaklıya karşı ifa etmekle yükümlü olduğu kefalet borcunun asıl borçlunun tek başına yahut alacaklı ile yaptığı hukuki işlem sonucu ağırlaştırılmayacağıdır⁷³.

2.1.3. Asıl Borcun Sona Erdiği İtirazı

Alacaklı ile asıl borçlu arasındaki hukuki ilişkiyi sona erdiren sebeplere borcun ifası, alacaklının borçluyu ibra etmesi, takas, yenileme, tarafların sözleşmeye ekledikleri bozucu şartın gerçekleşmesi ve alacaklı ile borçlu sıfatının birleşmesi halleri sayılabilir⁷⁴. Borç ilişkisinin sona ermesini açıklayan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 131.maddesi:

⁷² Çınar, s. 42.

⁷³ Grassinger, s. 50; Tandoğan, s. 795.

⁷⁴ Haluk Nomer, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, İstanbul: Beta Yayınları, 2018, s. 419.

“Asıl borç ifa ya da diğer bir sebeple sona erdiği takdirde, rehin, kefalet, faiz ve ceza koşulu gibi buna bağlı hak ve borçlar da sona ermiş olur.”

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu genel hükümlerine göre borcu sona erdiren sebepleri yenileme, ibra, alacalı ile borçlu sıfatının birleşmesi ve takas halleri mevcut borç ilişkisinde gerçekleşmişse asıl borç, buna bağlı olarak da kefalet borcu sona erer borçlu ve kefil sıfatının aynı kişide birleşmesi halinde kefalet borcu yine sona erer fakat alacaklı için kefalet sözleşmesinden doğan yararlar kanun koyucu tarafından muhafaza edilmiştir:

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu madde 598/2:

“Borçlu ve kefil sıfatı aynı kişide birleşmiş olursa, alacaklı için kefaletten doğan özel yararlar saklı kalır.”

Örnek ile açıklamak gerekirse, aynı şirket topluluğunda yer alan ticaret şirketlerinden biri asıl borçlu biri de kefiledir fakat her iki şirketin birleşip iki ayrı tüzel kişilik artık birbirleriyle bütünleşerek ortaya yeni bir tüzel kişilik çıkarsa borçlu ve kefil sıfatı birleşir ve böylelikle kefilin aynı şirket topluluğunda bir de kefile varsa kefilin kefile olan şirket kefaletinin sona erdiğini ileri süremez⁷⁵.

Kefalet sözleşmesinin konusu olan asıl borcun ifa edilmesi, alacaklı ile borçlu arasındaki hukuki ilişkiden bağımsız üçüncü kişi sıfatına haiz kefil tarafından gerçekleştirilmişse asıl borç sona ereceği için kefalet de sona erer fakat 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 127.maddesi gereği borç ilişkisinin tarafı olmayan üçüncü şahıs tarafından asıl borcunu teminat altına alma amacıyla rehin verilmişse üçüncü şahsın yani rehin malikinin alacaklıya asıl borcun ifasında bulunması halinde asıl borç sona ermez rehin sahibi alacaklının haklarına halef olur. Asıl borç için hem kefalet sözleşmesi akdedilmiş hem de rehin ile teminat altına alınmışsa alacaklıya rehin maliki veya kefilin ifada bulunması halinde diğer teminat sahibine rücu edebilip edememesi konusunda ise kanunda açık bir hüküm bulunmadığı için doktrinde oldukça tartışmalıdır⁷⁶.

⁷⁵ Ahmet Cemal Ruhi ve Canan Ruhi, *Türk Kefalet Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018, s. 100.

⁷⁶ Reisoğlu, *Türk Kefalet Hukuku*, s. 222; Grassinger, s. 22.

Asıl borcun ifasının alacaklı ile borçlu sözleşmeyi akdettikten sonra kefilin sebep olması ile imkansız hale gelmesi borcun sona ermesi hususunda bir değişikliğe neden olmaz zira kefilin alacaklıya karşı kefalet sözleşmesinin konusu olan asıl borcun ifa edilebilirliğine dair bir yükümlülüğü yoktur kefil de asıl borcun imkansızlaşması ile borcundan kurtulur. Fakat kefil alacaklıya zarar verme amacıyla hareket ederse alacaklının uğradığı zararı gidermekle yükümlüdür⁷⁷ doktrin bu durumu kefilin kefalet sözleşmesinden doğan yükümlülüğünü ihlal etmesi olarak tanımlar ve alacaklıya karşı tazminat ödemeye mükellef kılar⁷⁸.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 'İfa İmkansızlığı' başlıklı m.136/1:

"Borcun ifası borçlunun sorumlu tutulamayacağı sebeplerle imkânsızlaşırsa, borç sona erer."

Bu hükme göre borçlunun sorumlu olmadığı nedenlerle borcun ifası imkansız hale gelirse borç sona erer ve asıl borç sona erdiği için kefilin de sorumluluğu sona erer fakat borcun ifasının imkansızlığı sözleşme kurulduğu andan beri mevcut ise asıl borç söz konusu olmadığı (oluşmadığı) için kefalet sözleşmesi de geçerli bir şekilde kurulmamış kabul edilir⁷⁹.

Yine asıl borçlu ile alacaklı arasındaki sözleşme akdedildikten sonra ortaya çıkan bir hal olan koşulların değişerek ifanın zorlaşması, öncesinde tahmin edilemeyen şartların meydana gelmesi veya hali hazırdaki sözleşme koşullarının esaslı ölçüde ağırlaşmasıdır böylelikle asıl borçlunun borcunu ifa etmesi kendisinden beklenemez.

2.2. Asıl Borçluya Ait Def'iler

Asıl borçlunun alacaklı ile arasındaki borç ilişkisinden doğan ve kendisine her zaman veya geçici olarak alacaklının ifa talebinden kaçınma imkanı veren haklar kefalet sözleşmesinin fer'iliği prensibi gereği kefil için de geçerlidir. Bu bölümün konusu olan asıl borçlunun sahip olduğu defiler kefil ile alacaklı arasındaki kefalet sözleşmesinin

⁷⁷ Reisoğlu, *Türk Kefalet Hukuku*, s. 225.

⁷⁸ Grassinger, s. 22.

⁷⁹ Ruhi, s. 99.

kurulmasından önce veya sonra ortaya çıkmış olabilir önemli olan kefilin bu defileri kullandığı esnada hala varlığını devam ettiriyor olmasıdır⁸⁰.

Kefil, asıl borcun kaynaklandığı sözleşme tarafların ehliyetsizliği veya kanunda aranan şekle aykırı olarak akdedilmesini; asıl borcun konusunu oluşturan edimin imkansız yahut hukuka ve ahlaka aykırı olmasını; karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarının noksanlığı nedeniyle kurulamamış olmasını ileri sürerek asıl borcun geçersiz olduğunu bu sebeple kefalet sözleşmesinin de hüküm ifade edemeyeceği için alacaklının ifa talebinden kaçınabilir⁸¹.

2.2.1. Ödemezlilik Def'i

Kefil asıl borç ilişkisinden doğan borçluya ait ödemezlilik defini alacaklıya karşı ileri sürebilir, eğer asıl borç ilişkisinin tarafı olan borçlu alacaklının ifa talebini ödemezlilik definin ileri sürmeksizin kabul etmişse teknik anlamda borçlunun ödemezlilik definin feragati mevcut olmadığından ödemezlilik def'i sona erer ve artık ne borçlu ne de kefil bu def'i alacaklıya karşı ileri süremez⁸² aynı şekilde borçlu alacaklının ifa talebini haklı bir sebep olmaksızın kabul etmeyip alacaklı temerrüdüne düşmüş olsaydı aynı şekilde kefilin ödemezlilik defini öne sürememesine sebep olurdu.⁸³

Tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmede taraflardan birinin sözleşmede belirtilen yahut kanunda sayılan veya işin mahiyeti gereği kendi sorumluluğundaki edimi öncelikle yerine getirmesi gerekmiyorsa kural olarak her iki taraf da edimlerini aynı anda karşılıklı ifa etmekle mükelleftir⁸⁴. Böyle bir durumda taraflardan biri henüz kendi edimini ifa etmeden yahut ifa etmeyi teklif etmeden karşı taraftan edimini yerine getirmesini isterse sözleşmenin ifa edilmediği def'i kullanılarak ifa talebi engellenir.

---

⁸⁰ Grassinger, s. 27.

⁸¹ Özen, 401-402.

⁸² Grassinger, s. 28.

⁸³ Aksi görüş, asıl borçlu alacaklı temerrüdüne düşmüş olsa bile alacaklı kendi edimini ifa etmedikçe kendi borcundan kurtulamayacağı için kefilin ödemezlilik def'i hakkı mahfuzdur olarak açıklamaktadır. Reisoğlu, *Türk Kefalet Hukuku*, s. 176.

⁸⁴ 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu madde 97:

‘‘Karşılıklı borç yükleyen bir sözleşmenin ifası isteminde bulunan tarafın, sözleşmenin koşullarına ve özelliklerine göre daha sonra ifa etme hakkı olmadıkça, kendi borcunu ifa etmiş ya da ifasını önermiş olması gerekir.’’

Bu savunma imkanının mahiyeti anlamda def'i ve dava temelini yetersizliği savunması yönünde 818 sayılı kanun zamanında oldukça tartışmalıydı⁸⁵ fakat yeni kanun maddesinin tasarı aşamasında öğretinin çoğu bunun bir ödemezlik def'i olduğunda görüş bildirmiştir⁸⁶.

Asıl borçlunun alacaklıya karşı borcun ifa edilmediği defini iler sürme hakkı oldukça kefil de bu defiden yararlanarak alacaklının ifa talebini reddedebilir.

2.2.2. Asıl Borcun Muaccel Olmadığı Def'i

6098 sayılı kanunun kefilin takibi başlıklı 590/1:

“Borçlunun iflası sebebiyle asıl borç daha önce muaccel olsa bile, belirlenen vadeden önce kefile karşı takibat yapılamaz.”

Kural olarak kefilin borcu asıl borçlunun borcu muaccel olduğu vakit muaccel olur nitekim alacaklı tarafından kefilin takip edilebilmesini kanun koyucu asıl borcun muaccel olması şartına bağlanmıştır. Kefalet sözleşmesinin konusu olan asıl borç muaccel olmadan alacaklı ifa talebinde bulunursa kefil muacceliyet eksikliğine dayalı defiyi ileri sürebilir.

Bir borcun sonradan vadeye bağlanmasına yahut sözleşmede kararlaştırılan mevcut vadenin uzatılmasına tecil (erteleme) anlaşması denir.⁸⁷ Tarafların sözleşme ile yükümlü oldukların edimlerinin ifasında güçlükle karşılaşmaları halinde karşılıklı anlaşarak edimin ifası belirli bir süre ertelenebilir böylelikle borç vadesinin tecili mümkün hale gelir⁸⁸. Kefalet sözleşmesinde ise kefalet sözleşmesi akdedildikten sonra alacaklı ile asıl borçlu arasında asıl borç ilişkisinde kararlaştırılan vadeye ilişkin tecil anlaşması kurulursa, kefil için bu anlaşmanın etkili olabilmesi doktrinde tartışmalıdır.

---

⁸⁵ Kaniti Salamon, *Akdin İfa Edilmediği Def'i*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1962, s. 20 v.d.

⁸⁶ İlhan Helvacı Dersleri

Erişim için bkz: <http://www.ilhanhelvacidersleri.com/turk-borclar-kanunu/turk-borclar-kanunu-madde-97>

⁸⁷ Kemal Oğuzman, *Borçlar Hukuku Dersleri*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1987, s. 205.

⁸⁸ Neslihan Coşkun Karadağ ve Fatih Karabuğa, “6183 Sayılı Kanun’da Yer Alan “Tecil” Düzenlemesi ile Diğer Hukuk Dallarındaki Düzenlemelerin Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi”, *Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi*, C:1, S:1, 2019, s.36.

Reisoğlu⁸⁹ bu konuda, kefilin haberi ve onayı olmaksızın alacaklı ile borçlu arasında kefile yarar sağlama amacıyla tecil anlaşmasının yapmışlar ise kefilin 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 600 ve 601.madde hükümlerine dayanarak kefalet borcundan kurtulduğunu ileri sürmesini hakkın kötüye kullanılmasının söz konusu olduğu görüşündedir.

Aksi görüşteki Grassinger ise⁹⁰, kefalet sözleşmesinin fer'iliğinin bir sonucu olarak kefil asıl borçlunun alacaklı karşısındaki hukuki pozisyonu, menfaatine bir durumu beraberinde getiriyorsa bundan yararlanır, alacaklı ile borçlu kefilin tecil anlaşmasından yararlanamayacağını kararlaştırmış bile olsalar bu durum kefilin bağlamaz zira kefilin tecil anlaşmasını onaylasa da onaylamasa da tecil sebebiyle asıl borcun muaccel olmadığı defini alacaklıya karşı ileri sürebilir. Eğer tecil anlaşması ile kefilin sorumluluğunda değişiklik meydana geliyorsa kefil bunu 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu madde 583teki geçerlilik şartına uygun şekilde onaylamalıdır. Uygulamadan bir örnek verilecek olursa, genel kredi sözleşmelerindeki⁹¹ “ *Banka, uygun göreceği şekilde ve kefillere danışmadan burada tekeffül olunan borçla ilgili olarak Müşteri'ye mehil tanıyabilir, borcun vadesini uzatabilir, onunla anlaşma yapabilir*” hüküm kefil için bağlayıcı değildir 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 600 ve 601deki hükümlerden istifade edebilecektir nitekim asıl borçlu olan müşteriye verilen mehil sonucu, ifa gerçekleşene kadarki süreç boyunca sözleşme faizindeki artış 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu madde 583 gereği kefilin yazılı onayı olmadığı sürece kefilin kefalet borcunun artmayacağı kuralının bir tezahürüdür.

2.2.3. Zamanaşımı Def'i

Alacaklının borçludan alacağını ifasını talep etme konusunda belli bir süre sessiz kalması ve kanunda sayılan şartların gerçekleşmesi sonucu alacağını isteme yetkisinin

⁸⁹ Reisoğlu, *Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Kefalet*, s. 160.

⁹⁰ Gülçin Elçin Grassinger, “Türk Borçlar Kanununun (TBK) Getirdiği Önemli Bir Yenilik: Genel İşlem Koşullarının Denetimi”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C:87, S:3, 2013, s. 29-30.

⁹¹ Örnek genel kredi sözleşmesi için bkz: https://www.qnbfinansbank.com/pdf/bankacilik/sozlesmeler/Genel_Kredi_Sozlesmesi.pdf

sona ermesi olarak tanımlanan zamanaşımı, borçluya ifadan sürekli olarak kaçınma hakkı tanır⁹².

TBK'nın genel hükümler kısmında borcu sona erdiren hallerden sonra düzenlenen zamanaşımı, alacak hakkı bakımından borcu sona erdiren sebeplerden biri olmamasına rağmen borçluya süresiz olarak ifadan kaçınma hakkı tanıdığı için doğrudan borcu sona erdiren sebepler arasında sayılmayıp ayrı bir başlık olarak düzenlenmiş olsa da borçlunun yahut kefilin zamanaşımı def'ini öne sürerek alacaklıya karşı kesin ve süresiz olarak sorumluluktan kurtulması sebebiyle çalışmamızda borcu sona erdiren haller arasında incelenmiştir.

Bir borcun zamanaşımına uğraması için muaccel hale gelmesi, kanunda zamanaşımı için belirlenen sürenin tamamlanması, zamanaşımının durmaması ve kesilmemesi olmak üzere dört şartın gerçekleşmesi gerekir.

Alacaklının borçludan borcun ifasını talep edebilmesi olarak tanımlanan muacceliyet, borcun zamanaşımına uğraması için aranan ilk şarttır, henüz muaccel olmayan bir borç hakkında zamanaşımı işlemeye başlamaz. Borcun muaccel olmaması haline örnek olarak borcun vadeye bağlanmamış olması verilebilir keza geciktirici koşula bağlı bir borcun zamanaşımı da ancak koşulun meydana gelmesi ile işlemeye başlar zira muacceliyet geciktirici şartın gerçekleşmesi ile oluşur.

Muaccel olan bir borcun zamanaşımına uğrayabilmesi için kanun koyucunun belirlediği muacceliyetin doğumundan itibaren başlayan süre tamamlanmış olmalıdır. TBK'da zamanaşımı için genel süre on yıl olarak tayin edilmiştir. Ancak asıl borcun kaynağı kanunda özel olarak zikredilen on yıllık genel zamanaşımı süresine tabi olmayan hukuki işlemlerden biriye genel süre dikkate alınmaz. Örneğin, sebepsiz zenginleşmeden yahut haksız fiillerden doğan alacaklar iki yıllık, tüketim ödücünden doğan alacak hakları altı aylık, TBK m.147'de sayılan; dönemsel edimler, otel yahut tatil köyü gibi mekanların konaklama bedelleri, *ortaklık sözleşmesinden doğan ve ortakların birbirleri veya kendileri ile ortaklık arasındaki; bir ortaklığın müdürleri,*

---

⁹² Oğuzman ve Öz, C. I, s. 590; S. Sulhi Tekinay, Sermet Akman, Haluk Burcuoğlu ve Atilla Altop, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1993, s. 1030, Şaban Kayıhan ve Mustafa Ünlütepe, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 2018, Ankara: Seçkin Yayınları, s. 438.

temsilcileri, denetçileri ile ortaklık veya ortaklar arasındaki alacaklar; vekalet, komisyon, acentelik sözleşmelerinden doğan alacaklar; sanatkar veya esnafın emeklerinden doğan ve perakende satışlarından doğan alacaklar; yüklenicinin yükümlülüklerini ağır kusuruyla hiç ya da gereği gibi ifa etmemesi dışında, eser sözleşmesinden doğan alacaklar ise beş yıllık zamanaşımına tabidir.

Herhangi bir borca dair zamanaşımı süresi belirlenirken muacceliyetin başladığı gün dahil edilmeksizin ertesi günden itibaren gün hesabına başlanır ve son günü de alacaklının ifa talep etmemesi ve gereken diğer şartların da meydana gelmesi halinde zamanaşımı tamamlanmış hale gelir ve böylelikle borçlu alacaklıya karşı zamanaşımı def'i olarak ileri sürülebilir ve ifadan kaçınabilir.

Bir borcun zamanaşımına uğramış olması için aranan üçüncü şart zamanaşımının durmamış olmasıdır. Zamanaşımını süresinin işlemeye başlamamasına işlemeye başlamışsa da durmasına sebep olan haller TBK m. 153'te *numerus clausus* olarak sayılmıştır: çocukların ana ve babalarından olan alacakları için velayet süresi sona erene kadar; vesayet altında bulunanların vasiden veya vesayet işlemleri sebebiyle Devletten olan alacakları için vesayet süresi sona erene kadar; eşlerin diğerinden olan alacakları için evlilik birliği sona erene kadar; ev hizmetlilerinin onları çalıştıranlardan olan alacakları için hizmet ilişkisi sona erene kadar borçlunun alacak üzerindeki intifa hakkı sona erene kadar; alacaklının alacağını Türk Mahkemelerinde öne sürme imkanı yoksa bu durum sona erene kadar zamanaşımı süresi durur. Alacaklı ile borçlu sıfatının aynı kişide birleşmesi halinde birleşme ileride geçmişse etkili olarak sona ererse, sona erme halinin ortaya çıkmasına kadar geçecek sürede zamanaşımı durur bu son durum eski Borçlar Kanunu'nda olmayıp TBK'da sayılan zamanaşımı durmasına sebep olan yeni bir sebeptir. Bu maddede zamanaşımını durduran nedenler tahdidi olarak sayıldığı için adli tatilin başlangıcı gibi madde metninde yer almayan hallerin meydana gelmesi ile zamanaşımının durması söz konusu değildir⁹³.

Alacaklı ile borçlu arasındaki hukuki ilişkiden doğan borcun yahut alacağın güvence altına alınması amacıyla taşınır veya taşınmaz üzerinde rehin kurulmasının TBK'da zamanaşımına etkisi ayrı ayrı açıklanmıştır.

---

⁹³ Kayıhan ve Ünlütepe, s. 440.

TBK m.159:

“Alacağın bir taşınır rehniyle güvenceye bağlanmış olması, bu alacak için zamanaşımının işlemesine engel olmaz; bununla birlikte alacaklının, hakkını rehinden alma yetkisi devam eder.”

Alacak hakkının taşınır rehni ile teminat altına alınmış olması zamanaşımı süresinin işlemeye başlamasını etkilemez böylelikle alacak hakkı zamanaşımına uğramış olsa bile alacaklı taşınır rehnini paraya çevirerek alacağını alabilir⁹⁴.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu madde 864:

“Rehnin tapu kütüğüne tescil edilmesinden sonra alacak için zamanaşımı işlemez.”

Ancak alacak hakkı taşınmaz rehni ile teminat altına alınmış ise rehnin tapu kütüğüne tescili ile zamanaşımı süresi durur ve işlemez hale gelir bu durumda kefil taşınmaz rehni ile güvence altına alınmış asıl borca ilişkin zamanaşımı def’ini öne süremese de kefalet borcu için zamanaşımı işlemeye devam eder⁹⁵.

Asıl borçlu için geçerli olan kural kefil için de geçerlidir: asıl borç taşınmaz rehni ile teminat altına alınmışsa rehnin tapu kütüğüne tescil edilmesiyle alacak için zamanaşımı durur, asıl borç için zamanaşımı işlemediğinden kefil de asıl borcun zamanaşımına def’ini öne süremez⁹⁶ ancak kefalet borcu için zamanaşımı işlemeye devam eder.

Her ne kadar kefalet sözleşmesi on yıllık genel zamanaşımı süresine tabi olsa da asıl borç ilişkisinin konusu daha kısa sürede zamanaşımına uğrayan bir edim olabilir bu durumda kefil asıl borca ilişkin zamanaşımı def’ini öne sürerek ifadan kaçınabilir⁹⁷.

⁹⁴ Erhan Günay, *Alacaklarda Zamanaşımı*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021, s. 193.

⁹⁵ Gümüş, Cilt II, s. 415; Özen, 2012, s. 358; Reisoğlu, *Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Kefalet*, s. 226.

⁹⁶ Grassinger, s. 35.

⁹⁷ Çınar, s. 40.

Bu durumların ortadan kalkması ile zamanaşımı işlemeye başlar veya durmadan önce işlemeye başlamışsa işlemesi devam eder.

Son şart olan zamanaşımının kesilmesi, tıpkı zamanaşımının durması gibi bizzat kanun tarafından belirlenen durumlarda söz konusu olur. Zamanaşımının durmasından farklı olarak zamanaşımı kesilmesinde, kanunda sayılan hallerden birinin meydana geldiği ana kadar işlemiş olan süre tamamen ortadan kalkar ve o vakitten itibaren süre devam etmez, yeniden işlemeye başlar.

Faiz ödeyen yahut kısmen ifada bulunan veya rehin veren ya da kefil gösteren borçlu borcunu ikrar ederse; dava veya def'i yoluyla alacaklının mahkemeye veya hakeme başvurması, icra takibinde bulunması yahut iflas masasına başvurması TBK'da sayılan zamanaşımını kesen hallerdir.

Zamanaşımının kesilmesinden sonra işlemeye başlayacak yeni süre kural olarak eski zamanaşımı süresi ile aynıdır fakat kanun koyucu tarafından borcun bir senetle ikrar edilmiş veya mahkemeye yahut hakem kararına bağlanmış olması hallerine bir istisna getirilmiş ve yeni süre on yıl olarak belirlenmiştir. Zamanaşımı hangi yol ile kesilmişse yeniden o yol ile işlemeye başlayabilir: dava veya def'i yoluyla kesilmiş zamanaşımı, dava derdest oldukça tarafların yargılamaya ilişkin işlemlerinden veya hakimin her kararından sonra; icra takibiyle kesilen zamanaşımı alacağın takibine ilişkin her işlemten sonra; iflas masasına başvurularak zamanaşımı kesilmişse iflasa dair hükümler uyarınca alacağın yeniden istenmesi imkanının doğumundan itibaren zamanaşımı yeniden işlemeye başlar.

Alacaklı yönünden zamanaşımının hükmü, alacağın borçludan talep ve dava edilebilme hakkını sona erdirmesidir, mevcut borç devam ediyor olsa da alacaklının talep ve dava hakkı ortadan kalkar bu sebeple zamanaşımının varlığı alacak hakkını doğrudan etkilemez⁹⁸ ancak borçluya zamanaşımı def'i ileri sürme hakkı ile ediminin ifasından kaçınabilme imkanı tanınır.

---

⁹⁸ Kayıhan ve Ünlütepe, s. 442; Tulumlu, s. 30.

Konuyla ilgili Yargıtay 14. H.D. E.2015/4765, K.2017/6170, 12.9.2017 tarihli kararı⁹⁹:

...zamanaşımı borcu gerçek anlamda sona erdiren bir sebep olmayıp borcun nispi bir sona erme nedenidir. Belirli bir zamanın geçmesi borcu doğrudan doğruya sona erdirmez. Ancak alacaklının elinden borçlu istemediği taktirde alacağı dava yoluyla takip ve tahsil etme imkanını alır. Zamanaşımı borçluya sadece bir def'i hakkı verir. Bu zamanaşımı def'idir. Borçlu zamanaşımı defini ileri sürdüğü takdirde alacaklının açmış olduğu dava reddedilir. Zamanaşımı, kanunda belirtilmiş olan süresi içinde talep ve dava edilmemiş olan alacakların özüne dokunmamakla beraber "dava edilebilme vasfını kaybetmesi" sonucunu doğurur. Zamanaşımının kabulünü haklı gösteren iki neden vardır. Birinci sebep, uzun zaman alacağını aramayan alacaklı borçlu aleyhine dava açmamalıdır. Kamu yararı hukuki güven ve sosyal barış bunu gerektirir. İkinci sebep ise, hukuki uyumsuzlukların önlenmesi, mahkemelerin çok eski sorunlarla işgal edilmemesidir.

Zamanaşımı borçlunun bir savunma sebebi olarak kabul edildiği için def'i olarak öne sürülmesi ile hukuki bir sonuç meydana gelir. Bir borç hakkında zamanaşımına uğraması sebebiyle zamanaşımı def'i öne sürülürse alacaklısına karşı, o borç artık eksik borç haline gelir ve bu durumda alacağın mevcudiyeti hala devam ettiği için ifa edilip edilmemesi borçlunun takdirindedir bu sebeple borcun ifası için dava yoluyla ilam elde edilmesi yahut cebri icra yoluna başvurulması mümkün değildir¹⁰⁰. Borçlunun zamanaşımına uğramış borcunu ifa etmesi bağışlama olarak kabul edilemez keza zamanaşımına uğradığının farkında olmadan borcunu ifa eden borçlu alacaklıdan geri verilmesini talep edemez.

Bu konudaki Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 07.06.2017 tarihli E.2017/17-1093, K.2017/1090 Kararı¹⁰¹:

...zamanaşımı, hakkın ileri sürülmesini engelleyici nitelikte olup, alacak hakkı alacaklı tarafından, yasanın öngördüğü süre ve koşullar içinde talep edilmediğinde etkin bir hukuki himayeden, başka bir deyişle, dava yoluyla elde edilebilme olanağından yoksun bırakılmaktadır. Zamanaşımına uğrayan alacağın tahsili hususunda Devlet kendi gücünü

⁹⁹ Erişim için bkz: <https://www-hukukturk-com.offcampus.ihu.edu.tr/yargitay-kararlari?EsasNo1=2015&EsasNo2=4765&KararNo1=2017&KararNo2=6170>

¹⁰⁰ Tulumlu, s. 30-31.

¹⁰¹ Erişim için bkz:

<https://www-hukukturk-com.offcampus.ihu.edu.tr/yargitay-kararlari?KararNo1=2017&KararNo2=1090&Merci=4056>

kullanmaktan vazgeçmekte, böylece söz konusu alacağın ödenip ödenmemesi keyfiyeti borçlunun iradesine bırakılmaktadır. Şu halde zamanaşımına uğrayan alacak ortadan kalkmamakla beraber, artık doğal bir borç (Obligatio naturalis) haline gelmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki, alacağın salt zamanaşımına uğramış olması, onun eksik bir borca dönüşmesi için yeterli değildir; bunun için borçlunun, kendisine karşı açılmış olan alacak davasında alacaklıya yönelik bir def'ide bulunması gerekir.

Borçlunun ileri sürmesi ile borcun sona erdiği zamanaşımı def'i, borçluya tanınan def'i niteliğindeki bir hak olarak tanımlanır, hakim tarafından re'sen dikkate alınan ve hukuksal niteliği itibariyle bir itiraz olan hak düşürücü süreden bu yönüyle ayrılır, borçlu zamanaşımı def'ini öne sürmedikçe borcun varlığı devam ettiği için alacaklı alacağını dava veya takip yoluyla tahsil edebilir¹⁰².

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 07.06.2017 tarihli E.2017/17-1093, K.2017/1090 Kararı¹⁰³:

Zamanaşımı def'i, davalının aslında var olan bir borcunu özel bir nedenle yerine getirmekten kaçınmasına olanak veren bir haktır. Bu hakkı kullanıp kullanmamak tamamen borçluya kalmıştır. Diğer bir anlatımla, davalı tarafından zamanaşımı def'i ileri sürülmedikçe, o hak ve alacak için yasanın öngördüğü zamanaşımı süresi dolmuş olsa bile hakim bunu kendiliğinden göz önüne alamaz.

Kefalet borcundan bağımsız olarak asıl borç zamanaşımına uğrarsa kefil bunu alacaklıya karşı ileri sürebilir. Asıl borçlu asıl borç ilişkisine dair zamanaşımı def'inden dava veya icra takibi sırasında zamanaşımı def'ini ileri sürmeyererek vazgeçmiş¹⁰⁴ olsa da bu feragat kefilin etkilemez asıl borcun zamanaşımına uğraması halinde zamanaşımı def'ini öne sürerek alacaklının ifa talebini geri çevirebilir. Aynı şekilde müteselsil borçlulardan birinin veya bölünemeyen bir borcun borçlularından birinin zamanaşımından feragat etmesi kanun hükmü gereği diğer borçluları etkilemez.

¹⁰² Ahmet Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2019, 1130.

¹⁰³ Erişim için bkz:

<https://www-hukukturk-com.offcampus.ihu.edu.tr/yargitay-kararlari?KararNo1=2017&KararNo2=1090&Merici=4056>

¹⁰⁴ Çınar, s. 38.

Alacağın zamanaşımına uğraması ile faiz, ceza koşulu gibi asıl borca bağlı olan fer'i haklar da daha önce kendilerine ait zamanaşımına uğramamışlar ise asıl alacağın zamanaşımına uğraması ile zamanaşımına uğramış olurlar¹⁰⁵.

Zamanaşımına uğramış bir borca kefil olunması halinde kefilin bu def'iyi kullanma imkanının olup olmadığını kanun koyucu "Def'iler" başlıklı TBK m.591'de hüküm altına almıştır. Kural olarak kefil asıl borçlunun ödeme güçsüzlüğünden doğmayan bütün def'ilerini alacaklıya karşı öne sürme hakkına sahiptir, bu def'i haklarını kullanmaması halinde asıl borçluya karşı rücu hakkını kaybeder. Borçluya ait def'ilerin kullanılmasını kefil için bir zorunluluk olarak tayin eden kanun koyucu zamanaşımına uğramış bir borca bilerek kefil olunması halini bu kuralın dışında tutarak kefile zamanaşımı def'inden yararlanma imkanı tanımamaktadır. Asıl borç zamanaşımına uğramışsa ve kefil asıl borcun zamanaşımına uğradığını bilerek kefil olmuşsa zamanaşımı def'i öne sürme hakkı ortadan kalkar ancak kefil borcun zamanaşımına uğradığını bilmeyerek borca kefil olmuşsa yahut borca kefil olduktan sonra borcun zamanaşımına uğradığını öğrenmişse zamanaşımı def'inden yararlanabilir¹⁰⁶.

Zamanaşımına uğramış bir borcun borçlusu alacaklıya karşı zamanaşımı def'ini kullanıp kullanmamada kendi iradesine dayanarak özgürce karar verebilir bu sebeple kanunun kendisine tanıdığı bu def'i hakkından feragat etmesi de mümkündür. Kanun koyucu borçlunun zamanaşımı def'inden feragatinin hüküm doğurabilmesini önceden gerçekleştirmesi şartına bağlı kılmıştır '*zamanaşımından önceden feragat etme*' hükmünden kastedilenin feragatin zamanaşımı süresi dolmadan önce mi yoksa borç doğmadan önce mi olduğu öğretide tartışmalıdır. Bu hükmün, borcun doğduğu fakat henüz zamanaşımına uğramadığı aşamadaki feragat olarak yorumlanması, borçlu zamanaşımı süresi sona erse de bu def'iyi ileri sürmeyeceğini taahhüd etmesi ile ileride gerçekleşecek olan zamanaşımı def'ini kaybederek açık bir feragatte bulunması olarak açıklanır¹⁰⁷.

---

¹⁰⁵ Oğuzman ve Öz, s. 601.

¹⁰⁶ Grassinger, s. 33; Reisoğlu, 227; ; Reisoğlu, *Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Kefalet*, s. 174.

¹⁰⁷ Oğuzman ve Öz, s. 601,

Borçlunun borcuna dair zamanaşımı def'ini kullanmaktan feragat etmesi, zamanaşımının kesilmesinden farklı olarak sadece borçlu açısından hüküm ve sonuç doğurur, müteselsil borçlulara, bölünemeyen borcun diğer borçluları ve kefile borçlunun zamanaşımı def'inden feragat etmesinin hiçbir etkisi yoktur. Borçlu zamanaşımına uğradıktan sonra zamanaşımı def'inde feragati, borçlunun dava veya icra takibi esnasında zamanaşımı def'ini öne sürmeyerek aleyhine karar verilmesi hallerinde, borçlunun feragati kefil etkilemediği için kefil alacaklıya ifada bulunduktan sonra asıl borçluya karşı zamanaşımı def'ini ileri sürebilir¹⁰⁸.

Kefil zamanaşımına uğramış olduğunu bilerek bir borca kefil olmuşsa, alacaklıya karşı zamanaşımı def'ini öne sürme hakkını kaybeder çünkü temin ettiği borcun mahiyetini bilerek kefalet sözleşmesini akdetmiştir, kefil asıl borçlunun vekili olarak zamanaşımına uğramış bir borcu için kefalet ile teminat vermişse, kefil de asıl borçlu da zamanaşımı def'inden yararlanamaz¹⁰⁹. Kefil, asıl borcun zamanaşımına uğradığını bilmeden borca kefil olmuşsa, borcun zamanaşımına uğramış olduğunu öğrenmesi ile zamanaşımı def'ini öne sürebilir; kefalet sözleşmesi akdedildikten sonra kefil olunan asıl borç zamanaşımına uğrarsa kefil yine zamanaşımı def'inden yararlanabilecektir¹¹⁰.

2.2.4. Takas

TBK'da takasın tanımına yer verilmemiş olsa da şartları ve sonuçları m.139-145 arasında düzenlenmiştir. Öğretideki takas, borç ilişkisinin aynı cins ve muaccel iki borcun alacaklı veya borçludan birinin tek taraflı beyanı ile birbirini karşıladığı oranda sona ermesi hali olarak tanımlanmıştır¹¹¹. Karşılıklı olarak birbirine borçlu olan iki kişinin varlığı, karşılıklı borçların muaccel ve aynı nitelikte veya para borcu olması, alacağın eksik borç olmayıp¹¹² dava edilebilir borç olması ile herhangi bir şekilde tabi

¹⁰⁸ Oğuzman ve Öz s. 601; Grassinger, s. 33-34; Çınar, s. 38.

¹⁰⁹ Grassinger, s. 33-34; Reisoğlu, *Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Kefalet*, s. 227.

¹¹⁰ Grassinger, s. 34.

¹¹¹ Kılıçoğlu, s. 1084; Oğuzman ve Öz, s. 452; Reisoğlu, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, s. 341.

¹¹² Eksik borç olan zamanaşımına uğramış borçlar açısından bir istisna getirilmiştir:

TBK m.139/3:

“Zamanaşımına uğramış bir alacağın takası, ancak takas edilebileceği anda henüz zamanaşımına uğramamış olması koşuluyla ileri sürülebilir.”

Örnek ile açıklamak gerekirse, 01.01.2008 günü A'nın B'den aralarındaki satım sözleşmesi nedeniyle 10.000 TL muaccel alacağı B'nin de A'dan haksız fiil neticesi uğradığı zarardan dolayı 8.000 TL 01.01.2008 tarihinde muaccel olan tazminat alacağı vardır ancak takas beyanı öne sürülmeden 02.01.2008 tarihinde B'nin A'dan alacağı zamanaşımını uğramış ise kanun koyucunun getirdiği istisna

olmayan, karşı tarafa ulaşması gereken bozucu yenilik doğuran bir hak niteliğindeki takas beyanı takasın gerçekleşmesi için gereken şartlardandır¹¹³.

TBK'da asıl borçluya tanınan takas hakkından kefilin nasıl yararlanabileceği m.140'ta düzenlenmiştir ve kefilin alacaklıya karşı takas def'ini öne sürerek ödemedi kaçınabilmesi için asıl borçlunun takas hakkının bulunması gerektiği koşulu getirilmiştir. Asıl borç ilişkisi ile kefalet sözleşmesi arasındaki bağ gereği takas nedeniyle asıl borç sona erince kefalet sözleşmesi de sona erer ancak borçlu kendisine tanınan önceden feragat edebilme hakkını kullanarak takastan feragat ederse, takasın asıl borçlu açısından bir def'i değil yenilik doğuran hak olması asıl borçlunun sahip olduğu defiler arasında yer almamasına yol açar bu sebeple kefil borçlunun feragatinden etkilenir ve alacaklıya karşı takası öne sürerek ödemedi kaçınamaz¹¹⁴.

Asıl borcun takas ile sona ermesi halinde kefil alacaklıya karşı takas edilerek sona eren borç ölçütüncü kısmen veya tamamen borcun sona erdiğini öne sürerek ifada bulunmaktan kaçınabilir¹¹⁵.

Takas esas itibariyle bir yenilik doğuran hak olsa da kefil açısından kanun tarafından kendisine tanınan geciktirici bir def'idir, kefilin koruma amacıyla getirilen bu düzenleme mevcut olmasaydı kefil alacaklıya kefalet borcunu ifa ettikten sonra asıl borçlu takas hakkını kullandığında kefilin alacaklıya ifası sebepsiz kalacak ve alacaklıya haksız kazanç nedeniyle başvurması gerekecekti ancak bu geciktirici def'i hakkı ile kefil asıl borcun varlığı kesinlik kazanmadığı sürece alacaklıya ifadan kaçınabilecektir¹¹⁶.

Kefilin geciktirici def'i olan takas hakkını kullanabilmesi için asıl borçlunun takas hakkına sahip olması yeterlidir¹¹⁷ bir başka deyişle kefilin takas müessesesine

---

gereği B'nin alacağı zamanaşımına uğramış olsa da takas ileri sürme hakkı saklıdır. Remzi ve Aydın, 2012, 480.

¹¹³ Remzi ve Aydın, 2012, s. 478-479;

Yargıtay Hukuk Genel Kurul E.2019/267 K.2021/1463 18.11.2021 tarihli kararı.

Erişim için bkz: <https://www-hukukturk-com.offcampus.ihu.edu.tr/yargitay-kararlari?Mevzuat=31696&Madde=139>.

¹¹⁴ Tandoğan, 592; Grassinger, 38.

¹¹⁵ Grassinger, 37-38.

¹¹⁶ Grassinger, 36.

¹¹⁷ Özen, 407.

dayanarak alacaklının ödeme talebini geri çevirebilmesi için asıl borçlunun takas hakkının bulunması gerekir her ne kadar ana kaide takasın borçlunun takas iradesini alacaklıya bildirmesiyle gerçekleşmesi olsa da kanunda sayılı hallerde tek taraflı beyan ile takas mümkün olmamakta alacaklının rızası da aranmaktadır.

TBK m.144:

III. Alacaklının rızasıyla takas edilebilir alacaklar

Aşağıdaki alacaklar takas haklarının doğumundan sonra, ancak alacaklıların rızasıyla takas edilebilir:

1. Tevdi edilmiş eşyanın geri verilmesine veya bedeline ilişkin alacaklar.
2. Haksız olarak alınmış veya aldatma sonucunda alıkonulmuş eşyanın geri verilmesine veya bedeline ilişkin alacaklar.
3. Nafaka ve işçi ücreti gibi, borçlunun ve ailesinin bakımı için zorunlu olup, özel niteliği gereği, doğrudan alacaklıya verilmesi gereken alacaklar.

Asıl borç ilişkisinde asıl borçlunun alacaklıya karşı borcu yukarıda sayılan edimlerden biri ise asıl borçlunun takası ileri süremeyeceği için kefilin de geciktirici def'i hakkı söz konusu değildir fakat alacaklı asıl borçlunun takas hakkını kullanmasına rıza gösterirse yahut rıza gösterme hakkından feragat ederse kefil takas def'iden yararlanabilir¹¹⁸.

Örneğin alacaklıya karşı öne sürebileceği nafaka veya iş ücretinden alacağı olan asıl borçlunun veya asıl borçlunun ailesinin bakımı için hayati öneme sahipse asıl borçlunun rızası olmadıkça alacaklı bu borçlarını asıl borçla takas edemez ancak bu tür alacaklar için asıl borçlunun tek taraflı irade beyanı ile takasın gerçekleşmesi mümkündür, asıl borçlunun takas edebilme imkanı mevcut olduğu için kefil de alacaklının ödeme talebini reddedebilir; ancak asıl borçlu nafaka ve iş ücreti alacağının asıl borç ile takas edilmesine onay vermez ve nakit olarak kendisine ödenmesini talep ederse asıl borcu aynen ifa etmeyi göze aldığını ve takas beyanında bulunmayacağını açıklar ise kefilin ifadan kaçınabilme gerekçesi de ortadan kalkar¹¹⁹.

---

¹¹⁸ Grassinger, s. 39.

¹¹⁹ Özen, s. 407

TBK m.144'te sayılan alacaklardan birinin asıl borçlunun takasa konu alacağı olması halinde ise kefilin def'i hakkının ne olacağı konusu öğretide tartışmalıdır. Bir görüşe göre¹²⁰ kanun metninde takas hakkına sahip olması gerekenin alacaklı değil asıl borçlu olduğu zikredildiği için borçlunun alacağının özelliği önem arz etmez m.144'te sayılan alacaklar da borçlunun alacağı olabilir, borçlunun rızasını açıklaması ile takas hakkını kullanması kefilin de geciktirici def'i hakkını ileri sürebilmesine yol açar. İsviçre öğretisinde basın olan bir diğer görüş ise¹²¹, kanun metninde yazılandan ziyade anlatılmak istenene dikkat edilmelidir, asıl borçlunun takası ileri sürebilmesi için takas hakkına sahip olmasının yanında bu hakkın asıl borçlu tarafından kullanılmasının da beklenilebilir olması gerekir, asıl borçlu alacağının takası için o alacağın borçlusundan takasa rıza göstermesi aranıyorsa asıl borçlunun takas hakkını kullanabilmesi beklenemez dolayısıyla kefil de def'i hakkından faydalanamaz.

Türk hukukunda¹²² asıl borçlunun alacağının TBK m.144'te sayılan alacaklardan biri olsa bile takas açısından rızanın arandığı bir alacağın mevcudiyeti takasa konu edilemeyeceği anlamına gelmeyeceği şeklinde değerlendirilir, kanun koyucu alacaklıyı koruma amacıyla rızasını aramaktadır, keza kefalet sözleşmesinin fer'iliği ilkesi esas alınarak kefilin koruma amacıyla asıl borçlunun alacaklıya karşı takas hakkını kullanana kadar alacaklıya kefalet borcunu ifa etmekten kaçınma imkanı tanınmaktadır. Asıl borçlunun m.144'te sayılan alacaklardan birine sahip olması fakat kefile takasa dayalı geciktirici def'i hakkı tanınmaması halinde asıl borçlunun alacaklıya karşı borcunu ifa etmemesi ve takas hakkını kullanmaması sonucu alacaklının kefile başvurarak kefilin ifaya mecbur olması kişisel olarak asıl borçlunun borcunu teminat altına alan kefilin cezalandırmak asıl borçluyu ise ödüllendirme olarak yorumlanır.

2.3. Kumar veya Bahisten Doğan Asıl Borca Dair Kefilin Savunma İmkani

Eski kanun metninde yer almayıp kaynak İsviçre Borçlar Kanunundaki ilgili madde esas alınarak hazırlanan, yeni kanundaki 'Def'iler' başlığının son fıkrasına kumar ve

---

¹²⁰ Viktor Aepli, Kommentar zum, Obligationenrecht, Aufl, Zurich, 1991, At. 121, N.33 (Aktaran Grassinger, s. 40)

¹²¹ Emil Beck, Das neue Bürgschaftsrecht, Zurich, 1942, Art. 502, N.20 (Aktaran Grassinger, s. 40)

¹²² Çınar, s. 34-35.

bahisten doğan borçlara kefalet durumu eklenmiştir. Maddeye göre, kumar veya bahisten doğan bir borca kefil olunması halinde, borcun bu niteliği bilinerek kefil olunmuş olsa da asıl borçlunun sahip olduğu def'iler kefil tarafından alacaklıya karşı ileri sürebilecektir. Kanun koyucu kefalet sözleşmesinin fer'iliği ilkesine esas alıp asıl borç ilişkisinin geçerliliğinin kefalet sözleşmesinin geçerliliğine etkisini göz önünde bulundurarak bir istisna getirerek kumar ve bahisten geçerli bir borç doğduğunu dolayısıyla kefaletin de geçerli olacağı sonucuna varmıştır ve neticede kumar ve bahisten geçerli bir borç doğduğunu ancak eksik borç olma özelliğine sahip olması sebebiyle dava edilemez olduğunu anlaşılmaktadır.

Halbuki öğretilerde bu hüküm eleştirilmiştir, genel hükümler gereği kumar veya bahisten geçerli bir borç doğmaz bu sebeple kefalet borcu da geçersizlikten etkilenerek geçersizdir

Kumar ve bahse dayandığı için geçersizlik yaptırımına tabi olan bir borç için akdedilen kefalet sözleşmesi bu madde hükmü ile geçerli hale gelmiştir bu durum kefalet sözleşmesinin fer'iliği ilkesine istisnadır ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 605/2den hem asıl borçlu hem kefil yararlanabilir¹²³.

2.4. Asıl Borçluya Ait Olup Kefil Tarafından İleri Sürülemeyen Def'iler

818 sayılı Borçlar Kanunda kefilin def'ilerini düzenleyen 497.maddenin ikinci cümlesi:

“Kefil, asıl borçluya ait bütün def'ileri alacaklıya karşı dermeyan etmek hakkını haiz ve bununla mükelleftir fakat kefilin taahhüdünün mahiyetine nazaran hariç kalması lazım gelen def'iler, müstesnadır.”

Doktrindeki bir görüş¹²⁴ bu hükmü 818 sayılı Borçlar Kanununun 485¹²⁵maddesine atıf olarak yorumlar ve yanılma veya ehliyetsizlik nedeniyle borçlunun sorumlu

¹²³ Özen, s.361; Gümüş, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler C II*, s. 469.

¹²⁴ Reisoğlu, *Türk Kefalet Hukuku*, s. 170.

¹²⁵ 818 sayılı Borçlar Kanunu madde 485/son cümle:

olmadığı bir borç için kefilin, sözleşmeyi sakatlayan bu eksikliği bilerek borca teminat vermesi durumunda borcun ifasından sorumlu olması halini kapsadığını öne sürer.

Aksi görüşteki yazarlar ise, madde hükmünün yalnızca bunu kapsadığı şeklindeki dar yorumlamayı kabul etmeyip asıl borçlunun ifa güçlüğü gibi kefalet sözleşmesinin mahiyeti gereği alacaklıya teminat sağlama amacıyla kefilin yararlanamayacağı yalnızca borçlu tarafından ileri sürülebilen savunma imkanlarını da kastettiği görüşündedir¹²⁶. Kefalet sözleşmesinin amacı asıl borçlunun borcunu ifa edememesi veya ödeme güçlüğüne düşmesi durumunda borca teminat sağlamaktır, kefilin asıl borçlunun sahip olduğu savunma imkanlarını kullanabilmesi borcun ifasına dair sağlanan teminatın amacına zarar vermediği ve işlevsiz bırakmadığı müddetçe söz konusudur. Örneğin asıl borçlunun ifa güçlüğüne düşerek hakkında konkordato kararı verilmişse kefil asıl borçluya tanınan konkordato mehlinden yararlanamaz ve alacaklının konkordatoya rağmen alacağın tamamı için kefilin takip etmesine itiraz edilemez¹²⁷.

Alman ve İsviçre Kanunlarında açıkça belirtilmesine rağmen 818 sayılı Borçlar Kanununda kefilin asıl borçluya ait ileri süremeyeceği savunma imkanları zikredilmemiş bu konuda yalnızca 497/1 hükmü düzenlenmişti. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda ise bu eksiklik m.591/1 ile giderilerek asıl borçlunun ödeme güçsüzlüğünden kaynaklanan def'ilerin kefil tarafından alacaklıya karşı öne sürülemeyeceği hükmü eklenmiştir. Kefalet sözleşmesinin amacının asıl borçlunun ödeme güçsüzlüğünün sonuçlarından alacaklıyı koruması olması sebebiyle kefilin asıl borçlunun sahip olduğu ödeme güçsüzlüğü def'ini ileri sürmesi kefalet sözleşmesi ile ters düşmektir. Asıl borçlunun borçtan sorumluluğunun kısmen veya tamamen sona erdiği ancak kefilin sorumluluğunun devam ettiği ve alacaklının kefile başvurarak kefalet borcunun ifa edilmesini talep edebileceği durumlara, iflas etmiş asıl borçlu yeni

---

“Hata yahut ehliyetsizlik sebebiyle borçlunun mesuliyetini icap etmeyen bir akitten mütevellit borca kefalet, eğer kefil akdin borçlu yüzünden olan bu fesadına taahhüt esnasında vakıf ise muteber olur.”
Bu hükmün yeni kanundaki düzenlenen maddesi: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m.582/2:

“Yanılma veya ehliyetsizlik sebebiyle borçlunun sorumlu olmadığı bir borç için kişisel güvence veren kişi, yükümlülük altına girdiği sırada, sözleşmeyi sakatlayan eksikliği biliyorsa, kefaletle ilgili kanun hükümlerine göre sorumlu olur. Aynı kural, borçlu yönünden zamanaşımına uğramış bir borca kefil olan kişi hakkında da uygulanır.”

¹²⁶ Grassinger s. 51, Abdulkadir Arpacı, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1992, s. 535; Yavuz, s. 399; Tandoğan, s. 782.

¹²⁷ Grassinger, s. 52.

malvarlığı edinmediğini öne sürerek alacaklıya ifadan kaçınabilirken kefil bu savunmaya dayanarak ödemedi kaçınmaz alacaklı herhangi bir engelle karşılaşmadan kefilin takip edebilmesi örnek olarak sayılabilir¹²⁸.

Asıl borçlunun ölümü halinde mirasçılara ait olan asıl borçluya ait def'ilerden kanun hükmü gereği kefil de yararlanabilecektir kefilin hangi def'ileri kullanabileceği şöyle açıklanmıştır:

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu madde 591/1:

“ Kefil, asıl borçluya veya mirasçılara ait olan ve asıl borçlunun ödeme güçsüzlüğünden doğmayan bütün def'ileri alacaklıya karşı ileri sürme hakkına sahip olduğu gibi, bunları ileri sürmek zorundadır.”

Kefil yalnızca alacaklı ile asıl borçlu arasındaki ilişkideki borcun kefalet sözleşmesi ile teminat altına alınmış kısmına ilişkin def'ide bulunabilir mirasçılara ait olup kefalet ile teminat altına alınmamış borca ilişkin kefilin def'ileri sürebilmesi mümkün değildir. Örneğin ölen asıl borçlunun mirasçıları asıl borçlunun ölümü üzerine terekeyi resmi defter tutma usulüne göre kabul edebilir böylece murisin borçlarından dolayı sorumlu olmaya devam ederler. Alacaklı alacağını resmi deftere kaydetmiş ise hem mirasçılar hem de murisin borcuna teminat gösteren kefil alacağın tamamından sorumlu olmaya devam eder¹²⁹ ancak alacaklı murisin borcunu resmi deftere kaydetmemiş ise mirasçıların sorumluluğu belirlenirken ikili bir ayırım yapılır: eğer alacaklı kusurlu olarak alacağını zamanında resmi deftere kaydettirmemiş ise mirasçılar ne şahsen ne de tereke tutarı ile sorumlu tutulamaz.

Kişisel olarak asıl borçluya tanınmış olan savunma imkanları da kefil tarafından alacaklıya karşı öne sürülemeyecek savunmalardandır. İcra hukuku kapsamında asıl borçluya mehil verilmesine dair savunmalar bu kapsamdadır. Asıl borçlu ile alacaklı arasında yapılan bir sözleşme ile asıl borçluya süre verilmesi kararlaştırılırsa hukuki işlem yoluyla verilen bu süreden asıl borçluya ait def'ilerden kefilin de yararlanacağı kuralı gereği kefil de yararlanır; fakat İcra İflas hukuku dahilinde bizzat kanun

---

¹²⁸ Özen, s. 409.

¹²⁹ Grassinger, s. 45.

tarafından asıl borçluya süre verilmişse bu verilen süre kişisel olduğu için yalnızca asıl borçlu faydalanabilir, müteselsil kefil de kişisel olarak kendisine süre tanınmasını talep edebilecek durumdaysa ona da tanınabilir fakat bu süre ona verilmedikçe alacaklı ifa için müteselsil kefilden talepte bulunabilir, adi kefilde ise asıl borçluya iflasa denk sayılan konkordato mehli verilmesi haricinde tartışma def'i öne sürülerek öncelikle asıl borçlunun takip edilmesi sağlanır böylelikle asıl borçluya verilen süre sona erip asıl borçlu hakkında takip başlatıldıktan sonra takip sonuçsuz kalırsa adi kefile ifa için başvurulabilir adi kefil doğrudan asıl borçluya tanınan süreye dayalı savunmadan faydalanamaz¹³⁰.

2.5. Kefilin Asıl Borçluya Ait Def'ileri İleri Sürmemesinin Sonucu

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m.591/3:

Kefil, asıl borçluya ait def'ilerin varlığını bilmeksizin ödemede bulunursa, rücu hakkına sahip olur. Buna karşılık asıl borçlu, kefilin bu def'ileri bildiğini veya bilmesi gerektiğini ispat ederse kefil, bunlar ileri sürülmüş olsaydı ödemedен kurtulacağı ölçüde rücu hakkını kaybeder.

Asıl borçlunun alacaklı ile hukuki ilişkisinden doğan borcunu ifa etmemesi ve alacaklının kefile ifa talebinde bulunması üzerine kefilin bilmesi veya bilmesi gerektiği halde, kanun tarafından kendisine bir yetkinin ötesinde yükümlülük olarak tanımlanan asıl borçluya ait def'ileri alacaklıya karşı ileri sürmeyip ifada bulunması halinde asıl borçluya yasal rücu hakkını kaybeder.

---

¹³⁰ Özen, s. 411-412.

BÖLÜM III

KEFİLİN ALACAKLI İLE KİŞİSEL İLİŞKİSİNDEN DOĞAN SAVUNMA İMKANLARI

Asıl borç ilişkisinden doğmayıp bağımsız olarak kefil ile alacaklı arasındaki kefalet sözleşmesine dayanarak, asıl borçlunun sahip olmadığı yalnızca kefile tanınan savunma imkanları kefilin şahsi (kişisel) def'ileri olarak isimlendirilir¹³¹, kefalet sözleşmesinin geçersizliği, kefaletin çeşidine göre tartışma ve bölme def'ileri¹³² örnek verilebilir. Keza, kefalet sözleşmesinin sona ermesi, asıl borç muaccel olsa bile kefalet borcunun henüz muaccel olmaması¹³³, alacaklının asıl borçluya mehil vermeksizin kefile mehil vermesi halinde kefilin kendisine tanınan mehilden yararlanması yahut asıl borcun zamanaşımına uğramadığı fakat kefilin borcunun zamanaşımına uğradığı durumlarda¹³⁴ kefilin zamanaşımı define dayanması da şahsi savunma sebeplerinden sayılır¹³⁵.

Kefilin alacaklıya karşı savunma imkanını öne sürebilme hakkı, asıl borcun kefalet sözleşmesi ile teminat altına alınmış kısmı ile sınırlandırılmıştır, nitekim mirasçılara ait olup kefalet ile teminat altına alınmamış borca ilişkin kefilin def'ileri sürebilmesi mümkün değildir. Örneğin asıl borçlunun ölümü üzerine mirasçuları terekeyi resmi defter tutma usulüne göre kabul etmiş ise 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu madde 625 gereği ‘‘Resmî defter tutulması devam ettiği sürece mirasbırakanın borçları için icra takibi yapılamaz. Bu süre içinde zamanaşımı işlemez’’. Borçlunun mirasçuları resmi defter tutulması devam ettikçe murisin borçlarından dolayı sorumlu olmaya devam

¹³¹ Cevdet Yavuz, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler İkinci Cilt, İstanbul: Beta Yayınları, 2022, s.1589, Tandoğan, 1987, s.783.

¹³² Yavuz, 2022, s.1589; Tandoğan, 1987, s.784.

¹³³ Örneğin alacaklı asıl borcun muaccel olduğuna ilişkin ihbarda bulunmuş fakat kefile herhangi bir bildirimde bulunulmamışsa, kefil borçluya yapılan ihbarın kendisine tebliğ edilmediğini öne sürerek şahsi savunma imkanından yararlanabilir. Tandoğan, 1987, s. 784.

¹³⁴ Örneğin, taşınmaz rehniyle teminat altına alınan asıl borçta rehin devam ettikçe borç zamanaşımına uğramayacağı için asıl borç zamanaşımına uğramasa da kefilin borcu zamanaşımına uğrayabilir ve kefil zamanaşımı defini kişisel bir savunma imkanı olarak alacaklıya karşı ileri sürebilir. (Tandoğan, 1987, s. 784; Reisoğlu, s. 175 ve 187)

¹³⁵ Tandoğan, 1987, s.784.

ederler. Alacaklı alacağını resmi deftere kaydetmiş ise hem mirasçılar hem de murisin borcuna teminat gösteren kefil alacağın tamamından sorumlu olmaya devam eder¹³⁶ ancak alacaklı murisin borcunu resmi deftere kaydetmemiş ise mirasçılarının sorumluluğu belirlenirken ikili bir ayırım yapılır: eğer alacaklı kusurlu olarak alacağını zamanında resmi deftere kaydettirmemiş ise mirasçılar ne şahsen ne de tereke tutarı ile sorumlu tutulamaz.

3.1. Tüm Kefalet Türlerinde Kefilin Sahip Olduğu Savunma İmkanları

3.1.1. Asıl Borcun Devrine İzin Vermemesi Sebebiyle Kefalet Sözleşmesinin Sona Erdiği İtirazı

Kefalet sözleşmesinin temel amacı asıl borçlunun ödeme güçsüzlüğüne düşmesi sonucu alacaklının alacağını teminat altına almaktır o halde asıl borç ilişkisinin taraflarından birinin değişmesi halinde kefilin asıl borçtan sorumluluğunun ne derece etkileneceği ve dolayısıyla kendisinden ifa talep edildiğinde sahip olduğu savunma imkanları incelenmesi gereken bir başka husustur.

Alacaklı kefalet sözleşmesi ile belirlenen alacağını kefil ile yapacağı bir başka sözleşme ile üçüncü kişilere devrederse sözleşmede kefaletin sona ereceği yahut kefilin rızasına bağlı olarak devam edebileceği kararlaştırılabilir sözleşmesel devir engeli olarak anılan bu durumların varlığı halinde kefalet alacağı asıl alacağı devralana geçmeyeceği gibi devrende de kalmaz asıl alacağın devri ile kefalet alacağı her iki halde de sona ermiş olur ve kefalet sözleşmesinin fer'i bir sorumluluk olması kefalet alacağı ile asıl alacağın sahibinin aynı kişi olması zorunluluğu sonucunu doğurur¹³⁷.

Alacağını devreden alacaklının, asıl borçlunun ve dolayısıyla kefilin ödeme gücü bulunmamasından dolayı sorumluluğu varsa asıl borçludan alacağını tahsil edemeyen alacağı devralan yeni alacaklılar devreden eski alacaklıya başvurmadan önce alacak hakkıyla birlikte bu alacağı teminat altına alan kefalet sözleşmesinden doğan hakkı da

---

¹³⁶ Grassinger, s. 45.

¹³⁷ Özen, s. 97.

iktisap ettikleri için kefaletin türü ne olursa olsun kefile yönelik ifa talebinde bulunabilirler¹³⁸.

Ancak borcun devredilmesi hali alacağın devredilmesinden farklıdır sahip olduğu öneme istinaden kanun koyucu tarafından TBK m. 198’de asıl borç ilişkisinde asıl borçlunun değişmesinin sonuçlarını açıklanırken kefilin durumuna da değinilmektedir nitekim kefilin başkasına ait kişisel bir sorumluluk üstlenmesinin sebebi asıl borçlu ile arasındaki hatır ilişkisi yahut sözleşme gibi hukuki ilişkiye dayanan kişisel ilişkidir¹³⁹ bu nedenle asıl borçlunun kimliğinin ekonomik durumunun, ödeme güçlüğüne kefil tarafından bilinmesi kefalet sözleşmesini akdetmesi için elzemdir..

TBK m.198/2:

“Bununla birlikte borcun güvencesi olarak rehin veren üçüncü kişinin ve kefilin sorumlulukları, ancak onların borcun üstlenilmesine yazılı olarak rıza göstermeleri hâlinde devam eder.”

Borcun devrinde kefilin sorumlu tutulabilmesi kefilin en geç devir işlemi sırasında vereceği rızasına bağlı kılınmıştır, kefilin sorumluluğunu arttırması nedeniyle yazılı şekilde gerçekleşen kefilin rızası olmaksızın borcun nakli gerçekleşir ve asıl borçlu ödeme güçsüzlüğüne düşerek alacaklı kefilden ifa talebinde bulunursa kefalet sözleşmesinin devir esnasındaki rıza yokluğu sebebiyle sona erdiği savunmasına dayanarak ödemedi kaçınabilir¹⁴⁰.

Müteselsil borçlulardan birine kefil olanın sorumluluğu diğer borçluların borcu devam etse de kefil olduğu borçlunun borcunun oradan kalkması ile sona erer, kefilin borcu sona ermemiş olan diğer müteselsil borçlularla birlikte borçtan sorumlu tutulabilmesi için m.198/2 kıyas yoluyla uygulanarak bu konuda rızasının aranır¹⁴¹.

---

¹³⁸ Özen, s. 97.

¹³⁹ Özen, s. 68; Grassinger, s. 138.

¹⁴⁰ Grassinger, s. 138-139.

¹⁴¹ Özen, s. 98.

Anılan hükmün uygulanabilmesi için borcun nakli borçlunun mevcut borçtan kurtularak yeni bir borçlunun üstleneceğini öngören sözleşme ile gerçekleşmelidir yasa gereği meydana gelen borç nakli¹⁴² veya asıl borç ilişkisine yeni bir borçlunun daha katılması (borcun üstlenilmesi) durumlarında, kefilin borcun nakline rıza göstermesi aranmaz¹⁴³.

TBK m.202’de bir işletmenin yahut malvarlığının aktif ve pasifleriyle birlikte devrinin borcun devrine ilişkin sonuçlara tabi olduğu belirtilmiştir, 198/2 gereği devredilen malvarlığı veya işletmenin borcu için kefil olunmuşsa borcun devri bir görüşe göre¹⁴⁴ kefilin yazılı rızasının varlığına bağlı kılınmıştır.

TBK m.202:

Bir malvarlığını veya bir işletmeyi aktif ve pasifleri ile birlikte devralan, bunu alacaklılara bildirdiği veya ticari işletmeler için Ticaret Sicili Gazetesinde, diğerleri için Türkiye genelinde dağıtımı yapılan gazetelerden birinde yayımlanacak ilanla duyurduğu tarihten başlayarak, onlara karşı malvarlığındaki veya işletmedeki borçlardan sorumlu olur.

Bununla birlikte, iki yıl süreyle önceki borçlu da devralanla birlikte müteselsil borçlu olarak sorumlu kalır. Bu süre, muaccel borçlar için, bildirme veya duyuru tarihinden; daha sonra muaccel olacak borçlar için ise, muacceliyet tarihinden işlemeye başlar.

Borçların bu yoldan üstlenilmesinin sonuçları, dış üstlenme sözleşmesinden doğan sonuçlarla özdeşdir.

Bildirme veya ilanla duyurma yükümlülüğü devralan tarafından yerine getirilmedikçe, ikinci fıkrada öngörülen iki yıllık süre işlemeye başlamaz.

Bir diğer görüş ise¹⁴⁵, borcu devreden ile devralan ilan veya devrin alacaklılara bildirilmesiyle başlayan iki yıl boyunca borçtan birlikte sorumlu olmaya devam ettiği için kefilin sorumluluğu da iki yıl devam edeceği, iki yılın bitiminde kefil işletme veya

---

¹⁴² TTK m.136-158 arasında düzenlenen ticari şirketlerin birleşme şekli, TBK m.203’teki işletmenin başka bir işletme ile tüzel kişiliği sona erdirecek şekilde devralma yahut katılma yoluyla birleşmesi ve tür değiştirmesi halleri yasa gereği borcun devri hallerine dahil edilemez zira iki işletme veya şirketten biri özel hukuk hükümlerine tabi olarak tarafların iradesiyle alacak ve borçlarını diğer işletmeye veya şirkete devrederek tüzel kişiliği ortadan kalkar. Bu sebeple işletme/şirketlerin birleşmesi durumunda devrolunan şirket/işletmenin borcu için kefalet sözleşmesi akdedilmişse kefalet borcunun devam edebilmesi için kefilin birleşmeye rıza göstermesi gerekir. Çınar, s. 178.

¹⁴³ Özen, s. 98.

¹⁴⁴ Oğuzman ve Öz, s. 597.

¹⁴⁵ Çınar, s. 176

malvarlığının devrine rıza gösterirse borçtan sorumluluğunun sürdürüleceği, rıza göstermezse kefilin sorumluluğu sona ereceği yönündedir.

Tür değiştirme halinde ise yeni işletme veya şirket eskisinin devamı olduğu için borçlu taraf değişmemektedir kefilin sorumluluğunda herhangi bir değişiklik olmaması nedeniyle yazılı rızası aranmaz¹⁴⁶.

TMK m.888:

İpotekli taşınmazın devri, aksi kararlaştırılmış olmadıkça, borçlunun sorumluluğunda ve güvencede bir değişiklik meydana getirmez.

Yeni malik borcu yüklendiği takdirde alacaklı, kendisine başvurma hakkını saklı tuttuğunu bir yıl içinde yazılı olarak önceki borçluya bildirmezse, borçlu borcundan kurtulur.

İpotekli taşınmazın üçüncü kişiye devri halinde ipotekle temin edilmiş olan borcun tarafı değişmediği için eski borçlu borçtan sorumlu olmaya, devredilen ipotekli taşınmazın da teminat özelliği devam eder ancak ipotekli taşınmazı devralan mevcut borcu da devralmak isterse borçlu ile sözleşme akdetmesi ve bu sözleşmenin alacaklı tarafından kabul edilmesi gerekir.¹⁴⁷

İpotekli taşınmazı devralan yeni malikin borcu da devralması için alacaklının asıl borcu devralan ile devreden arasındaki sözleşmeye sessiz kalmayarak açık bir şekilde onay vermesi gerekliliği belirli şartların varlığı halinde aranmaz. TBK m.889 ve 890'da¹⁴⁸ yeni malikin borcu devralmak istediği tapu dairesi tarafından alacaklıya bildirildikten sonra bir yıllık süre içinde alacaklı sözleşmeyi kabul etmediğini

---

¹⁴⁶ Özen, s. 100.

¹⁴⁷ Özen, s. 102.

¹⁴⁸ TBK m.889:

“İpotekli taşınmazın bir kısmının veya aynı malike ait bulunan ipotekli taşınmazlardan birinin başkasına devredilmesi ya da ipotekli taşınmazın bölünmesi hâlinde, aksine bir anlaşma yoksa, rehin taşınmazlara değerleri oranında tapu idaresince re'sen dağıtılır.

Bu dağıtımı kabul etmeyen alacaklı, dağıtımın kesinleştiğinin kendisine tebliğinden başlayarak bir ay içinde yazılı bildirimde bulunmak suretiyle alacağın bir yıl içinde ödenmesini borçludan isteyebilir.

Yeni malikler, kendilerine ait taşınmaza düşen borcu yükledikleri takdirde alacaklı, kendisine başvurma hakkını saklı tuttuğunu önceki borçluya bir yıl içinde yazılı olarak bildirmezse, borçlu borcundan kurtulur.”

TBK m.890:

“Taşınmazın yeni maliki borcu yüklenirse, tapu idaresi bunu alacaklıya bildirir.

Alacaklıya tanınan hakkını saklı tuttuğuna ilişkin bir yıllık beyan süresi, tapu idaresince yapılan bildirimden tebliği tarihinden işlemeye başlar.”

açıklamaz sessiz kalırsa taşınmazı devralan yeni malik borcu da devralmış olur, eski borçlu borcundan kurtulduğu için kefil borcun devrini içeren sözleşmeye yazılı rızada bulunmamış ise kefalet borcu da sona erer¹⁴⁹.

İİK m.125:

Artırma şartnamesinde taşınmazın, üzerindeki irtifak hakları, taşınmaz mükellefiyetleri, ipotekler, ipotekli borç senetleri, irat senetleriyle birlikte satıldığı ve borçlunun bu taşınmaz ile temin edilmiş şahsi borçlarının da alıcıya intikal eyliyeceği tasrih olunur.

TBK m.198/2’de aranan borcun nakli için kefilin yazılı rızasının gerektiği kuralının istisnası İİK m.125’tir. Sınırlı ayni hak ile tapu siciline kayıtlanmış bir taşınmazın cebri icra yoluyla paraya çevrilme şeklini açıklayan İİK m.125, müflisin malları arasındaki taşınmazın paraya çevrilmesinde de İİK m.244’ün atfı sebebiyle uygulanacak hükümdür. İcra yoluyla satışa çıkarılan bir taşınmaz üzerinde ipotek veya ipotekli borç senedi tesis edilmiş ve borç müeccel durumdaysa taşınmazı satın alan yeni malik borcu da devralmış sayılır dolayısıyla alacaklının da rızası dışında gerçekleşen bu nakil sonucunda kefilin sorumluluğu rızasına bakılmaksızın yeni malike karşı devam etmektedir¹⁵⁰.

Alacaklı hem TMK m.888’de borcu devreden ile devralan arasındaki sözleşmeyi kabul etmediğini hem de İİK m.125/2’de eski borçlunun borçtan kurtulmadığını ihaleden itibaren bir yıl içinde bildirirse eski borçlu da alacaklıya karşı sorumlu olur; alacaklı bu bildirim belirtilen bir yıl içinde yapmazsa borcun nakli gerçekleşir ve ihale yoluyla taşınmazı satılan borçlu borcundan kurtulur kefilin sorumluluğunun devamı için yazılı izin aranıp aranmayacağı konusu tartışmalıdır: İİK m.125’e uygun olarak taşınmazı ihale yoluyla satın alan yeni malikin borcu devralması kanun gereği bir zorunluluk olduğu için TBK m.198/2’nin burada uygulanmayacağı, yazılı rızası olmasa da kefilin sorumluluğunun devam edeceği yönünde bir görüş mevcuttur¹⁵¹.

¹⁴⁹ Grassinger, s. 143; Çınar, s. 180.

¹⁵⁰ Grassinger, s. 141-142.

¹⁵¹ Grassinger, s. 141, Çınar, s. 181.

3.1.2. Muacceliyet

Kefalet bir yan borç olduğu için asıl borç muaccel olmadıkça kefalet borcu muaccel hale gelmez ve kefil takip edilemez¹⁵² bu sebeple aksi kararlaştırılmadıkça kefalet borcu en erken asıl borçla aynı anda muaccel olur. Asıl borcun muaccel olmasından evvel alacaklının kefile karşı takip başlatamayacağı ve asıl borçtan önce kefalet borcunun muaccel olacağına dair anlaşmaların kesin hükümsüz olduğu kefalet sözleşmesinin fer'iliği ilkesinden sonuçlarındandır¹⁵³.

Kefalet borcunun muacceliyetinin asıl borcun muaccel olmasıyla aynı anda veya tarafların anlaşması ile daha sonra oluşacağı kuralının mevzuatta yer alan iki istisnası vardır¹⁵⁴ her ikisi de TBK madde 590'da yer almaktadır.

6098 sayılı TBK madde 590/1:

“Borçlunun iflası sebebiyle asıl borç daha önce muaccel olsa bile, belirlenen vadeden önce kefile karşı takibat yapılamaz”.

Madde metninde açıkça belirtildiği üzere, asıl borçlunun iflas etmesi üzerine asıl borç sözleşmede kararlaştırılan tarihten önce muaccel hale gelmiş olsa da kefilin borcunun muacceliyet tarihi bu durumdan etkilenmeksizin sözleşmede kararlaştırılan vakitte gerçekleşecektir. İcra İflas Kanunu 195.madde gereği borçlunun rehin yoluyla teminat altına alınan gayrimenkul malları hariç olmak üzere hakkında iflas kararı verilmesi ile diğer tüm borçları muaccel hale gelir. Hükme göre asıl borçlunun iflası üzerine kefalet borcu da muaccel hale gelir fakat kanun koyucu bu duruma kefilin koruma amacıyla bir istisna getirerek kefalet sözleşmesinin varlığı halinde sözleşme ile kararlaştırılmış olan vadeden önce asıl borçlunun iflas etmesi ile asıl borç muaccel hale gelmiş olsa da kefalet borcunun muacceliyeti henüz doğmamıştır¹⁵⁵, bu sebeple sözleşme ile kararlaştırılan tarihten önce kefil aleyhinde takipte bulunulursa kefilin defii hakkı

¹⁵² Eren ve Dönmez, s.1901.

¹⁵³ Turgut Uygur, *Açıklamalı İçtihatlı Türk Borçlar Kanunu Özel Borç İlişkileri C.7*, 1988, s. 322; Grassinger, s. 187; Reisoğlu, s. 182; Özen, s. 75; Fahrettin Aral ve Hasan Ayrancı, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, İstanbul: Yetkin Yayınevi, 2018, s. 496.

¹⁵⁴ Senai Olguç, *Kazai Ve İlmi İçtihatlarla Türk Borçlar Kanunu Şerhi: Akdin Muhtelif Nevileri: (Madde 372-545) C.4*, 1973, s. 580.

¹⁵⁵ Grassinger, s. 188.

saklıdır. Aynı kanunda yer alan ve yine bu kapsamda değerlendirilebilecek bir diğer hüküm, İİK madde 257de¹⁵⁶ sayılan ihtiyati haciz şartlarından birinin varlığı halinde borcun vadesi gelmemiş olmasına rağmen ihtiyati haciz konularak yalnızca borçlu için asıl borcun muaccel hale gelmesidir.

Kefalet sözleşmesinden doğan, kefilin borcunun muacceliyeti asıl borçlunun iflası üzerine gerçekleşen asıl borcun muacceliyeti ile aynı anda doğmayacağı, kanundaki bu hükümler ile belirlenmiş olsa da taraflar arasında aksi kararlaştırılarak her iki borcun muacceliyetinin asıl borçlunun iflası ile doğacağı tayin edilebilir¹⁵⁷. Böylelikle alacaklı kefilin kefalet borcunun muaccel olmadığına yönelik defii ile karşılaşmadan kefilini takip edebilir.

Yargı kararları kanunun getirdiği bu istisna ile uyumludur.

Yargıtay 11.H.D. 20.05.2013 tarihli E.6734 K.10343 kararı¹⁵⁸:

Mahkemece, alacaklı vekilinin şirket yönünden ihtiyati haciz talebinden vazgeçtiği gerekçesiyle şirket hakkındaki ihtiyati haciz talebinin reddine karar verilmiş, aleyhine ihtiyati haciz istenilen M. Ç. ile C. D.'in sunulan sözleşmelerde kefil olduğu, 818 Sayılı BK 491. maddesiyle 6098 Sayılı BK 590. maddesine göre kefil hakkında borcun muaccel olmasının iptardan itibaren başlayacağı, kefillere çıkartılan 10.1.2013 tarihli ihtarnamenin henüz tebliğ edilmediği, kefiller yönünden kat ihtarnamesi tebliğ edilmediğinden alacağın muaccel hale gelmediği, İİK'nın 257/2. fıkrasındaki muaccel hale gelmeyen alacaklar için de şartların oluşmadığı gerekçesiyle kefiller M. Ç. ve C. D. hakkındaki ihtiyati haciz talebinin reddine karar verilmiştir

¹⁵⁶ 2004 sayılı İcra İflas Kanunu

İhtiyati haciz şartları m.257:

“Rehinle temin edilmemiş ve vadesi gelmiş bir para borcunun alacaklısı, borçlunun yedinde veya üçüncü şahısta olan taşınır ve taşınmaz mallarını ve alacaklarıyla diğer haklarını ihtiyaten haczettirebilir.(1)

Vadesi gelmemiş borçtan dolayı yalnız aşağıdaki hallerde ihtiyati haciz istenebilir:

1 – Borçlunun muayyen yerleşim yeri yoksa;

2 – Borçlu taahhütlerinden kurtulmak maksadiyle mallarını gizlemeğe, kaçırmağa veya kendisi kaçmağa hazırlanır yahut kaçır ya da bu maksatla alacaklının haklarını ihlâl eden hileli işlemlerde bulunursa;

Bu suretle ihtiyati haciz konulursa borç yalnız borçlu hakkında muacceliyet kesbeder”

¹⁵⁷ Grassinger s. 188.

¹⁵⁸ Erişim için bkz: <https://www-hukukturk-com.offcampus.ihu.edu.tr/yargitay-kararlari?Mevzuat=31696&Madde=590>

Kefilin borcu ile asıl borçlunun borcunun muacceliyetinin birlikte olacağı kuralının diğer istisnası, ilk istisna ile aynı maddede yer alan TBK 590/3 muacceliyetin ihbar ile doğduğu hal ile ilgili hükümdür.

6098 sayılı TBK madde 590/3:

‘‘Asıl borcun muaccel olması, alacaklı veya borçlunun önceden süre içeren bildirimde bulunmasına bağlıysa, kefalet borcu için bu süre, bildirim kefile yapıldığı tarihte işlemeye başlar. ‘‘

Muacceliyetin doğması borçluya yapılan ihbara bağlanmışsa, alacaklı borçluya yaptığı ihbarı kefile bildirmedikçe kefilin borcu muaccel hale gelmez. Öğreti ve yargı kararlarında alacaklının kefile borçluya ihbarda bulunduğunu bildirmesinin yeterli olacağı yahut kefile de borçluya ihbarda bulunduğu gibi ihbarda bulunması gerektiği yönünde ihtilaf mevcuttur.

Grassinger¹⁵⁹ madde metninden, asıl borç için yapılan muacceliyet ihbarının kefile yönelik yapılmasına gerek olmadığını kefile borçluya yapılmış olan ihbarın yalnızca bildirilmiş olmasının yeterli olduğunun anlaşıldığını ileri sürerken, Karahasan¹⁶⁰ bu hükmü alacaklının muacceliyet ihbarının asıl borçluya ek olarak ayrıca kefile de gerçekleştirmesi gerektiği olarak yorumlamıştır.

Yargıtay kararları ise kefile de tıpkı asıl borçluya yapıldığı gibi muacceliyet ihbarı yapılmasının lazım olduğu yönünde kararlar vererek Karahasan'ın görüşünü benimsemiştir:

Yargıtay 11.H.D. 5.12.1988 tarihli E.2597 K.7405 kararı¹⁶¹:

Dairemizin yerleşmiş içtihatlarına göre kefil kredi sözleşmesindeki limitle ve kendi temerrüdünün sonuçlarından sorumludur. BK.nun 491. maddesi (TBK 590/3) uyarınca kefile de ayrıca ihbar yazılarak

---

¹⁵⁹ Grassinger s.189.

¹⁶⁰ Mustafa Reşit Karahasan, *Türk Borçlar Hukuku C.VI* İstanbul: Beta Basım, 1992, s. 949.

¹⁶¹ Erişim için bkz: <https://www.hukukturk.com/yargitay-kararlari?EsasNo2=2597&KararNo2=7405&Merci=4067>
<https://www-hukukturk-com.offcampus.ihu.edu.tr/Sonuc?q=2597%2F7405>

temerrüde düşürülmesi gerekmektedir. Mahkemece bu konuda araştırma yapılmamıştır. Karara esas alınan bilirkişi raporunda hesabın kat tarihindeki ve takip tarihindeki borç miktarı, banka kayıtlarındaki uygulama ve miktarların doğru olup olmadığı, davalının kefil olduğu kredi sözleşmelerindeki limit belirlenmediğinden bilirkişi raporu hükme yeterli değildir. Bu durumda mahkemece, bankacılık işleminden anlayan bilirkişi veya bilirkişilerden yukarıda belirtilen hususlarda yeniden rapor alınarak sonucuna göre karar verilmek gerekirken yetersiz bilirkişi raporu doğrultusunda yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş hükmün bu nedenle bozulması gerekmiştir.

Yargıtay 12.H.D. 23.11.1993 tarihli kararı E.14291/K.18329¹⁶²:

Takip, genel kredi sözleşmesi ve hesap kesilmesi ihbarnamesine dayalı olarak genel haciz yolu ile yapılmıştır. İİK 68/b uyarınca krediyi kullanan şirkete hesap özetlerinin tebliği yasal zorunluluk olduğu gibi somut olayda aleyhine takip yapılan kefiller için de BK'nun 491.maddesine göre '...asıl borcun muaccel hale gelmesi evvelce borçluya ihbar vukuuna bağlı ise bu ihbarın kefile de yapılması gerekir'. Aynı hesap özetlerinin kefillere tebliğ edildiğine ilişkin bir belge bulunmadığından eksik inceleme ile verilen karar isabetsizdir.

Kefalet borcunun muacceliyetinin doğabilmesi için kefile bildirimde bulunulmasının en önemli sonuçlarından biri asıl borca ilişkin temerrüt sonuçlarının kefil aleyhine de işleridir. Bu ihbarın kefil aleyhine temerrüt sonuçlarının oluşabilmesi için elzem olduğu Yargıtay kararlarında da belirtilmiştir.

Yargıtay 11.H.D. 19.12.2014 tarihli kararı E. 2014 / 17707/K.2014/20090¹⁶³:

Talep, ihtiyati hacze itiraz istemine ilişkin olup, mahkemece müşterek borçlu müteselsil kefile ve itiraz eden murislerine hesap kat ihtarının tebliğ edilmediği gerekçesiyle, itirazın kabulüne, ihtiyati haczin kaldırılmasına karar verilmiştir. Oysa, TBK'nun 586. maddesi uyarınca kefil, müteselsil kefil sıfatıyla veya bu anlama gelen herhangi bir ifadeyle yükümlülük altına girmeyi kabul etmişse alacaklı, borçluyu takip etmeden veya taşınmaz rehinini paraya çevirmeden kefil takip edebilir. Ancak, bunun için borçlunun, ifada gecikmesi ve ihtarın sonuçsuz kalması veya açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması gerekir. Buna göre, borçlunun ifada gecikmesi tek başına yeterli olmayıp ifada gecikmiş olan borçluya ihtar gönderilmesi ve bunun da sonuçsuz kalması gerekmektedir.

Ayrıca, kanunda müteselsil kefile ihtar çekilmesi şartı aranmamaktadır. Müteselsil kefile ihtar çekilmesi, sözleşmede TBK'nın 590/3. maddesinde belirtilen şekilde bir muacceliyet koşulu olarak belirtilmediği takdirde, sadece kefilin temerrüde düşürülmesi ile ilgili bir sorundur.

¹⁶² Yargıtay Kararları Dergisi, 1994, C.20, S.2, s.234.

¹⁶³ Erişim için bkz: <https://www-hukukturk-com.offcampus.ihu.edu.tr/Sonuc?q=2014%2F20090>

Alacaklı asıl borçluya muacceliyet ihbarında bulunup asıl borçlu temerrüde düştükten belli bir süre sonra kefile muacceliyet ihbarında bulunmuş ise asıl borçlunun temerrüdünün sonuçlarından kefilin ne oranda sorumlu olacağı konusu İsviçre doktrininde tartışmalıdır: bir görüş asıl borçlunun temerrüt vakti ile kefalet borcunun muacceliyeti arasındaki sürede kefilin herhangi bir sorumluluğu olmadığını zira muacceliyet ihbarı kendisine zamanında bildirilmiş olsaydı kefalet borcunu ifa edeceğini öne sürerek alacaklının temerrüt faizi talebine itirazda bulunabileceğini savunurken diğer görüşün kanaati asıl borçlunun temerrüt tarihi ile kefilin borcunun muacceliyet tarihi arasındaki süreyi kefilin sorumluluğuna dahil ederek temerrüdün sonuçlarına kefilin katlanacağı yönündedir¹⁶⁴. 6098 sayılı TBK'nın kabulü ile bu tartışma hakkında TBK 589/2,b.2¹⁶⁵ getirilerek asıl borcun muacceliyeti kefile geç bildirildiyse ihbar tarihine kadar işleyen asıl borca ilişkin temerrüdün sonuçlarından kefilin sorumlu olmayacağı açıklığa kavuşturulmuştur.

Asıl borcun muacceliyetinin asıl borçluya yapılacak ihbarın varlığına bağlı ise kefalet borcunun muacceliyet süresinin işlemeye başlayabilmesi için de asıl borcun muacceliyet ihbarının yapıldığının kefile bildirilmesi gereklidir bildirim kefile tebliği ile ihbar süresi işlemeye başlar kefile tebliğ edilmeden alacaklı kefileden borcun ifasını talep ederse kefil borcu muaccel hale gelmediği için muacceliyet eksikliği defini ileri sürerek borcunu ödemekten kaçınabilir¹⁶⁶.

Kefilin gereken hazırlıkları tamamlayarak borcunu vadesinde ifa edebilmesi amacıyla yapılan bu bildirim herhangi bir şekil kuralına tabi değildir, ihbarın kefile tebliğ edilmiş olması yeterlidir, birden fazla kefilin varlığı halinde asıl borcun muacceliyet ihbarı tüm kefillere yapılmalıdır ve ihbar en son hangi kefile ulaştı ise kefalet borcunun muacceliyetinin o anda doğduğu kabul edilir¹⁶⁷.

---

¹⁶⁴ Grassinger 190.

¹⁶⁵ TBK 589/2,b.2:

Alacaklının, kefile, onun borcu ödeyerek yapılmalarını önleyebileceği uygun bir zaman önce bildirmesi koşuluyla, borçluya karşı yönelttiği takip ve davaların masrafları ile gerektiğinde rehinlerin kefile tesliminin ve rehin haklarının devrinin sebep olduğu masraflardan kefil sorumludur.

¹⁶⁶ Olgaç, 1973, s. 580

¹⁶⁷ Gümüş, Kısa Ders Notu, 2019, 546.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m.590/2:

Bütün kefalet türlerinde kefil, aynı güvence karşılığında hâkimden, mevcut rehinler paraya çevrilinceye ve borçlu aleyhine yapılan takip sonucunda kesin aciz belgesi alınıncaya veya konkordato kararına kadar kendisine karşı yöneltilen takibin durdurulmasına karar verilmesini isteyebilir.

Kefilin kendisi aleyhinde başlatılan takibin hakim tarafından durdurulabilmesi için üç koşulun varlığı aranmıştır: kefile yönelik başlatılan bir takibin varlığı ve kefilin ödemekle yükümlü olduğu en yüksek tutarı karşılayan aynı bir teminat göstermiş olmasıdır¹⁶⁸.

3.1.3. Zamanaşımı

Kefilin, asıl borç ilişkisinden bağımsız olarak kefalet sözleşmesinin zamanaşımına uğradığını öne sürerek de ödemedi kaçınma imkanı vardır. Kefalet sözleşmesiyle doğan borç, sözleşmeden doğan diğer borçlar gibi TBK 146'da yer alan on yıllık genel zamanaşımı süresine tabidir alacaklının kefile başvurabildiği bir diğer ifadeyle kefalet borcunun muaccel olduğu andan itibaren on yıllık zamanaşımı süresi işlemeye başlar ki bu da en erken asıl borcun muaccel olduğu tarihtir, alacaklının kefil aleyhine dava yahut def'i yoluyla mahkemeye başvurması, icra takibinde bulunması; kefil hakkında kesin aciz belgesi alması, kefilin kefalet borcu için alacaklı lehine rehin tesis etmesi veya kefil göstermesi, kefil borcunu öderse veya ikrar ederse zamanaşımı kesilir¹⁶⁹.

Kefalet sözleşmesi ile asıl borç ilişkisi arasındaki bağ dikkate alındığında bir borç için zamanaşımının kesilmesinin hangisini etkileyeceği kanun koyucu tarafından tayin edilmiştir¹⁷⁰: kefilin borcuna karşı zamanaşımının kesilmesi asıl borcun zamanaşımının kesilmesine yol açmazken asıl borçluya karşı zamanaşımının kesilmesi, kefalet borcuna karşı da zamanaşımının kesilmesine yol açar fakat bu durumda ikili bir ayırım yapmak gerekir. Borcu ikrar etme yahut teminat

¹⁶⁸ Özen, 79.

¹⁶⁹ Çınar, s. 40.

¹⁷⁰ TBK m. 155/2 ve 3:

“Zamanaşımı asıl borçluya karşı kesilince, kefile karşı da kesilmiş olur. Zamanaşımı kefile karşı kesilince, asıl borçluya karşı kesilmiş olmaz.”

gösterme¹⁷¹ gibi asıl borç için zamanaşımının kesilmesi hallerinde asıl borçlu zamanaşımının kesilmesine kendisi sebebiyet verdiyse kefilin borcu için zamanaşımı kesilmez¹⁷², kefilin koruma amacı ile bağdaşması ve zamanaşımı süreleri açısından kefalet sözleşmesi ile asıl borç ilişkisinin birbirinden bağımsız olmasının bir sonucu olarak asıl borçlunun zamanaşımını kesici davranışı kefil açısından kefalet sözleşmesi için ayrıca zamanaşımını kesen bir davranış bulunmadıkça herhangi bir sonuç doğurmaz. Ancak asıl borçlunun herhangi bir müdahalesi olmaksızın borcuna ilişkin zamanaşımı süresi kesilirse kefalet borcu için de zamanaşımı süresi kesilir.

Alacaklının asıl borçluyu takip etmeksizin sadece kefilin takip ederek ona karşı zamanaşımı süresini durdurması halinde asıl borç için on yıllık zamanaşımı süresi tamamlanınca kefil asıl borcun zamanaşımına uğradığını ileri sürerek alacaklının kefalet borcunun ödenmesi talebinde kaçınabilir¹⁷³ ancak bunun aksine asıl borç için zamanaşımı süresi durmuş olmasına rağmen kefalet borcu için zamanaşımı süresi durmaksızın işlemeye devam eder¹⁷⁴.

Asıl borcun taşınmaz rehni¹⁷⁵ ile teminat altına alınması gibi zamanaşımı süresinin işlemeyeceği durumlarda kefalet borcu için zamanaşımı süresi işlemeye devam eder, asıl borcun zamanaşımının işlemeyecek olmasından etkilenmez, on yıllık zamanaşımı süresinin sona ermesiyle kefilin kefalet sözleşmesinin zamanaşımına uğradığını ileri sürerek alacaklının ifa talebini geri çevirebilir¹⁷⁶.

3.1.4. Takas

Kefilin, kefalet sözleşmesi dışında alacaklı ile kefil arasındaki kişisel ilişkiye dayalı savunma imkanları da vardır, alacaklının kefile karşı bir borcu varsa takas için her iki borcun aynı cinsten ve muaccel olması gibi gereken şartların sağlanması halinde

---

¹⁷¹ Oğuzman ve Öz, s. 601.

TBK m. 154:

“Aşağıdaki durumlarda zamanaşımı kesilir:

1. Borçlu borcu ikrar etmişse, özellikle faiz ödemiş veya kısmen ifada bulunmuşsa ya da rehin vermiş veya kefil göstermişse...”

¹⁷² Gümüş, Kısa Ders Notu, 2019, s. 548; Grassinger, s. 192-193.

¹⁷³ Grassinger, s. 192.

¹⁷⁴ Gümüş, Kısa Ders Notu, 2019, s. 548.

¹⁷⁵ TMK m.864:

“Rehlin tapu kütüğüne tescil edilmesinden sonra alacak için zamanaşımı işlemmez.”

¹⁷⁶ Grassinger s. 192.

kefilin kefalet sözleşmesinden doğan borcu ile alacaklının kefalet sözleşmesi dışında kefil ile kişisel ilişkisine dayan borcu takas edilebilir¹⁷⁷. Takas hakkı kullanıldığı ölçüde kefilin borcu sona erer kefilin alacaklıya halef olması haricinde asıl borcun takas edilmesi ile sona ermesinin sonuçları ile aynıdır, kefil takas hakkı doğmadan veya doğduktan sonra bu haktan feragat ederse asıl borçlunun def'i ve itirazları hakkında olmadığı için kefilin asıl borçluya karşı rücu hakkı etkilenmez ve kanun hükmü gereği zamanaşımına uğramış olsa da kefilin alacağı takas edilebilir¹⁷⁸.

Kefalet türlerinin hepsinde asıl borçlunun sahip olduğu takas def'i kefil tarafından öne sürülebilir ancak kefile kefalette takas def'inin kullanılabilmesi için asıl borçlu konumunda olan ön kefilin alacaklıya karşı takas hakkına sahip olması aranırken rücu kefile asıl borçlunun alacaklı sıfatına haiz asıl kefile karşı takas hakkını içeren bir alacağının mevcudiyeti gerekir¹⁷⁹.

3.1.5. Alacaklının m.592'de Sayılan Yükümlülüklerini Yerine Getirmemesi

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m.592/1:

Alacaklı, kefalet sırasında var olan veya daha sonra asıl borçludan alacağın özel güvencesi olmak üzere elde ettiği rehin haklarını, güvenceyi ve rüçhan haklarını kefilin zararına olarak azaltırsa, zararın daha az olduğu alacaklı tarafından ispat edilmedikçe, kefilin sorumluluğu da buna uygun düşen bir miktarda azalır. Kefilin fazladan ödediği miktarın geri verilmesini isteme hakkı saklıdır.

Kefil kefalet sözleşmesinden doğan borcunu alacaklıya ödedikten sonra alacaklının asıl borçluya dair haklarına halef olur ve alacaklının asıl borçluya karşı olan alacak hakkı var olan teminatlar ile beraber kefile geçmesi nedeniyle kefilin asıl borçluya rücu hakkını kullanabilmesi için alacağın teminat altına alan rehin hakkı, hapis hakkı, kıymetli evrak, mülkiyeti saklı tutma anlaşması, diğer kefaletler ve müteselsil sorumluluklar, rüçhan hakkı gibi teminatların korunması önemlidir¹⁸⁰.

---

¹⁷⁷ Özen, s. 419.

¹⁷⁸ Çınar, s. 36.

¹⁷⁹ Grassinger, s. 38.

¹⁸⁰ Gümüş, 2019, s.568-569.

Kefil teminatları koruma hakkından önceden vazgeçemeyeceği kuralının kaynağının yargı kararlarında teminatı elden çıkarma amacıyla gerçekleştirileceği şeklinde yorumlanmaktadır.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 5557 E./5215 K. sayılı 7.7.1988 tarihli kararı¹⁸¹:

Mahkemece, iddia ve savunmaya, toplanan delillere, bilirkişi raporuna nazaran, sözleşme içeriğine göre akit tarihinde kredinin ipotek teminatının tesisi halinde kullanılacağı ve kefillerin de bu koşullarda kefaleti kabul ettikleri, kredi teminatı ipoteğin (1.111.500.000) TL bedelli olarak ve 27.5.1993 tarihinde tesis edilmiş iken, bu defa yine davacı talebi ile 21.9.1993 tarihinde kaldırıldığı, davacının bilerek ve bilmeyerek kullanılan kredi teminatı ipoteği kaldırmasının BK.nun 500. maddesine göre, teminatın kefillerin zararına tenkisi olup, davacının kefillere karşı sorumlu olduğu, davalıların bunu defî olarak ileri sürüp ödemediği kaçınabilecekleri, dava tarihi itibarıyla (1.302.013.325) TL olan borcun esasen takip tarihine göre (678.708.130) TL olup, bu miktarın da ipotek miktarında kaldığından davalıların sorumluluklarının bulunmadığı, kredi teminatı ipoteği kaldıran davacının kefillere karşı böyle bir dava açmasının iyiniyet kuralları ile de bağdaşmadığı, gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir.

Alacaklının kefilin zararına olacak şekilde teminat azaltımı hangi yol ile gerçekleştiğine göre yaptırımı değişir. Teminatın elden çıkarılması dışında alacaklı teminatı azaltırsa 592/1 gereği teminat ne miktarda azaltılmışsa kefilin sorumluluğu o miktarda ortadan kalkar, eğer teminat azaltılmasından haberi olmaksızın sorumluluğundan fazla bir ödemede bulunmuşsa sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanarak iadesini talep edebilir; ancak teminat azaltılmasını alacaklı teminatı elden çıkararak gerçekleştirdiyse TBK 594/4 gereği yaptırımı kefil borçtan kurtulur ve uğradığı zararın tazminini talep etmesidir¹⁸².

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m.592/3:

Çalışanlara kefalet hâlinde alacaklı, çalışanlar üzerinde yükümlü olduğu gözetimi ihmal eder veya kendisinden beklenebilen özeni göstermezse ve borç da bu sebeple doğmuş ya da bu özeni göstermesi hâlinde ulaşamayacağı ölçüde artmış olursa, bu borcu veya borcun artan kısmını kefilinden isteyemez.

¹⁸¹ Erişim için bkz: <https://www-hukukturk-com.offcampus.iyu.edu.tr/yargitay-kararlari?EsasNo2=5557&KararNo2=5215>

¹⁸² Gümüş, 2019, s. 569.

Çalışana kefalet sözleşmesi gelecekte doğacak bir borca kefil olunması halidir, çalışması sebebiyle çalışanın alacaklıyı zarara uğratması sonucu alacaklının zararının tazmini borcu kefalet sözleşmesinin konusunu oluşturan asıl borç durumundadır ve zarara sebep olan olayın vuku bulmasında alacaklının gözetim ve özen yükümlülüğüne aykırı davranışı sebep olmuşsa kefil bu borçtan sorumlu tutulamaz¹⁸³. Kefile başvurulamamasının temel gerekçesi alacaklının özen yükümlülüğünü kusurlu şekilde ihlal etmesidir¹⁸⁴. Dürüstlük kuralının bir yansıması olan bu hüküm ile alacaklının çalışanı olan kimsenin vereceği zararlar teminat altına alınan borcun doğumuna veya artmasına engel olacak ölçüde gereken özenin alacaklı tarafından gösterileceği güvence altına alınmıştır¹⁸⁵

Yargıtay davacı ve alacaklı banka, kefil olan banka çalışanı veznedarı kontrol etme ve denetleme yükümlülüğünü verdiği karar ile onaylayarak bankanın bu sorumluluğunun ihlal etmesinin kendi kusuru ile zararın artmasına sebebiyet verdiği sonucuna ulaşmıştır.

Davanın konusu: davalılardan Ali davacı ve borç ilişkisinde alacaklı olan bankada çalışırken kasa açığı çıkması sebebiyle açık olan miktarın davalı Ali ile müteselsil kefil konumundaki diğer davalılardan tahsil edilmesi gerektiği kararını Yargıtay bozmuştur:

Yargıtay 4. H.D. 10909 E./5524 K. 21.5.1952 tarihli kararı¹⁸⁶:

Zarar gören taraf zarara razı olur şekilde davrandığı, eylem veya savması ile zararın meydana gelmesine veya çoğalmasına yardım ettiği takdirde tazminattan birleşen kusur oranında indirilmek gerekir. Sözleşmeler alanında da bu kuralın uygulaması Borçlar Kanunu 98ince maddesinin ikinci fıkrası¹⁸⁷ gereğidir. Ancak daha özel nitelikte hüküm bulunan hallerde özel hükme aykırı olmayan yönlerde genel kuralın da birlikte uygulanması yoluna gidilir ve uyumsuzluğun da bu esaslar uyarınca incelenmesi gerekir.

Gerçekten kefalet sözleşmesi ile alacaklıya, kefile ve kefil olunana karşı birtakım borçlar yüklenir. Ezcümle kefil olunan veznedarın gereği gibi kontrol edilmesi ve tevali eden

¹⁸³ Çınar, s. 168; Gizem Özkan Şahin, “Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 2019, s. 1330.

¹⁸⁴ Çınar, s. 167.

¹⁸⁵ Ayan, s. 651.

¹⁸⁶ Olgaç, s.618.

¹⁸⁷ 6098 sayılı TBK m.114/2’ye karşılık gelmektedir:

Haksız fiil sorumluluğuna ilişkin hükümler, kıyas yoluyla sözleşmeye aykırılık hâllerine de uygulanır.

açıklarının mühimce bir yekun tutması karşısında göz yumulmayıp zararın çoğalmasına imkan verilmemesi borcu da bunlar arasındadır. Alacaklının bu borca aykırı davranması afaki iyiniyet kuralları ile bağdaşmaz. Ve kefile yöneltmesi mümkün mütalebe hakkını tıpkı Borçlar Kanunu 44üncü maddesi¹⁸⁸ hükmü mümkün uygulanması hallerinde olduğu gibi azaltır veya ortadan kaldırır. Sözü edilen kanun hükmüne göre daha özel nitelikte bulunan Borçlar Kanununun 5000üncü maddesinin 2inci fıkrası¹⁸⁹ genel kuralın ışığı altında incelenmek gerektiği gibi işverenin sorumluluğunun yalnız borçlanılan nezaren görevinin yerine getirilmemesi ile sınırlandırılmasını kabul etmemek gerekir. Çünkü veznedarın elindeki paranın ticari teamüller uyarınca her gün akşam vaktinde kontrol edilmesi ile iktifa edilip başkaca hiçbir tedbir alınmamasına yüklenilen borçla da afaki iyiniyet kuralı ile de bağdaşmaz. Aksi düşünüş her akşam yapılan kontrolle bu borcun yerine getirildiğinin kabulü, zaman zaman azımsanamayarak açık çıkmasına göz yummak gibi hükmün kanuna konuluşu ile elde edilmek istenen sonucun sağlanmamasının kabulü demek olur...O halde mahkemece gösterilen esaslar uyarınca alacaklının sorumluluğunu gösterir yönün bulunduğunu kabul etmeyerek uygulama yapması usul ve kanuna aykırıdır.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m.592/3:

Alacaklı, borcu ödeyen kefile haklarını kullanmasına yarayabilecek borç senetlerini teslim etmek ve gerekli bilgileri vermekle yükümlüdür. Alacaklı, kefalet sırasında var olan veya asıl borçlu tarafından alacak için sonradan sağlanan rehinleri ve diğer güvenceleri de kefile teslim etmek veya bunların devri için gerekli işlemleri yapmak zorundadır. Alacaklının, diğer alacakları sebebiyle sahip olduğu rehin ve hapis hakları, kefilin haklarından sıracı önce geldikleri ölçüde saklıdır.

Maddenin birinci fıkrasında alacaklının asıl borca ilişkin teminatları koruma yükümlülüğünden bahsederken üçüncü fıkrasında ispat araçlarını kefile teslim etme, bilgi verme ve teminatların kefile devri için gereken işlemleri gerçekleştirme olmak üzere üç farklı sorumluluk yüklemiştir. Alacaklı haklı bir sebep olmaksızın bu yükümlülüklerini yerin getirmezse kefil borcundan kurtulur ve ak zararlarının giderilmesini talep edebilir, önceden yapılan ödeme varsa iadesi gerçekleşir.

¹⁸⁸ 6098 sayılı TBK m.52'ye karşılık gelmektedir:

“Zarar gören, zararı doğuran füle razı olmuş veya zararın doğmasında ya da artmasında etkili olmuş yahut tazminat yükümlüsünün durumunu ağırlaştırmış ise hâkim, tazminatı indirebilir veya tamamen kaldırabilir.

Zarara hafif kusuruyla sebep olan tazminat yükümlüsü, tazminatı ödediğinde yoksulluğa düşecek olur ve hakkaniyet de gerektirirse hâkim, tazminatı indirebilir.”

¹⁸⁹ 6098 sayılı TBK m.590/2'ye karşılık gelmektedir:

Kefilin halefiyete dayanarak sahip olduğu rücu hakkını kullanabilmesi için gereke her türlü belgeyi kapsamına alan ispat araçlarının teslim yükümü madde metninde borcu ödemiş olan kefile haklarını kullanabilmesi için gereken borç senetlerini teslim etmek olarak geçmektedir. Her ne kadar sadece borç senetleri zikredilmiş olsa da kefalet senedi, icra belgeleri, rehin senedi, mahkeme kararları, yazışmalar, asıl borçlunun yazılı borç ikrarları, asıl borç ilişkisini içeren sözleşme metni, asıl borcun, yan borcun ve teminatların mevcudiyetini ispatlayan her türlü belge kefilin hakkını ileri sürebilmesi için gereken ve alacaklının teslim edeceği belgeler arasındadır¹⁹⁰.

Bilgi verme yükümü, alacaklının yukarıda sayılan belgeler haricinde kefilin kendi alacağına erişmesi için gereken asıl borçlunun yeni yerleşim yeri, asıl borçlunun sahip olduğu haczedilebilir malvarlıkları gibi her türlü bilgiyi kefile bildirmekle yükümlü olmasıdır¹⁹¹.

Rehin ve diğer teminatların kefile teslimi ve bu teminatların kefile devri için gereken işlemlerin yapılması alacaklının ödevlerindedir. Kefil kefalet borcunu ifa ederek alacaklının haklarına halef olması sebebiyle alacakla ilgili tüm fer'i haklar ve teminatlar ödeme ile kendiliğinden kefile intikal eder taşınırlarda zilyetliğin geçmesi, taşınmazlarda ise taşınmaz rehninin kefile devredildiğinin tapu sicilinde gösterilmesi ile devir gerçekleşir ancak buradaki devir dar ve teknik anlamda kurucu niteliğe sahip bir devir değildir¹⁹².

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2015 / 528 Esas ve 2015 / 1711 Karar sayılı 19.06.2015 tarihli kararında¹⁹³:

Kefil eda ettiği şey nispetinde alacaklının haklarında, ona halef olur (eBK. md. 496, 6098 s. TBK. md. 596/1). Genel kredi sözleşmesini "müşterek ve müteselsil kefil" sıfatıyla imzalayan davalı Murat, borcun bakiyesini alacaklıya ödediğine göre, ödediği tutar oranında alacaklının haklarında, ona halef olmuştur. Dolayısıyla, kefilin ödediği tutar oranında alacakla birlikte, rehin hakları da kefile geçmiştir. Alacaklı, borcu ödeyen kefile haklarını kullanmasına yarayabilecek borç senetlerini teslim etmek ve gerekli bilgileri vermekle yükümlüdür.

¹⁹⁰ Gümüş, 2019, s. 570; Özen, s. 454.

¹⁹¹ Gümüş, 2019, s. 570.

¹⁹² Reisoğlu, *Türk Kefalet Hukuku*, s. 196; Özen, s. 458.

¹⁹³ Erişim için bkz: <https://www-hukukturk-com.offcampus.i.hu.edu.tr/yargitay-kararlari?EsasNo1=2015&EsasNo2=528&Merci=4056>

Alacaklı, kefalet sırasında var olan veya alacak için sonradan sağlanan rehinleri ve diğer güvenceleri de kefile teslim etmek ve bunların devri için gerekli işlemleri yapmak zorundadır (6098 s. TBK. md. 592/3) Halefiyet yoluyla rehin hakları da alacakla birlikte kendisine geçen kefilin, rehne ilişkin hak tesis edilirken, rehin olarak gösterilmiş olan konutun aile konutu olup olmadığını bilmesi beklenemeyeceği gibi, biliyor olsa bile, az önce değinilen yasal zorunluluk gereği alacaklının, rehin verenin eşinin ipotek tesisine muvafakat ettiğine ilişkin verdiği bilgi ve buna ilişkin kendisine teslim edilen belge karşısında yapacağı herhangi bir araştırma da yoktur. Halefiyet yoluyla, ödediği tutar oranında alacakla birlikte rehin haklarına sahip olan kefilin, muvafakat belgesindeki imzanın rızası gereken eşe ait olup olmadığını araştırma yükümlülüğü de bulunmamaktadır. Bu bakımdan isteğin reddi yerine, borcu ödediği için alacaklının haklarına halef olan kefilin, rehmin paraya çevrilmesini istemek hakkını ortadan kaldıracak şekilde ipoteğin iptaline karar verilmesi doğru bulunmamıştır.

Yargıtayın görüşü bu doğrultuda olsa da Hukuk Genel Kurulu alacaklı sıfatına sahip bankanın rehin teminatı için gereken şartlardan olan eşin rızasının alınması yönünde gereken araştırmaları yaptığını ve bu yönde herhangi bir sorumluluğu kalmadığı için aksi yönde görüş bildirmiştir:

Her ne kadar muvafakatnamedeki imza davacı kadına ait olmasa da ipotek tesisi için eşin rızasını alma yönünde girişimi olan Bankanın taşınmazın aile konutu niteliğini bilmediği söylenemez. Dolayısıyla, muvafakat belgesindeki imzanın rızası gereken davacı eşe ait olup olmadığını araştırmadan aile konutu üzerine ipotek tesis ettiren ipotek alacaklısı banka ile halefiyet yoluyla ödediği tutar oranında alacakla birlikte rehin haklarına sahip olan kefilin(davalı M. G.'in) TMK m. 1023. de düzenlenen tapuya güven ilkesinden yararlanması mümkün değildir. Aile konutu niteliğinde duraksama bulunmayan taşınmaz için davacı kadının bilgi ve onamı dışında, TMK m. 194/1'e aykırı olarak ipotek tesis edilmesi nedeniyle, yerel mahkemece ipoteğin kaldırılması (TMK m. 194/3) kararı verilmesinde bir isabetsizlik bulunmamaktadır. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında; halefiyet yoluyla rehin hakları alacakla birlikte kendisine geçen kefilin, rehne ilişkin hak tesis edilirken, rehin olarak gösterilmiş olan konutun aile konutu olup olmadığını bilmesi beklenemeyeceği, rehin verenin eşinin ipotek tesisine muvafakat ettiğine ilişkin verdiği bilgi ve buna ilişkin kendisine teslim edilen belge karşısında yapacağı herhangi bir araştırmanın bulunmadığı ileri sürülmüş ise de; bu görüş yukarıda belirtilen gerekçelerle Kurul çoğunluğu tarafından benimsenmemiştir.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m.592/4:

Alacaklı, haklı bir sebep olmaksızın yükümlülüklerini yerine getirmez, ağır kusuruyla mevcut belgeleri veya rehinleri ya da sorumlu olduğu diğer güvenceleri elinden çıkarırsa, kefil

borcundan kurtulur. Bu durumda kefil, ödediğinin geri verilmesini ve varsa ek zararının giderilmesini isteyebilir.

Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 2015/17002 Esas ve 2016/5677 Karar sayılı 4.06.2016 tarihli kararında¹⁹⁴:

TBK 592/4. maddesi "Alacaklı, haklı bir sebep olmaksızın yükümlülüklerini yerine getirmez, ağır kusuruyla mevcut belgeleri veya rehinleri ya da sorumlu olduğu diğer güvenceleri elinden çıkarırsa, kefil borcundan kurtulur. Bu durumda kefil, ödediğinin geri verilmesini ve varsa ek zararının giderilmesini isteyebilir." hükümlerini içermektedir. Somut olayda davacı kefil, kredi borçlusunun borcunu ödemiş ve davalı banka lehine tesis edilen ipotegün kendi üzerine temlikini talep etmiş ise de, banka bu edimini yerine getirmemiştir. Bu durumda yukarıda açıklanan yasa maddeleri uyarınca davacının borçtan kurtulduğu ve davalı bankaya ödediği miktarı geri alma imkanına sahip olduğu dikkate alınmadan yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.

Alacaklının kanun tarafından kendisine yüklenen davranışlarda bulunmaması nedeniyle kefil zarara uğrarsa alacaklıya karşı def'i hakkını ileri sürebilir, alacaklı teminat ve ispat araçlarını yitirirse yahut değerleri azaldıysa bu durum kefil için asıl borçluya karşı rücu talebini hiç veya kısmen ileri sürememe gibi herhangi bir zarara sebebiyet veriyorsa, uğradığı zarara dayanarak alacaklıya karşı def'i hakkını kullanır ancak alacaklı asıl borç için verilen teminatları elden çıkarmış olsa da bu teminatların yerine aynı değerde farklı teminatlar almışsa; elden çıkarılan teminatlar zaten değersizse; kefaletle temin edilmiş asıl borç asıl borçlunun malvarlığı ile karşılanabiliyorsa kefilin zararı olmadığı için def'i hakkından da bahsedilemez¹⁹⁵.

3.1.6. Alacaklının m.594'te Sayılan Yükümlülüklerini Yerine Getirmemesi

818 sayılı kanunda yalnızca borçlunun iflası halinde alacaklıya alacağını iflas masasına kaydettirme zorunluluğu getirilmişken 6098 sayılı TBK ile alacaklıya borçlunun konkordato talebinde bulunmuş olması halinde alacağını masaya kaydettirme ve borçlunun ödemede gecikmesi durumunda kefile bildirimde bulunma yükümlülükleri de eklenmiştir.

¹⁹⁴ Erişim için bkz: <https://www-hukukturk-com.offcampus.ihu.edu.tr/yargitay-kararlari?EsasNo1=2015&EsasNo2=17002&Merci=4075>

¹⁹⁵ Grassinger, s. 195; Özen, s. 453.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m.594:

Asıl borçlu, anaparanın veya yarım yıllık döneme ait faizin ödenmesinde ya da yıldan yıla yapılması öngörülen anapara ödemelerinde altı ay gecikirse, alacaklının durumu kefile bildirmesi gerekir. İstek hâlinde alacaklı, her zaman asıl borcun kapsamı hakkında kefile bilgi vermek zorundadır.

Asıl borçlunun iflasına karar verilmiş veya borçlu konkordato istemişse alacaklı, alacağını kaydettirmek ve haklarının korunması için gerekeni yapmak zorundadır.

Alacaklının, borçlunun iflas ettiğini veya borçluya konkordato mehli verildiğini öğrendiği anda, durumu kefile bildirmesi gerekir.

Alacaklı, yukarıdaki fıkralarda öngörülen gereklerden birini yerine getirmezse, bundan dolayı kefilin uğradığı zarar miktarınca ona karşı haklarını kaybeder.

Kanun tarafından alacaklıya yüklenen bu sorumluluğun kaynağı, asıl borçlunun ekonomik durumunun ile kefilen ziyade alacaklı tarafından takip edilmesi gerektiğidir.

818 sayılı Borçlar Kanunu sadece asıl borçlunun iflasından söz ederken 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu asıl borçlunun iflasının yanından konkordato istemesinden ve konkordato mehli verilmesinden de bahsederek alacaklının yükümlülüklerini genişletmiştir.

Alacaklının yükümlülüklerine aykırı davranması kefilin uğradığı zarardan sorumlu olması sonucunu doğurur. Örneğin iflas masası alacakların sadece yüzde onu miktarınca bir dağıtım yapıyorsa ve alacaklı alacağını iflas masasına bildirmediği için kefil kefalet borcunu ödeyerek alacaklıya halef olması nedeniyle dağıtılan yüzde onluk kısımdan faydalanamazsa kefilin uğradığı zararın tazmini için ikili bir ayırım yapılır: önceden kefil alacaklıya ödemedede bulunmuşsa bu zararın karşılanmasını alacaklıdan isteyebilir ancak alacaklıya henüz herhangi bir ödeme yapmadıysa zararı kendi borcundan takas edebilir¹⁹⁶.

Kanun koyucu bu madde ile alacaklıya alacağını İİK m.204'e göre iflas masasına kaydettirmek, haklarının korunması için gereken her türlü tedbiri almak ve borçlunun iflas ettiğini veya borçluya konkordato mehli verildiğini öğrendiği anda kefile bildirme

---

¹⁹⁶ Reisoğlu, s. 187.

olmak üzere üç özen yükümü yüklemiştir, yükümlülükler aykırılık halinde TBK 112 gereği kefilin uğradığı zararın tazmini alacaklıya aittir¹⁹⁷.

Asıl borçlunun konkordato istemesi halinde alacaklının alacağını kaydettirme ve asıl borçluya karşı haklarını muhafaza etmesi için gereken tedbirleri alması kuralı, sadece İcra iflas Kanunu kapsamındaki konkordato olmayıp özel kanunlar uyarınca gerçekleşecek konkordato hallerinde de uygulanır¹⁹⁸.

3.2. Kefalet Çeşitlerine Göre Def'iler

3.2.1. Adi Kefalette Kefilin Def'ileri

Adi kefalette kefil, borçtan doğrudan sorumlu değildir, alacaklı ancak borçluya başvurduktan sonra borcun ifa edilmemesi halinde kefile başvurabilir bu sebeple kefilin borcu tali niteliktedir. Yargıtay 585.maddede sayılan şartları usule ilişkin bir dava şartı değil maddi hukuka dair sorumluluk birer şartı olduğuna karar kılmıştır.¹⁹⁹ Adi kefalette kefilin borcunun tali bir borç olmasının en temel sonuçları, alacaklının borçlu aleyhinde başlattığı takibin semeresiz kalmadan veya kefaletten önce rehine başvurmadan kefile yönelememesidir.²⁰⁰

Kural olarak alacaklı borçluya başvurmaksızın kefiliden borcun ödenmesini isteyemez, alacaklının böyle bir talepte bulunması halinde kefilin iki türlü defi hakkı vardır: tartışma (peşin dava) defi ve rehinin paraya çevrilmesi defi.

3.2.1.1. Peşin Dava Def'i

Alacaklının asıl borçludan talepte bulunmadan borcun ödenmesi için doğrudan kefile başvurduğu durumda kefilin alacaklıya öncelikle borçluya başvurulması gerektiğine dair savunmasına tartışma defi denir.²⁰¹ Tartışma definin ileri sürülemeyeceği haller sınırlı sayıda olmak üzere 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda sayılmıştır böylece

---

¹⁹⁷ Gümüş, 2019, 572-573; Özen, 425.

¹⁹⁸ Özen, 424

¹⁹⁹ Yargıtay 4.Hukuk Dairesi, 08.10.1968 tarihli 548/7447 sayılı kararı.

²⁰⁰ Erhan Günay, *Kefalet Sözleşmesi ve Kefilin Sorumluluğu*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2020, s.116.

²⁰¹ Ergün, s. 263.

alacaklının doğrudan kefile başvurabilmesine imkan tanıyan haller bizzat kanun tarafından belirlenmiştir.

Bu durumlarda ilki borçlu aleyhine yapılan takibin sonucunda kesin aciz belgesinin alınmasıdır. 2004 sayılı İcra İflas Kanunu uyarınca asıl borçlu aleyhine kefaletin konusunu oluşturan borcun ödenmemesinden kaynaklı haciz yoluyla icra takibi yapılması halinde hacze kabil mal bulunamayıp aciz vesikasının düzenlenmesi şartıyla alacaklı kefile başvurabilir. Öğretide aciz vesikasının kesin aciz vesikası olması gerektiğine değinilmiş, borçlunun borcunu kesin olarak ödeyemeyeceği anlamına gelmediği için geçici aciz vesikası veya rehin açığı belgesinin kefile başvuru için yeterli olmadığı belirtilmiştir.²⁰² Alacaklının gereken belgeleri sunmaması, süreleri kaçırmaması gibi nedenlerle kendi kusuru sebebiyle icra takibinin sonuçlanamaması halinde alacaklı kefile karşı sahip olduğu hakları kaybeder.²⁰³

İcra takibinin kefalet sözleşmesi akdedildikten sonra başlatılması şart değildir, aranan koşul aciz belgesinin kefalet sözleşmesinden sonra alınmış olmasıdır zira kefalet sözleşmesinden önce alacaklının aciz belgesini alınan aciz belgesine dayanmaktan feragat ettiği varsayılır.²⁰⁴

Kanunda aranan ikinci koşul, asıl borçlunun yerleşim yerini yurtdışına nakletmesi, Türkiye’de son yerleşim yerinin bulunamaması gibi sebeplerle hakkında Türkiye’de icra takibinin imkansız hale gelmesi veya önemli ölçüde güçleşmesidir.

Üçüncü hal asıl borçlu hakkında iflas kararının verilmesidir kanunda alacaklının doğrudan kefile borcun ifası için başvurabildiği son durum ise, borçluya konkordato mehli verilmesidir. Asıl borçlunun iflasına karar verildiği veya borçlunun konkordato istediği hallerde alacaklı alacağını kaydettirmeli ve haklarının muhafazası için gerekli işlemleri yapmalıdır. Alacaklı, borçlunun iflas ettiğini veya konkordato için mehli verildiğini öğrendiği anda durumu kefile bildirmelidir aksi halde kefilin uğradığı zarardan sorumlu olup kefile karşı öne sürebileceği haklar sona erer²⁰⁵.

²⁰² Serkan Ayan, *Kefalet Sözleşmesi*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2019, s.297.

²⁰³ Remzi ve Aydın, s.360.

²⁰⁴ Ayan, s.300.

²⁰⁵ Aydoğdu ve Kahveci, s. 826.

Yargıtay 13. H.D. 10.02.202 tarihli E.2017/585 K.2020/1774 sayılı kararı²⁰⁶:

...davaya konu sözleşmenin incelenmesinde davalı ... kefil konumunda olup, kefaletin de adi kefalet niteliğine haiz olduğu anlaşılmaktadır. 6098 Sayılı Borçlar Kanunu'nun 585 . maddesi adi kefalete ilişkin hükümleri düzenlemiş olup, bu madde hükmüne göre adi kefalette alacaklı, borçluya başvurmadıkça, kefil takip edemez denilmiştir. Doğrudan kefile başvurulacak haller olarak ise borçlu aleyhine yapılan takibin sonucunda kesin aciz belgesi alınması, borçlu aleyhine Türkiye'de takibatın imkansız hale gelmesi veya önemli ölçüde güçleşmesi, borçlunun iflasına karar verilmesi ve borçluya konkordato mehli verilmiş olmasıdır. Her ne kadar davacı tarafından davalı kefil ile birlikte asıl borçlu davalı ... aleyhine ... İcra Dairesi'nin 2013/28 Sayılı dosyasında icra takibi başlatılmışsa da, icra dosyası kapsamında davalı asıl borçlunun Borçlar Kanunu'nun az yukarıda bahsedilen hükmünde belirtilen durumlardan biri içerisinde bulunduğu dair dosyada bilgi veya belgeye rastlanılamamıştır. Hal böyle iken, davalı kefil ... hakkındaki davanın reddi gerekirken, yazılı şekilde davanın kabulüne karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup, kararın bu nedenle de bozulması gerekmiştir.

Yargıtay 12.H.D. 28.02.2018 tarihli E.2016/28414 K.2018/2087 kararı²⁰⁷:

6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin 6. fıkrası "Tüketici işlemlerinde, tüketicinin edimlerine karşılık olarak alınan şahsi teminatlar, her ne isim altında olursa olsun adi kefalet sayılır. " düzenlemesini içermektedir.

TBK.'nun 585. maddesi uyarınca ise adi kefalette alacaklı, borçluya başvurmadıkça, kefil takip edemez. Ancak, borçlu aleyhine yapılan takibin sonucunda kesin aciz belgesi alması, borçlu aleyhine Türkiye'de takibatın imkânsız hâle gelmesi veya önemli ölçüde güçleşmesi, borçlunun iflasına karar verilmesi ya da borçluya konkordato mehli verilmiş olması koşullarından birinin varlığı halinde doğrudan doğruya kefile başvurabilir:

Somut olayda, takip konusunun tüketici kredisi olduğu ve şikayetçi borçlunun söz konusu kredi sözleşmesinin kefil olduğu, takibin asıl borçlu ile beraber şikayetçi kefil hakkında başlatıldığı görülmüştür.

Bu durumda alacaklı bankanın, kefil olan şikayetçi borçlu hakkında icra takibi yapabilmesi için, TBK.'nun 585.maddesinde ön görülen koşullardan birinin bulunması zorunludur. Bu konudaki başvuru ise İİK'nun 16. maddesi kapsamında şikayet olup, anılan hüküm emredici nitelikte ve kamu düzeni ile ilgili olmakla borçlunun, aynı maddenin 2. fıkrası uyarınca süreye bağlı olmaksızın icra mahkemesine başvuru hakkı vardır.

---

²⁰⁶ Erişim için bkz:

<https://www-hukukturk-com.offcampus.ihu.edu.tr/yargitay-kararlari?Mevzuat=31696&Madde=585>

²⁰⁷ Erişim için bkz:

<https://www-hukukturk-com.offcampus.ihu.edu.tr/yargitay-kararlari?Mevzuat=31696&Madde=585>

O halde mahkemece TBK.'nun 585. maddesinde ön görülen koşulların bulunup bulunmadığı değerlendirilerek, oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ve yazılı gerekçe ile şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

Yargıtay 6.H.D. 27.11.2014 tarihli E.2014/3278 K.2014/13173 kararı²⁰⁸:

Somut olayda, dava konusu edilen alacak, kiralananın hor kullanılması sonucu oluşan zarara ilişkindir. Hor kullanma sonucu oluşan zararın kefalet sözleşmesinin tanzimi sırasında önceden bilinebilir ve belirlenebilir mahiyette olmadığı açıktır. Bu nedenle zarardan davalı kefil A. U.' sorumlu olduğundan söz edilemeyeceği gibi adı geçen davalı adi kefil olup, 6098 sayılı Borçlar Kanunu 585. (818 sayılı BK. 486.) maddesine göre de hakkında takip yapılmaz "kefalet akdinden sonra borçlunun iflas etmesi veya hakkında takibat icra olunup da alacaklının hatası olmaksızın semeresiz kalması yahut borçlu aleyhinde Türkiye'de takibat icrasının imkânsız hale gelmesi" koşuluna bağlanmıştır. Davada bu koşullar gerçekleşmediğine göre sözü edilen madde hükmü uyarınca da adi kefil olan davalı A. U. hakkında doğrudan dava açılması olanaksızdır. Mahkemece, davalı adi kefil A. U. hakkında açılan davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile kısmen kabulüne karar verilmesi doğru olmadığından hükmün adı geçen davalı yönünden bozulması gerekmiştir.

3.2.1.2. Rehnin Paraya Çevrilmesi Def'i

Kefalet sözleşmesi akdedilmeden önce veya aynı anda asıl borç için rehin tesis edilmiş ise kefil alacağın rehnin paraya çevrilmesi yoluyla karşılanmasını talep edebilir buna kefilin bir diğer def'i hakkı olan rehnin paraya çevrilmesi def'i denir. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa²⁰⁹ göre önemli olan asıl borç için mevcut bir rehin olmasıdır, rehnin kimin tarafından verildiğinin ise herhangi bir önemi yoktur. Öğretide ise rehnin kimin tarafından verildiği, rehnin kefalet sözleşmesinden sonra verilir verilemeyeceği konusunda önem taşır. Rehnin üçüncü kişiler tarafından verilmesi halinde kefalet sözleşmesinden önce veya sözleşme ile aynı zamanda tesis edilmesi gerektiği belirtilmiş ve rehnin bizzat asıl borçlu tarafından verildiği halde bu şartın aranmayacağı, kefalet sözleşmesinden sonra da borç için rehin tesis edilebileceği kabul

²⁰⁸ Erişim için bkz: <https://www-hukukturk-com.offcampus.iyu.edu.tr/yargitay-kararlari?Mevzuat=31696&Madde=585>

²⁰⁹ Rehin ve ipotekle temin edilmiş alacaklar başlıklı 45.madde: *Rehinle temin edilmiş bir alacağın borçlusunu iflasa tabi şahıslardan olsa bile alacaklı yalnız rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapabilir.*

Madde metninde rehnin muhakkak borçlu tarafından verileceğine dair bir kaide yer almamaktadır.

edilmiştir çünkü alacaklı borçluya başvurmadan kefile zaten gidememektedir.²¹⁰ Kanun metninde rehnin paraya çevrilmesi definin ileri sürülemeyeceği haller, borçlunun iflas etmesi ve konkordato mehil müddeti verilmesi olarak belirlenmiştir. Rehnin asıl borçlu tarafından verilmediği hallerde borçlunun iflas etmiş olması şartı aranmaz, asıl borçlunun iflas edip etmediğine bakılmaksızın rehin üçüncü kişi tarafından tesis edilmişse kefil rehnin paraya çevrilmesi defini ileri sürebilir.²¹¹

Adi kefaleti düzenleyen kanun maddesinin son fıkrasında açığa kefalet halinde kefilin defilerinden bahsedilir. Alacaklının borçludan tahsil edebildiği tutar asıl borç tutarını karşılamaya yetmiyor ve açıkta bir miktar kalıyor ise kefil yalnızca açıkta kalan kısım için alacaklı ile kefalet sözleşmesi akdedebilir. Borçlu aleyhine yapılan takibin kesin aciz belgesi ile sonuçlanması, borçlu aleyhine Türkiye’de takibatın imkansız hale gelmesi veya konkordatonun kesinleşmesi durumlarından birinin varlığında alacaklı doğrudan kefile başvurabilir. Bu üç hal dışında alacaklı kefile karşı doğrudan borcun ifası talebinde bulunursa kefilin ödememe hakkı vardır.

Bu maddenin son cümlesinde kefalet sözleşmesi ile kefile doğrudan başvurunun bertaraf edilerek alacaklının önce borçluya başvurması gerektiğinin kararlaştırılabileceği hüküm altına alınmıştır. Öğretide bu cümlenin müphem olduğu, kaynak İsviçre Borçlar Kanunu incelenmeden anlaşılamayacağına değinilmiştir.

İsviçre Borçlar Kanunu m.495/2²¹²:

Kefil olunmuş alacak kefaleti kurmadan önce ya da aynı zamanda rehin hakları ile tekeffül edilmişse asıl borçlu iflas etmediği ya da asıl borçlunun iflası olmaksızın rehinlerin paraya çevrilmesi mümkün olduğu sürece, adi kefil alacaklının önce rehinleri sorumlu tutmasını istemeye yetkilidir.

İBK’nın ilgili maddesine göre bu kefaletin açıkça kararlaştırılmış veya işin mahiyetinden anlaşılması gerektiği hallerde kefil bakiye alacağın ödenmesine kefil olabileceği benimsenmiştir bu sebeple açığa kefaletle dair bu son fıkranın emredici kuralları ihtiva etmediği, açığa kefalette kefile doğrudan başvurulacak hallerin

---

²¹⁰ Ergün, s. 264.

²¹¹ Aydoğdu ve Kahveci, s. 827.

²¹² Hermen Becker, *İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi İkinci Bölüm Çeşitli Sözleşme İlişkileri Madde: 184-551*, Çev. Suat Dura, 1934, s. 1054.

değiştirilebileceği sonucu çıkarılır. Kefil açıkça zarara bir kefaleti üstlenmiş olsa da açığa kefaletin de normal bir kefalet türü olduğu zira kanun lafzında ‘sadece açığın kapatılması için kefil olunmuşsa’ ibaresi yer aldığı için bu husus vurgulanmadıkça açığa kefaletin varlığından söz edilemeyeceği sonucuna varılır.²¹³

Bu dört koşul olmadan kefile doğrudan başvurulamaz başvurulması halinde kefilin geçici def'i ileri sürerek ödememe hakkı vardır.

3.2.2. Müteselsil Kefalette Kefilin Def'ileri

Müteselsil kefil sıfatıyla yükümlülük altına giren kişiye karşı alacaklı asıl borçluyu takip etmeden veya taşınmaz rehnini paraya çevirmeden takip başlatabilir, kanun koyucu alacaklının doğrudan müteselsil kefile başvurabilmesini iki şartın varlığına bağlamıştır. Asıl borçlunun ifada gecikmesi ve ihtarın sonuçsuz kalması veya borçlunun açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde bulunması gerekir ki alacaklı borçlu aleyhine takip başlatmadan veya taşınmaz rehnini paraya çevirmeden kefilini doğrudan takip edebilsin²¹⁴. Bu iki hal gerçekleşmedi ise alacaklı önce borçluyu takip eder yahut önce taşınmaz rehnini paraya çevirir sonra müteselsil kefile başvurabilir. Aksi halde müteselsil kefil önce borçlunun takip edilmesi, varsa rehnin paraya çevrilmesi def'ini ileri sürerek ödemeden kaçınabilir.

Asıl borç için teslim şartlı taşınır rehni veya alacak rehni ile güvence altına alınmışsa alacaklı rehnin paraya çevrilmesini tamamlamadan müteselsil kefile başvuramaz. Eğer asıl borcun rehnin paraya çevrilmesine rağmen tamamının karşılanmayacağı önceden hakim kararı ile belirlenmişse veya borçlu iflas etmişse ya da konkordato mehli verilmişse alacaklı rehni paraya çevirmeden de müteselsil kefile başvurabilir.

Müteselsil kefil de alacaklıya karşı borçlunun sahip olduğu savunma imkanlarından yararlanabilir, borçluya ait def'i ve itirazların kefil tarafından ileri sürülmemesi rücu hakkını etkileyecektir. Asıl borcun azaldığına veya ortadan kalktığına yönelik kesin

---

²¹³ Gülçin Elçin Grassinger, ‘‘TBK’nda Kefilin Savunma İmkanları ve Kefaletin Sona Ermesine İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi’’, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı Sempozyum No: 3 Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan*, 2018, s. 121.

²¹⁴ Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2020, s. 785.

defi veya itirazları kusuruyla ileri sürmeyen kefil alacaklıya yaptığı ödemeyi borçluya rücu edemez fakat borcun muacceliyetine ilişkin defiler geçici süreli olduğu için kefil bu defiyi alacaklıya karşı ileri sürmemiş olsa da borçluya rücu hakkı varlığını sürdürür yalnızca belirli bir süreyle borçluya rücu edemez²¹⁵

Asıl borç ilişkisinden bağımsız olarak kefalet sözleşmesinden kaynaklı savunma araçlarını da müteselsil kefil alacaklıya karşı kullanabilir. Örneğin kefalet sözleşmesinin geçersizliğini veya sona erdiğini birer itiraz, kefalet borcunun zamanaşımına uğradığını veya tartışma defini birer defi olarak ileri sürebilir.²¹⁶

Yargıtay 3. H.D. E.5017/K. 5904 7.06.1994 tarihli kararı²¹⁷:

Borçlar Kanununun 487. maddesinde müteselsil kefalet düzenlenmiş bulunmaktadır. Buna göre müteselsil kefalet, kefilin sorumluluğunun tali olmadığı bir kefalettir, başka bir deyimle bu çeşit kefalette, kefil tartışma definden ve önce rehnin paraya çevrilmesi definden yararlanamaz.

Müteselsil kefaletin mevcudiyeti için müteselsil kefalet altına girmek iradesi açıkça anlaşılmalıdır. Borçlar Kanunu madde 487/1 de bu husus, "kefil, borçlu ile beraber müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu sıfatıyla veya bu gibi diğer bir sıfatla borcun ifasını deruhte etmişse" biçiminde ifade olunmaktadır. Sadece "müteselsil kefil" deyiminin kullanılması da yeterli ve doğrudur. Müteselsil kefalette, alacaklı, asıl borçluya gitmeden doğrudan doğruya kefile başvurabilir. Kefilin sorumlu olacağı belirli bir miktarın gösterilmesi bir sağlık şartı olarak öngörülmüştür (Bk. md. 484)

3.2.3. Birlikte Kefalette Kefilin Def'ileri

Birden fazla kişinin, her biri kendi payı için adi kefil gibi, diğerlerinin payı için kefile kefil gibi sorumlu olmak üzere aynı borca birlikte kefil olmaları halinde ortaya çıkan kefalet şeklidir. Birlikte kefalette tüm kefillerin aynı anda yükümlülük altına girmeleri mecburi değildir önemli olan birbirlerinin kefilliğinden haberdar olmaları ve bunu dikkate alarak kefil olmalarıdır, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu yürürlüğe girmeden önce Yargıtay'a göre bu husus kefalet sözleşmesinin geçerliliğine ilişkindir dolayısıyla

²¹⁵ Nahide Siller, *Müteselsil Kefalet*, İstanbul: Seçkin Yayınevi, 2018, s.142.

²¹⁶ Gümüş, Kısa Ders Notu, 2017, s. 554.

²¹⁷ Erişim için bkz: <https://www-hukukturk-com.offcampus.ihu.edu.tr/Sonuc?q=tart%C4%B1%C5%9Fma%20def%27i>

kefil aynı borca kendisiyle birlikte başka kişilerin de kefalet edeceğini düşünerek kefil olduğunu alacaklının bildiği veya bilmesi gerektiğini ispat ederse sorumluluktan kurtulur.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 14.06.1985 tarihli 2643/3880 numaralı kararı²¹⁸:

Birlikte kefalet, birden çok kimsenin aynı borca kefil olmasıdır. Kefillerin aynı anda yükümlülük altına girmeleri zorunlu değildir. Fakat en az birbirlerinin kefaletinden bilgileri olması ve bu yönü göz önüne alarak kefil olmaları gerekir. Kefilin aynı borca kendisiyle birlikte diğer kişilerin de kefalet edeceğini düşünerek kefil olduğunu alacaklının bildiğini veya bilmesi gerektiğini ispat etmesi halinde, bu kefalet şarta bağlanmış sayılır. Eğer bu şart gerçekleşmemiş ise, kefil sorumluluktan kurtulur. Bu yönün ispatı da, usul hükümleri göz önünde tutularak ileri süren tarafından yapılır.

Aynı borca birden fazla kişi kefil olup kefillerden biri borcu ödemişse ödeyen kefil ödediği oranda diğer birlikte adi kefillere karşı takipte bulunabilir veya rücu davası açabilir, rücu ilişkilerinde kefiller birbirlerine karşı kefalet oranında sorumludur.²¹⁹

Adi birlikte kefalet, kefillerin aynı anda ya da kefaletten haberdar olmaları şartıyla sonradan kefalet borcunu üstlenmeleridir. Birlikte adi kefillerden her biri alacaklıya karşı yalnızca kendi payı oranında şahsen adi kefil gibi, diğer birlikte kefillerin payı için kefile kefil gibi sorumludur²²⁰.

Alacaklı adi birlikte kefaletteki kefillerden her birini asıl borçtan sorumlu olduğu kendi hisseleri ölçüsünde takip edebilir, buna karşılık adi birlikte kefalette kefil kefalet borcundan adi kefil gibi sorumlu olduğu için alacaklıya karşı peşin dava def'inden ve rehnin paraya çevrilmesi def'inden yararlanabilir bu iki tür def'i dışında adi birlikte kefil ifa talep eden alacaklıya karşı bölme def'i ile asıl borcun sadece kendi payına düşen kısmında sorumlu olduğu savunmasında da bulunabilir²²¹.

Birlikte kefaletin türlerinden bir diğer türü olan müteselsil kefalette, tamamı kefillerden yahut bir kısmı borçlulardan bir kısmı kefillerden oluşan her bir müteselsil birlikte kefil alacaklıya karşı kefalet borcunun tamamından sorumludur fakat bunun

²¹⁸ Erişim için bkz: <https://www-hukukturk-com.offcampus.ihu.edu.tr/Sonuc?q=2643%2F3880>

²¹⁹ Günay, s. 192.

²²⁰ Günay, s. 194; Grassinger, 219.

²²¹ Grassinger, 219; Bilgen, 2013, 335.

için alacaklının müteselsil birlikte kefilleri aynı anda ve birlikte takip etmesi gerekir. Eğer alacaklı birlikte müteselsil kefillerden yalnızca birini takip ederse takip edilen kefil bölme defini ileri sürebilir hatta diğer müteselsil birlikte kefiller kendi paylarını ödemiş veya ödemeye ilişkin alacaklıya aynı teminat vermiş olsalar da sadece kendisine takip başlatılan kefil bölme define sahiptir, kefalet borcunun tamamını ödemekten kaçınabilir.²²² Her bir müteselsil birlikte kefilin peşin dava veya rehnin paraya çevrilmesi defi hakkı vardır.

Her iki birlikte kefalet türü için de geçerli olan alacaklının ancak sorumlu olduğu pay oranında kefile başvurmasını öngören bölme defi kefilin kefalet borcundan kurtulduğuna ilişkin defidir, adi birlikte kefalette kefilin alacaklıya karşı sorumlu olduğu asıl borcun belirli bir kısmı sözleşmede belirtilmemişse eşit oranda sorumlu oldukları kabul edilir, eşitlik oranı gözetilmeksizin kefillere ifa talebiyle başvurulması halinde her kefil yalnızca kendi payı oranında sorumlu olduğunu öne sürerek bölme definden yararlanır²²³.

Adi birlikte kefil diğer kefillerden birinin aczi veya talebi ile yahut farkına varmaksızın alacaklıya karşı bir kefil payından daha fazla bir ödemede bulunursa halefiyet gereği alacak hakkına sahip olduğu için asıl borçluya rücu edebilse de diğer adi kefillere rücu edip edemeyeceği kanunda düzenlenmemiştir. TBK m.587/1'deki ödenen tutarın kefillere rücu edilebileceği belirtilse de adi kefil madde metninde zikredilmemiştir, payını aşan ölçüde ödemede bulunarak alacaklının kefile karşı haklarına da halef olduğu bu sebeple aşan miktarı diğer birlikte kefillere rücu edebileceği söylenebilir.

Yargıtay 11. H.D. 2014/1866 E. , 2014/4524 K. sayılı 05/09/2013 tarihli kararı:²²⁴

Mahkemece, iddia, savunma, uyulan bozma ilamı ve tüm dosya kapsamına göre, muterizin de ihtiyati haciz isteyen gibi borç sözleşmesinin kefillerinden birisi olduğu, ihtiyati haciz isteyen borcun tamamını ödediği konusunda taraflar arasında ihtilaf bulunmadığı, kredi alacaklısına karşı müşterek borçlu müteselsil kefil olan H.. K..'nun hissesinden fazla olarak ödediği ve karşı tarafın hissesine isabet eden borç miktarı kadar diğer kefile rücu edebileceği gerekçesiyle ihtiyati hacze itirazın kısmen kabulüne kısmen reddine, alacak miktarı olan 80.634,00 TL'nin

²²² Grassinger, s. 123.

²²³ Bilgen, 2013, s. 336; Tandoğan, 1987, s. 773.

²²⁴ Erişim için bkz: <https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?t=190148>

1/2'si olan ve B.. G..'ün payına isabet eden 40.317,00 TL'lik kısım için ihtiyati hacze yapılan itirazın reddine, bu kısım için ihtiyati haczin devamına, 40.317,00 TL'lik alacak için Beyhan Gökğöl hakkındaki ihtiyati haczin kaldırılmasına karar verilmiştir.

TBK m.585/1'de sayılan doğrudan kefile başvurulabilen hallerin varlığında kefil alacaklıya karşı tartışma veya bölme def'ini öne süremez²²⁵.

Alacaklının kefilin aynı alacak için başkalarının da kefil olmasına güvenerek kefil olduğunu biliyor veya bilmesi gerekiyor ise ve kefilin beklentisi karşılanmayıp başkaları o borca kefil olmamış ise yahut kefillerden biri alacaklı tarafından kefalet borcundan kurtarılmış ise veya kefaletin hükümsüz olduğuna karar verilmişse kefil kefalet borcundan kurtulur. Böylece yukarıda bahsi geçen Yargıtay görüşü yeni Kanun tarafından benimsenerek birlikte kefalette kefilin alacaklıya karşı öne sürebileceği bir defi olarak düzenlenmiştir.

Yargıtay 11.H.D. 26.05.2021 tarihli E.2020/5099 K.2021/4421 kararı²²⁶:

Asıl ve birleşen davalar genel kredi sözleşmesinde müşterek müteselsil kefil olan davacının kefalet nedeniyle alacaklı bankalara ödemiş olduğu miktarın yine bu kredi sözleşmelerinde müteselsil kefil olan davalıdan tahsiline yönelik başlatılan icra takiplerine vaki itirazların iptali istemine ilişkindir.

818 Sayılı BK'nın 488 . maddesi (6098 Sayılı TBK'nun 587 . maddesi) “Birden çok kişi, aynı borca birlikte kefil oldukları takdirde, her biri kendi payı için adi kefil gibi, diğerlerinin payı için de kefile kefil gibi sorumlu olur.

Borçluyla birlikte veya kendi aralarında müteselsil kefil olarak yükümlülük altına giren kefillerden her biri, borcun tamamından sorumlu olur. Ancak, bir kefil, kendisiyle birlikte daha önce veya aynı zamanda müteselsilen yükümlü bulunan ve Türkiye'de takip edilebilen bütün kefillere karşı takibe girişilmiş olmadıkça, kendi payından fazlasını ödemekten kaçınabilir. Bir kefil, bu hakkı, diğer kefillerin kendi paylarını ödemiş veya aynı güvence sağlamış olmaları durumunda da kullanabilir. Aksine anlaşmalar saklı kalmak kaydıyla, borcu ödeyen kefil, kendi paylarını daha önce ödemiş olmaları ölçüsünde, diğer kefillere karşı rücu hakkına sahiptir. "şeklindedir. Ancak dosyada mevcut genel kredi sözleşmeleri incelendiğinde taraflar dışında müteselsil kefillerinde bulunduğu anlaşılmaktadır.

Bu durumda davacı ancak herbir kefilден ödediği miktarın kefil sayısına bölünmesi ile bulunacak miktar kadar rücu tahsil talebinde bulunabilecektir.

²²⁵ Bilgen, 2013, s. 335.

²²⁶ Erişim için bkz: <https://www-hukukturk-com.offcampus.ihu.edu.tr/yargitay-kararlari?Mevzuat=31696&Madde=587>

Hükme esas alınan bilirkişi raporu ve mahkemece bu konuda hiç bir değerlendirme yapılmamış ve genel kredi sözleşmelerinde davacı ve davalı dışında müteselsil kefillerin bulunduğu dikkate alınmamıştır.

Mahkemece, genel kredi sözleşmelerindeki dava dışı üçüncü kişi bankaların gerçek alacak miktarlarının tespit edilerek, davacının alacak miktarından fazla ödeme yapıp yapmadığına nazara alınarak davalı aleyhine başlatılan her bir icra dosyasında ki takip alacağına konu genel kredi sözleşmesinde bulunan kefil sayısına göre davacının ödediği miktarın kefil sayısına bölünmek suretiyle davalının, davacıya kendi payına düşen ödemekle yükümlü olduğu borç miktarının tespit edilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması doğru olmamış, hükmün bozulması gerekmiştir.

Yargıtay 23.H.D. 17.09.2013 tarihli E.2013/4723 K.2013/5479 kararı²²⁷:

Dava, kooperatif kredi sözleşmesinden kaynaklanan alacağın kefil sıfatıyla ödenmesi üzerine asıl borçluyla kefilten tahsili için başlatılan takibe itirazın iptali istemine ilişkindir.

Dosya arasında bulunan kredi sözleşmesine göre asıl borçlu dışında davacı da dahil olmak üzere altı kefil bulunmaktadır. 818 Sayılı Borçlar Kanununun 488. (T.B.K. 587) maddesi uyarınca aynı borca birden fazla kefil bulunması halinde, rücu ilişkisinde kefiller birbirlerine karşı kefalet oranında sorumlu olurlar.

3.2.4. Kefile Kefalette Kefilin Def'ileri

Alacaklı ile kefile kefil arasında akdedilen kefile kefalet sözleşmesiyle kefile kefil, alacaklıya asıl kefilin borcu için teminat sağlar ve kefalet borcundan asıl kefil ile birlikte adi kefil gibi sorumlu hale gelir, bu tür kefalet sözleşmesinde kefile kefilin asıl kefile beraber kefalet borcundan müteselsil sorumlu olacağı da kararlaştırılabilir ki bu durumda müteselsil kefaletten farklı olarak kefalet borcunu ilk ödeyen asıl kefilin, kefile kefile rücu imkânı söz konusu değildir²²⁸.

Kefile kefil olanın borcunun kapsamı tıpkı adi kefalet sözleşmesinde kefil olunan asıl borcun kapsamı gibi kefile kefilin kefil olduğu borç tutarınca yani ilk kefilin borcu ile sınırlıdır.. Kefile kefaletin adi kefalet üzerinden açıklanmasının bir diğer sonucu kefile kefilin sahip olduğu def'iler yönünden belirleyicidir. Kefile kefil, ilk kefilin bütün defilerine sahip olacağından, asıl borçluya ve asıl borç ilişkisine dair tüm savunma

²²⁷ Erişim için bkz: <https://www-hukukturk-com.offcampus.ihu.edu.tr/yargitay-kararlari?Mevzuat=31696&Madde=587>

²²⁸ Yavuz, Acar ve Özen, Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler, s. 815.

imkanlarını alacaklıya karşı ileri sürebilecektir. Bu kapsamda, alacaklı asıl kefile başvurmaksızın kefalet borcunun ifası için kefile kefile başvurursa, kefile kefil rehlin paraya çevrilmesi def'ini öne sürebileceği gibi çifte tartışma def'ine sahiptir, çifte tartışma def'i ile kefile kefil alacaklıdan hem asıl kefile hem de asıl kefilin kefil olduğu borç ilişkisinin borçlusuna başvurmasını öncelikle onları takip etmesini isteyebilir²²⁹. Her ne kadar kanun koyucu kefile kefaleti açıklarken sadece adi kefalet hükümlerine değinmiş olsa da asıl kefil adi kefil sıfatına sahip olmasa da kefalet borcuna kefil olunabilir, örneğin müteselsil kefilin kefalet borcuna kefil olan kişi kefile kefalet hükümlerinden yararlanır²³⁰.

3.2.5. Rücua Kefalette Kefilin Def'ileri

Alacaklı ile borçlu arasındaki hukuki ilişkiden doğan borca kefil olan kişiye, alacaklıya ifayı gerçekleştirdikten sonra asıl borçludan rücu alacağı için teminat verilmesi olarak tanımlanan rücua kefalette kefilin borçluya karşı olan rücu hakkı güvence altına alınır, kefile kefaletten farklı olarak burada sözleşmenin tarafları ilk kefil ile rücua kefildir. İlk kefil ödemedede bulunursa önce asıl borçluya başvuracaktır zira rücua kefilde asıl borçluya karşı ileri sürülen rücu alacağı teminat altına alınır. İlk kefilin asıl borçludan önce rücua kefile başvurması halinde rücua kefil ön dava defini ileri sürer. İlk kefilin rücu hakkı düşmüş ise artık rücua kefilin de sorumluluğu ortadan kalkar, ilk kefil alacaklıya karşı ön dava defini ileri sürmeksizin ifada bulunmuşsa rücua kefil bunu asıl kefile karşı öne sürebilir.²³¹ Rücua kefalette sözleşmenin tarafları alacaklı konumundaki ilk kefil ve rücua kefil olan ikinci kefildir, asıl borç ilişkisinin alacaklısı bu sözleşmenin tarafı değildir zira bu kefalet türünde teminat altına alınan alacak yalnızca bir rücu alacağıdır²³².

Rücua kefalet ile, ilk kefil asıl borçlunun ödeme güçsüzlüğüne düşerek borcu ödeyememesi halinde kefalet borcunu ifa etmesi sonucu ilk kefilin sahip olduğu kaynağı TBK m.596 olan yasal rücu hakkını kullanması durumunda asıl borçlunun ödeme gücüne sahip olacağın teminat altına alınır, rücua kefil olan kişi, asıl borçlu

²²⁹ Özen, *Kefalet Sözleşmesi*, 2008, s. 276

²³⁰ Gümüş, 2017, s. 525; Yavuz, Acar Özen, s. 815; Reisoğlu, s. 150.

²³¹ Günay, s. 204.

²³² Gümüş, Cilt II, 411.

yasal rücu borcunu ilk kefile ödemezse bu borcun ödenmemesinden sorumlu olmayı üstlenir²³³.

Kefile kefalet ve rücu kefalet adi kefaletin hükümlerine tabidir²³⁴.

---

²³³ Gümüş, 2917, 526; Özen, 395.

²³⁴ Gümüş, 2017, 525-526; Bilgen, 2013, 350-351.

BÖLÜM IV

SONUÇ

Asıl borç ilişkisinin alacaklısı ile sözleşmenin tarafı olmayan üçüncü kişi arasında, alacaklıyı bu ilişkiden beklediği menfaate erişirme amacı ile akdedilen kefalet sözleşmesi ivazsız olması nedeniyle kanun koyucu kefalet sözleşmesi kurulurken kefilin sorumlu olacağı tutarın kesin olarak belirlenmesi, asıl borçlunun sahip olduğu savunma imkanlarından feragat edememesi gibi kefilin koruyucu birtakım kurallar getirmiştir. Koruyucu hükümlerin en başında kanunda genişçe açıklanan alacaklının kefile yönelik ödeme talebine karşılık kefilin bu talepten kaçınmasına imkân sağlayacak savunma imkanları yer almaktadır. Asıl borç ilişkisinden bağımsız olan kefalet sözleşmesi sahip olduğu fer'ilik özelliğini kefilin savunma vasıtalarına da yansıtmaktadır. Kefil hem asıl borç ilişkisi ile asıl borçluya tanınan savunma imkanlarından hem de kefalet sözleşmesi ile kendisine tanınan savunma imkanlarından faydalanabilir. Asıl borçlunun sahip olduğu savunma imkanlarından ödeme güçlüğüne düşmesi ve asıl borçlunun ölümü hariç tamamından yararlanabilir ki bunlar da çalışmamızda açıklanmıştır. Asıl borçlunun kendisine ait def'ilerden vazgeçmesi kefilin alacaklıya karşı asıl borca ait def'ileri kullanmasını etkilemez çünkü kefile bizzat kanun tarafından verilen bir olanaktır, kanun hükmünde kefilin asıl borca ilişkin def'ilere dayanması bir haktan öte sorumluluk olarak açıklanmış ve bu düzenleme kefilin koruyucu bir hüküm olarak yorumlanmaktadır. Zamanaşımı, takas ve muacceliyet gibi def'iler hem asıl borca ilişkin hem kefalet sözleşmesine ilişkin kefil tarafından alacaklıya karşı öne sürülebilecek savunma araçlarıyken, peşin dava def'i ve rehnin paraya çevrilmesi def'i yalnızca kefalet sözleşmesinden doğan savunma imkanlarıdır.

Bir borcun ifa edilmemesinin rizikosunun üstlenildiği teminat sözleşmeleri gündelik ticari hayatta gün geçtikçe yaygın hale gelmektedir, özellikle alacaklı konumunda olan bankalar nezdinde alacaklarının teminatını sağlamak için borçlulara tanınan genel kredi sözleşmeleri yahut garanti sözleşmeleri imkanlarında bunu görmek mümkündür.

Kefilin sorumluluğunu ağırlaştırıcı hükümlerin geçersizlik yaptırımına tabi olması, kefalet sözleşmesi için kanunda aranan adi sözleşmelerden farklı olarak eşin rızasının alınması, kefalet miktarının kefilin el yazısı ile yazılması ve kefalet sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması gibi daha ağır şartların getirilmesi asıl borç ilişkisinin dışında olan kefil koruyucu hükümler olarak yorumlanmıştır kanun koyucunun bu hükümleri getirmesindeki temel amaç ticari hayatı canlandırarak kişileri kefil olmaya teşvik etmektir .

Kefilin asıl borçluya ait savunma imkanlarını öne sürmesi kefalet sözleşmesinin sahip olduğu özellik gereği kefile de tanınır bu nedenle asıl borçlunun sahip olduğu savunma imkanlarından herhangi bir hukuki işlemle feragati mümkün değildir kendisine tanınan bu hak mevcut olduğu sürece kefil kullanabilir, TBK 140'daki zamanaşımına ilişkin kural kıyasen diğer savunma imkanları için de kullanılacaktır.

Kefalet sözleşmesi kurulmadan önce kefil asıl borçlu ile ilgili gereken araştırmaları yaparak asıl borca kefil olur zira alacaklıdan kefile karşı asıl borca veya borçluya ilişkin açıklamada bulunması beklenemez bu konuda gereken incelemenin yapılması kefilin sorumluluğundadır.

KAYNAKÇA

- Aral, Fahrettin ve Hasan Ayrancı. *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*. İstanbul: Yetkin Yayınevi, 2018.
- Arpacı, Abdulkadir. *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 1992.
- Atalay, Oğuz, Hakan Pekcanitez ve Muhammet Özekes. *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2017.
- Atalay, Oğuz, Hakan Pekcanitez ve Muhammet Özekes. *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2022.
- Ayan, Serkan. *Kefalet Sözleşmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2019.
- Ayan, Serkan. *Kefalet Sözleşmesinde Kefilin Sorumluluğu*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2013.
- Aydoğdu, Murat ve Nalan Kahveci. *Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri Sözleşmeler Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2017.
- Ayrancı, Hasan. “Şekil Şartına Uyulmadan Yapılan Kefalet Sözleşmesinde İfanın Sonuçları” *AÜHFD*, 2/53 (2004).
- Becker, Hermen. *İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi İkinci Bölüm Çeşitli Sözleşme İlişkileri Madde: 184-551*. Çev. Suat Dura. Ankara: Yargıtay Yayınları, 1934.
- Bilge, Necip. *Borçlar Hukuku: Özel Borç Münasebetleri*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1971.
- Bilgen, Mahmut. *Öğreti ve Uygulamada Kefalet ve Yargılama Hukukuna İlişkin Uyuşmazlıklar*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2017.
- Bilgen, Mahmut. *Öğreti ve Uygulamada Kefalet ve Yargılama Hukukuna İlişkin Uyuşmazlıklar*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2013.
- Canbolat, Ferhat. “Banka Garantisinde Savunma İmkânları ve İhtiyati Tedbirler”. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.
- Canbolat, Ferhat. “Def’i ve İtiraz Arasındaki Farklar ve İleri Sürülmesinin Hukuki Sonuçları”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C: III, S: 1, 2008, 255-270.

- Coşkun Karadağ, Neslihan ve Fatih Karabuğa. ‘‘6183 Sayılı Kanun’da Yer Alan ‘‘Tecil’’ Düzenlemesi ile Diğer Hukuk Dallarındaki Düzenlemelerin Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi’’. *Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi*. C:1, S:1, 2019, 27-44.
- Çınar, Ömer. *Türk Borçlar Kanununa Göre Kefilin Sorumluluğunun Sona Ermesi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2013,
- Eren, Fikret. *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2020.
- Eren, Fikret ve Dönmez, Ünsal. *Eren Borçlar Kanunu Şerhi Cilt V m.393-646*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2023.
- Ergün, Ömer. *Borçlar Hukuku (Özel Hükümler) Ders Notları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.
- Grassinger, Gülçin Elçin. *Borçlar Kanunu’na Göre Kefilin Alacaklıya Karşı Sahip Olduğu Savunma İmkanları*. İstanbul: Alfa Basım, 1996.
- Grassinger, Gülçin Elçin. ‘‘Türk Borçlar Kanunu’nun (TBK) Getirdiği Önemli Bir Yenilik: Genel İşlem Koşullarının Denetimi’’. *İstanbul Barosu Dergisi.*, C:87, S:3, 2013, 16-34.
- Grassinger, Gülçin Elçin. ‘‘TBK’nda Kefilin Savunma İmkanları ve Kefaletin Sona Ermesine İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi’’. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı Sempozyum No: 3 Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan*, 2018, 119-130.
- Gümüş, Mustafa Alper. *Borçlar Hukuku Özel Hükümler C II*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014.
- Gümüş, Mustafa Alper. *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Kısa Ders Kitabı*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2017.
- Günay, Erhan. *Alacaklarda Zamanaşımı*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Günay, Erhan. *Kefalet Sözleşmesi ve Kefilin Sorumluluğu*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2020.
- Karahasan, Mustafa Reşit. *Türk Borçlar Hukuku C.VI*. İstanbul: Beta Basım, 1992.

Kayıhan, Şaban ve Mustafa Ünlütepe. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayınları, 2018.

Kılıçoğlu, Ahmet. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2019

Kocayusufpaşaoğlu, Necip, Hüseyin Hatemi, Rona Serozan, Abdulkadir Arpacı. *Borçlar Hukuku Genel Bölüm İfa ve İfa Engeli Haksız Zenginleşme Üçüncü Cilt*. İstanbul, Filiz Kitabevi, 2016.

Kuru, Baki, Ramazan Arslan ve Ejder Yılmaz, *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*. Ankara, 2011

Nomer, Haluk. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: Beta Yayınları, 2018.

Olgaç, Senai. *Kazai ve İlmi İçtihatlarla Türk Borçlar Kanunu Cilt 4*. 1969.

Olgaç, Senai. *Kazai ve ilmi içtihatlarla Türk borçlar kanunu şerhi: akdin muhtelif neveleri: (madde 372-545) C.4*. 1973.

Oğuzman, Kemal. *Borçlar Hukuku Dersleri*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 1987.

Oğuzman, Kemal ve M. Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt I*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015.

Öz, Turgut. *Yeni Borçlar Kanununun Getirdiği Başlıca Değişiklikler ve Yenilikler*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011.

Özen, Burak. *Kefalet Sözleşmesi*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2017.

Özkan Şahin, Gizem. "Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi". *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 2019, 1288-1336.

Reisoğlu, Safa. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 1988.

Reisoğlu, Seza. *Türk Kefalet Hukuku*. Ankara, 2013.

Reisoğlu, Seza. *Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Kefalet*. Ankara, 1992.

- Remzi, Mehmet ve Sezer Aydın. *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*. İstanbul: İkinci Sayfa Yayınları, 2016.
- Remzi, Mehmet ve Sezer Aydın. *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*. İstanbul: İkinci Sayfa Yayınları, 2012.
- Ruhi, Ahmet Cemal ve Canan Ruhi. *Türk Kefalet Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.
- Salamon, Kaniti. *Akdin İfa Edilmediği Def'i*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1962.
- Siller, Nahide. *Müteselsil Kefalet*. İstanbul: Seçkin Yayınevi, 2018.
- Şahan, Gökhan. *Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2009.
- Tandoğan, Haluk. *Borçlar Hukuku Özel Borç Münasebetleri. C.II*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1977.
- Tandoğan, Haluk. *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri Cilt II: İstisna (Eser) ve Vekalet Sözleşmeleri Vekaletsiz İş Görme Kefalet ve Garanti Sözleşmeleri*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1987.
- Tekinay, S. Sulhi, Sermet Akman, Haluk Burcuoğlu ve Atilla Altop, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1993.
- Tuhr, Andreas von. *Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı Cilt 1-2*, Çev. Cevat Edege, Ankara: Yargıtay Yayınları, 1983.
- Tulumlu, Mehmet Akif. *Zamanaşımı Def'i*. Ankara: Seçkin Yayınları, 2019.
- Tulumlu, Mehmet Akif. *Anayasa Mahkemesi Kararlarını İçeren, Gerekeçeli ve Notlu Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve İlgili Mevzuat*. Ankara: Seçkin Yayıncılık. 2017.
- Uygur, Turgut. *Açıklamalı İçtihatlı Türk Borçlar Kanunu Özel Borç İlişkileri. C.7*. 1998.
- Yargıtay Kararları Dergisi, C.20. S.2, 1994.
- Yavuz, Cevdet, Faruk Acar ve Burak Özen. *Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler)*. İstanbul: Beta Yayınları, 2022.

Yavuz, Cevdet. *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler*. İstanbul: Beta Yayınları, 2014.

Yavuz, Cevdet. *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler*. C. II. İstanbul: Beta, 2022.

Zevkliler, Aydın ve K.Emre Gökyayla. *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2016.

ÖZGEÇMİŞ

Ad ve Soyad:

Esranur Erdoğan

İletişim Bilgileri:

E-mail (1):

E-mail (2):

Eğitim:

2014 – 2019	Hukuk Lisans, İstanbul Şehir Üniversitesi
2020 – 2023	Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Programı İbn Haldun Üniversitesi

İş Deneyimi:

Karayazgan Hukuk Bürosu